

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(2004–2005)

FOR BUDSJETTERMINEN 2005

Utgiftskapitler: 1800–1830, 2440 og 2490

Inntektskapitler: 4810–4860, 5440, 5490, 5608, 5680 og 5685

Innhold

Del I			
Innledende del	7	<i>Programkategori 18.60 Statsforetak</i>	75
1 Hovedmål og strategier i energipolitikken	9	Kap. 4860 Statsforetak under Olje- og energidepartementet	75
1.1 Olje og gass	9	Kap. 5608 Renter av lån til statsforetak under Olje- og energidepartementet	76
1.2 Innenlands energiforsyning	10	Kap. 5680 Utbytte fra statsforetak under Olje- og energidepartementet	76
1.3 Vannressursforvaltning	11		
1.4 Forskning	11	<i>Programkategori 18.70 Petroleumsvirksomheten</i>	79
2 Oversikt over budsjettforslaget	13	Kap. 2440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten	81
2.1 Bruk av stikkordet «kan overføres»	16	Kap. 5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten	82
3 Fornyning, organisasjons- og strukturendringer innenfor Olje- og energidepartementets ansvarsområde	17	Kap. 5685 Aksjer i Statoil ASA	84
4 Olje- og energidepartementets redegjørelse for likestilling	18		
Del II		Del III	
Budsjettforslag	21	Andre Saker	85
Programområde 18 Olje- og energiformål	23	6 Stortingets anmodningsvedtak nr. 359 (2003–2004)	87
<i>Programkategori 18.00 Administrasjon</i>	<i>23</i>	6.1 Innledning og sammendrag	87
Kap. 1800 Olje- og energidepartementet	25	6.2 Bakgrunn	88
<i>Programkategori 18.10 Petroleumsforvaltning</i>	<i>34</i>	6.3 EØS-avtalens statsstøtteregler mv.	89
Kap. 1810 Oljedirektoratet	36	6.4 Regjeringens vurderinger	93
Kap. 4810 Oljedirektoratet	37	6.5 Tiltak for økt forsyningssikkerhet .	93
Kap. 1815 Petoro AS	40	7 Sektorovergripende miljøvernpolitikk	96
<i>Programkategori 18.20 Energi- og vassdragsforvaltning</i>	<i>44</i>	7.1 Miljøutfordringer – status og utviklingstrekk	96
Kap. 1820 Norges vassdrags- og energidirektorat	46	7.2 Regjeringens miljøpolitikk på petroleums- og energiområdet	97
Kap. 4820 Norges vassdrags- og energidirektorat	49	7.3 Rapport om aktiviteten i 2003	97
Kap. 1825 Omlegging av energibruk og energiproduksjon	54	7.4 Tiltak som er aktuelle på kort og lang sikt for å løse eksisterende og forebygge nye miljø- og ressursproblemer	99
Kap. 1827 Miljøvennlig gassteknologi	58	8 Grønn stat – innføring av miljøledelse i statlige virksomheter	103
Kap. 4827 Miljøvennlig gassteknologi	59	9 Prosjekter under utbygging	104
Kap. 2490 NVE Anlegg	60	10 Olje- og energidepartementets beredskapsarbeid	107
Kap. 5490 NVE Anlegg	61		
Kap. 4829 Konsesjonsavgiftsfondet	62		
<i>Programkategori 18.30 Forskningsformål</i>	<i>63</i>		
Kap. 1830 Energiforskning	63		

Forslag til vedtak om bevilgning for budsjetterminen 2005, kapitlene 1800–1830, 2440, 2490, 4810–4860, 5440, 5490, 5608, 5680 og 5685	109
--	------------

Vedlegg 1	
Den finansielle utviklingen i Konesesjonsavgiftsfondet	116

Vedlegg 2	
Lederes ansettelsesvilkår i heleide statlige foretak under Olje- og energidepartementet ..	117

Tabelloversikt

Tabell 4.1	Status – kvinneandel av antall tilsatte, ledere og nyrekruttede pr. 1. mars 2004	18	Tabell 5.10	Økonomiske nøkkeltall for NVE Anlegg	60
Tabell 5.1	Finansiering av Intsok	27	Tabell 5.11	Fordeling av bevilgning under kap. 1830, post 50 til forskning i regi av Norges forskningsråd ...	65
Tabell 5.2	Finansiering av Petrad	28	Tabell 5.12	Nøkkeltall for Statnett konsern ..	78
Tabell 5.3	Finansiering av Norsk Oljemuseum	29	Tabell 5.13	SDØEs olje- og gassreserver	80
Tabell 5.4	Tilskudd til Norsk Oljemuseum fra Olje- og energidepartementet	30	Tabell 5.14	Gjennomsnittlig realisert oljepris for SDØE i 2001–2003, samt prisforutsetninger for 2004 og 2005	80
Tabell 5.5	Kostnadsutvikling for Norsk Oljemuseum	30	Tabell 5.15	Kapitalbalansen for SDØE	80
Tabell 5.6	Utvikling i Petro AS sitt driftstilskudd	42	Tabell 5.16	SDØEs kontantstrøm	81
Tabell 5.7	Oversikt over inntektene til Energifondet i perioden 2003–2005	53	Tabell 9.1	Investeringsanslag, prosjekter under utbygging	104
Tabell 5.8	Aggregerte energiresultat og disponering av Energifondets midler for 2003	55	Vedlegg 1		
Tabell 5.9	NVE Anleggs kapitalbalanse	60	Tabell 1.1	Oversikt over den finansielle utviklingen i Konesesjonsavgiftsfondet	116

Figuroversikt

Figur 5.1	Fordeling av Petro AS sitt budsjett i 2004	42
-----------	--	----

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(2004–2005)

FOR BUDSJETTERMINEN 2005

Utgiftskapitler: 1800–1830, 2440 og 2490

Inntektskapitler: 4810–4860, 5440, 5490, 5608, 5680 og 5685

*Tilråding fra Olje- og energidepartementet av 10. september 2004,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Bondevik II)*

Del I
Innledning del

1 Hovedmål og strategier i energipolitikken

Olje- og energidepartementets hovedoppgave er å tilrettelegge for en helhetlig energipolitikk basert på effektiv og miljøvennlig utnyttelse av naturressursene.

1.1 Olje og gass

Petroleumssektoren er av stor betydning for Norge. Den utgjør en viktig del av norsk økonomi og har i stor grad bidratt til utviklingen av det norske velferdssamfunnet. En vesentlig del av inntektene fra virksomheten tilfaller staten og bidrar til statens solide finansielle situasjon. Virksomheten genererer også betydelig industriell aktivitet i Norge.

Petroleumsinntektene representerer betydelige verdier for det norske samfunnet. Om lag 30 pst. av petroleumsressursene er produsert frem til i dag. Dette illustrerer at de største verdiene i petroleumsvirksomheten fremdeles ligger foran oss og at virksomheten derfor er en svært langsiktig og viktig næring i Norge.

De gjenværende ressursene kan gi betydelige inntekter for samfunnet i lang tid fremover. Dette forutsetter at ressursene forvaltes på en effektiv og bærekraftig måte, og at petroleumssektoren tar nødvendig hensyn til grunnleggende miljø- og fiskeriinteresser.

Virksomheten på den norske kontinentalsokkelen har frem til i dag vært dominert av investeringer knyttet til de store olje- og gassfeltene, oppbygging av gasstransportssystemene samt kompetanseoppbygging i norsk industri. Vi høster nå av disse investeringene og vil kunne fortsette å gjøre det i flere tiår fremover. For å utvinne nye ressurser og forlenge produksjonen fra eksisterende felt, er det imidlertid nødvendig med store nye investeringer.

Det er flere mulige utviklingsbaner for den norske kontinentalsokkelen. Disse er naturlig nok avhengige av blant annet utviklingen i olje- og gassmarkedene, herunder prisutviklingen, strukturelle endringer i olje- og gassindustrien, ny teknologi og miljøutfordringene industrien står overfor. Utviklingen er også avhengig av en målrettet olje- og gasspolitikk for å maksimere verdiskapingen fra virksomheten. Stortingsbehandlingen av St.meld. nr. 38 (2003–2004) Om petroleumsvirksomheten ga bred tilslutning til å arbeide for å rea-

lisere den langsiktige utviklingsbanen for petroleumsvirksomheten.

Gjennom aktiv politikk er det Regjeringens klare mål å sikre at forholdene legges til rette for produksjon av olje og gass fra norsk kontinentalsokkel i et langsiktig perspektiv. Hovedmålene for petroleumsvirksomheten kan sammenfattes som verdiskaping, bærekraftig petroleumsvirksomhet og videreutvikling av kompetansen i den norske petroleumsklyngen.

Verdiskaping

Regjeringen vil sikre at petroleumssektoren forblir en vesentlig bidragsyter til finansieringen av velferdssamfunnet og til industriell utvikling i hele landet, også i fremtiden. Regjeringen vil legge forholdene til rette for videreutvikling av petroleumssektoren gjennom å sikre at den norske kontinentalsokkelen forblir et attraktivt område for investeringer, verdiskaping og industriell utvikling i Norge.

Økt utvinning fra eksisterende felt

Modne felt på norsk kontinentalsokkel preges av fallende produksjon og fortsatt høye driftskostnader. Dersom ikke driftskostnadene på feltene reduseres, utvinningen økes og tilleggsressurser fases inn, vil store verdier forbli urealisert og arbeidsplasser gå tapt. Regjeringen vil derfor arbeide for at nødvendige tiltak gjennomføres på modne felt for å skape merverdier gjennom mer effektiv drift og økt produksjon.

Økt leteaktivitet

Myndighetenes estimater viser at betydelige deler av de gjenværende ressursene på norsk kontinentalsokkel er uoppdagede. For å realisere de store verdiene som uoppdagede ressurser utgjør, er det viktig at industrien får tilgang til prospektive områder på norsk kontinentalsokkel. Det knytter seg i dag spesielt stor interesse til nordområdene. Dette er områder med stort potensial, men som samtidig er svært lite utforsket. I kommende konsesjonsrunder vil Regjeringen legge grunnlaget for en effektiv utforskning av også disse områdene, herunder Barentshavet sør. Regjeringen har holdt et

meget høyt tempo når det gjelder tilgang til areal og vil fortsette med å fokusere på dette gjennom 19. konsesjonsrunde og tildelinger i forhåndsdefinerte områder.

Redusert kostnadsnivå

Det høye kostnadsnivået påvirker lete- og utbyggingsvirksomheten på en negativ måte. For å opprettholde norsk kontinentalsokkel som et attraktivt område for nye investeringer er det avgjørende å få kostnadsnivået under kontroll. Regjeringen vil derfor støtte industriens bestrebelse for å få ned kostnadene på kontinentalsokkelen, samt foreta en gjennomgang av reguleringen av petroleumsvirksomheten.

Bærekraftig petroleumsvirksomhet

Regjeringen vil føre en offensiv miljø- og ressurspolitikk basert på målet om en bærekraftig petroleumsvirksomhet med sameksistens med andre næringer og miljø. Regjeringen vil at petroleumsvirksomheten skal være en foregangsnæring med sterkt fokus på helse, miljø og sikkerhet på alle nivåer i virksomheten, og at den skal baseres på en målsetting om kontinuerlig forbedring.

Videreutvikle kompetansen i den norske petroleumsklyngen

For å sikre en langsiktig lønnsom utvikling av ressursene på norsk kontinentalsokkel, er det avgjørende at vi opprettholder et sterkt kompetansemiljø innenfor denne næringen i Norge. Næringen må være internasjonalt konkurransedyktig. Regjeringen vil derfor samarbeide med industrien og ulike kompetansemiljøer for å sikre langsiktig lønnsom utvikling av petroleumsressursene.

Forskning og utvikling

Satsing på forskning og utvikling innen petroleumssektoren er viktig for verdiskapingen på norsk kontinentalsokkel og i petroleumsindustrien. Forskning og utvikling i petroleumssektoren er også svært viktig for nyskaping i øvrig næringsliv og en viktig del av Regjeringens innovasjonssatsing. Regjeringen vil bidra med offentlig finansiering av forskning rettet mot petroleumsvirksomheten.

Internasjonalisering

Regjeringen har som mål at norsk olje- og gassindustri skal bidra til verdiskaping også utover ressurspotensialet på norsk kontinentalsokkel.

Regjeringen vil bidra til internasjonalisering av den norske olje- og gassnæringen. Dette vil gi næringen utviklingsmuligheter i tillegg til virksomheten på norsk kontinentalsokkel. Samtidig vil erfaringene fra internasjonal virksomhet kunne bidra til bedre utnyttelse av ressursgrunnlaget på norsk kontinentalsokkel.

Regjeringen vil videreutvikle Intsok og Petrad, samt arbeide for at industrien får likeverdige internasjonale markedsvilkår. Videre vil departementet arbeide for at spørsmål knyttet til samfunnsansvar, etikk og menneskerettigheter blir ivaretatt både på myndighetsnivå og i næringen.

1.2 Innenlands energiforsyning

Sikker tilgang på energi blir stadig viktigere for at et moderne samfunn skal fungere. Det gjelder både i industrien, næringslivet for øvrig, offentlig sektor og i husholdningene. Forbruket av energi henger nært sammen med utviklingen i velstanden og produksjonen.

Et særtrekk i den norske energiforsyningen er elektrisitetens dominerende rolle. I de andre nordiske og europeiske landene er det mer utbredt med vannbårne varmesystemer og direkte bruk av gass til oppvarming. Utviklingen fra begynnelsen av 1970-årene og fram til i dag har forsterket elektrisitetens posisjon i Norge på bekostning av fyringsolje.

Norge har store muligheter for verdiskaping gjennom foredling og bruk av de tilgjengelige naturressursene. Vannkraft står i dag for nær all elektrisitetsproduksjon i Norge. Dette gjør at norsk elektrisitetsproduksjon er tilnærmet fri for miljøskadelige utslipp til luft. Vannkraftens rolle i energiforsyningen innebærer imidlertid at den norske energiforsyningen er sårbar for nedbørsvingninger.

Det er et hovedmål i energipolitikken å sikre en effektiv og konkurransedyktig energiforsyning. I Norden er det etablert en felles markedsbasert kraftomsetning. Det nordiske markedet er viktig for å oppnå en effektiv bruk av de samlede ressurser og sikre forsyningssikkerheten. Det nordiske el-markedet blir stadig mer knyttet til det europeiske markedet. Dette innebærer at energimarkedene i større grad vil bli preget av internasjonal konkurranse og at kravene til effektivitet og omstillinger blir sterkere.

Miljøhensyn står sentralt i energipolitikken. I lys av at kraftmarkedet blir stadig mer internasjonalt og at mange av miljøproblemene har en internasjonal karakter, kan slike problemer løses best gjennom en felles internasjonal innsats. Kyoto-protokollen og protokoller under konvensjonen om

langtransporterte grenseoverskridende luftforurenninger har særlig konsekvenser for bruken av fossilt brensel. I internasjonal sammenheng er norsk energiforsyning svært miljøvennlig.

Energiforsyningens sårbarhet for svikt i nedbøren har økt. Det henger sammen med at produksjons- og overføringskapasiteten de senere årene gjennomgående har økt vesentlig mindre enn økningen i forbruket av elektrisitet. Kapasitetsutnyttelsen av produksjonsapparatet i Norden er blitt vesentlig høyere enn tidligere. Det samme gjelder utnyttelsen av det sentrale overføringsnett. Den buffer som en tidligere hadde i forhold til svikt i nedbøren har derfor blitt mindre.

Utbyggingstiden i kraftsektoren er lang. De prosjektene som vil bli fullført i årene fremover vil gi relativt beskjeden vekst i produksjons- og overføringskapasiteten. Samtidig må det regnes med fortsatt vekst i forbruket. Det må derfor også i de nærmeste årene regnes med en svak utvikling i produksjons- og overføringskapasitet i forhold til veksten i forbruket.

Regjeringen har derfor stor oppmerksomhet mot sikkerheten i energiforsyningen. Det er i dag tre gyldige konsesjoner for bygging av gasskraftverk basert på konvensjonell teknologi for levering av kraft til industri og alminnelig forsyning. Ingen av disse konsesjonene er foreløpig benyttet. En realisering av disse prosjektene kunne vært et viktig bidrag for å redusere sårbarheten. For å bedre forsyningsikkerheten legger Regjeringen stor vekt både på tiltak for en mer robust kraftforsyning og tiltak for å bedre håndteringen av framtidige situasjoner med svikt i tilsiget. Det er den samlede innsatsen som vil gjøre energiforsyningen bedre rustet i år med lite nedbør.

Utviklingen av renseteknologi for gasskraft er et viktig element i den langsiktige satsingen på en miljøvennlig og sikker energiforsyning. Etableringen av innovasjonsvirksomheten i Grenland vil bli et hovedvirkemiddel i arbeidet for å utvikle slike teknologier.

Vannkraft vil i mange år framover fortsette å være vår dominerende energikilde. Regjeringen vil legge til rette for en fortsatt økning av vannkraftproduksjonen. Det er fortsatt nye vannkraftprosjekter som kan bli realisert. Regjeringen vil i tillegg øke innsatsen for å modernisere og ruste opp eksisterende vannkraftanlegg.

Framover vil imidlertid andre energibærere enn elektrisitet og andre energikilder enn vannkraft måtte spille en større rolle i norsk energiforsyning. Regjeringen legger i denne forbindelse stor vekt på satsingen på nye fornybare energikilder. Det er etablert nye ambisiøse mål for denne satsingen.

Økt innenlands bruk av gass kan gi grunnlag for verdiskaping, industriell og teknologisk utvikling, og et bedre miljø. En langsiktig strategi for økt bruk av naturgass kan gi viktige bidrag til en mer fleksibel energiforsyning. Regjeringen ser potensialer til økt bruk av naturgass. Regjeringen vil bidra med finansiering, slik at gass over tid kan gjøres tilgjengelig i flere områder.

Regjeringen ser det i tillegg som viktig å bidra til forskning, utvikling og kommersialisering av nye teknologier for mer bruk av naturgass til energiformål.

1.3 Vannressursforvaltning

Norge har store vannressurser med mange og ulike interesser knyttet til bruken av disse. Vannkraftproduksjon er den økonomisk viktigste, men i tillegg kommer blant annet drikkevannsforsyning, fiske, fiskeoppdrett og friluftsliv. Ivaretagelse av miljøhensyn skal fortsatt være et bærende prinsipp i vannressursforvaltningen.

Regjeringen ønsker at flest mulig skal bruke vassdragene på en allsidig måte til nytte og glede for brukerne. Bruken må skje innenfor den rammen som vassdragene tåler, og slik at brukerinteressene trekkes med i beslutningsprosessen. Regjeringen bruker aktivt konsesjonssystemet som sitt viktigste verktøy innenfor vassdragsforvaltningen. EUs rammedirektiv for vannressurser vil være et viktig grunnlag for vannressursforvaltningen i fremtiden.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er departementets fagdirektorat og innehar den sentrale nasjonale ekspertise innenfor generelle vannressursspørsmål. Regjeringen ønsker at NVE fortsatt skal være et moderne forvaltningsorgan med en best mulig kunnskapsbase. Det vil derfor være viktig å prioritere arbeidet med å skaffe et godt faglig grunnlagsmateriale for de beslutninger og faglige vurderinger som skal foretas.

1.4 Forskning

Regjeringens målsetting med forskning og utvikling (FoU) innenfor petroleums- og energisektoren er å ivareta langsiktig kompetanseutvikling og konkurransekraft i berørt industri, samt å sikre en samfunnsøkonomisk forvaltning av Norges vannressurser. Videre er det et mål at den offentlige FoU-innsatsen skal bidra til å sikre en rasjonell og kostnadseffektiv utnyttelse av de norske energi- og petroleumsressursene, herunder sikre økt verdiskaping og velferd for dagens samfunn og kommende generasjoner.

Forskningsinnsatsen over Olje- og energidepartementets budsjett skal ivareta samfunnsmessige og sektorpolitiske hensyn som ikke er tilstrekkelig ivaretatt gjennom den private FoU-innsatsen innenfor energiområdet.

Regjeringen ønsker videre å bidra til å styrke næringslivets egen FoU-virksomhet.

Petroleumssektoren

Petroleumsnæringen er Norges største næring målt i verdiskaping. Virkningene for sysselsettingen i landet, ikke minst i distriktene, er betydelig. Næringen gir sterke impulser til innovasjon og teknologisk utvikling både innen næringen og norsk næringsliv for øvrig. Studier viser at sterke etablerte næringer og kunnskapsmiljøer er blant de viktigste faktorene for å drive frem nye næringer og produkter. Ingen annen næring har lignende forutsetninger når det gjelder å bidra til industriell utvikling og inntekter til det norske samfunn.

Det er viktig at den norske kunnskapsbasen på dette feltet ikke forvitrer. Kunnskapsbasen forvaltes både av offentlige institusjoner, deriblant universiteter og høyskoler, og av private virksomheter. Denne kunnskapsbasen er avgjørende for videre verdiskaping og vekst.

Den norske petroleumsforskningen er av høy internasjonal kvalitet. Statistikk som sammenlikner norsk vitenskaplig publiseringsaktivitet med andre land viser at Norge gjør det godt innen fagrettet mot petroleumsvirksomheten. Miljøene som er utvalgt til Senter for fremragende forskning viser høy kvalitet på den petroleumsrelevante forskningen. Dette nivået må opprettholdes gjennom god rekruttering til og videreutvikling av fagmiljøene. Det er derfor nødvendig med en tilstrekkelig og stabil offentlig finansiering av forskning rettet mot petroleumsvirksomheten.

I 2004 ble det store programmet PETROMAKS etablert av Forskningsrådet. Regjeringen foreslår en betydelig bevilgningsvekst for dette programmet i 2005. Gjennom PETROMAKS vil det særlig bli lagt vekt på forskning som knytter seg til økt utvinning og mer effektiv leting. Regjeringen ønsker med dette å bidra til å realisere de ambisiøse mål som har fremkommet i den nasjonale teknologistrategien for petroleumsnæringen, OG21, og sikre økt verdiskaping gjennom en høy utvinningsgrad.

En økt satsing på prosjektrettet teknologiutvikling er også en viktig del av Regjeringens innsats for å øke verdiskapingen fra petroleumssektoren. Programmet Demo 2000 vil være viktig for utvikling av nye teknologiske løsninger og produkter, både for norsk kontinentalsokkel og eksport.

Energi- og vassdragssektoren

Med Norges rike energiressurser og høye kompetanse innenfor energiområdet, ligger det et stort potensial for verdiskaping innen denne sektoren også i fremtiden. Innenfor energi- og vassdragssektoren utgjør offentlige forskningsmidler nær halvparten av sektorens totale forskningsinnsats.

Satsingen på energiforskning skal bidra til å nå de mål som er satt for energiomleggingen, det vil si å begrense energibruken og produsere mer miljøvennlig energi på en effektiv måte. Fra en sentral energiproduksjon basert på elektrisitet som energibærer, kan vi i fremtiden se et mer mangfoldig energisystem med sentral og lokal energiproduksjon, både i form av varme og elektrisitet, og på lengre sikt hydrogen. Dette er viktige premisser for energiforskningen.

Et hovedmål for energiforskningen er å utvikle internasjonalt konkurransedyktig kompetanse som næringsliv, offentlige myndigheter og andre kan bruke til å fremme et miljøvennlig energisystem, og til å øke verdiskapingen på grunnlag av nasjonale energiressurser og energiutnyttelse. Dette forutsetter også internasjonalisering av norsk næringsliv og internasjonalt samarbeid på området.

Forskning og utvikling ses i sammenheng med energipolitikken for øvrig ved at nye muligheter søkes fulgt opp fra et tidlig stadium og helt frem til ny teknologi er etablert som en forretningsmessig mulighet. Gjennom reforhandling av avtalen mellom Olje- og energidepartementet og Enova SF om forvaltningen av Energifondet, er forholdene lagt bedre til rette for støtte til pilot- og demonstrasjonsanlegg for teknologier som omfattes av Energifondets virkeområde.

Gasskraft kan gi viktige bidrag både til forsyningssikkerheten for energi og til den innenlandske verdiskapingen. Regjeringens videreføring av strategien i St.meld. nr. 9 (2002–2003) Om innlands bruk av naturgass mv. for utvikling av miljøvennlige gasskraftverk ble lagt fram i St.meld. nr. 47 (2003–2003) Om innovasjonsverksemda for miljøvennlige gasskraftteknologiar mv. Etableringen av innovasjonsvirksomheten i Grenland og opprettingen av et nasjonalt gassteknologiprogram vil samlet bli et hovedvirkemiddel i arbeidet for å utvikle slike teknologier. I forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2004 ble det vedtatt å opprette et fond på 2 mrd. kroner, der avkastningen av fondet skal benyttes til støtte utvikling av miljøvennlig gasskraftteknologi.

2 Oversikt over budsjettforslaget

Utgifter fordelt på kapitler

					(i 1 000 kr)
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005	Pst. endr. 04/05
	Administrasjon				
1800	Olje- og energidepartementet	186 749	183 839	186 350	1,4
	Sum kategori 18.00	186 749	183 839	186 350	1,4
	Petroleumsforvaltning				
1810	Oljedirektoratet (jf. kap. 4810)	346 219	217 150	214 900	-1,0
1815	Petoro AS		203 000	219 900	8,3
	Sum kategori 18.10	346 219	420 150	434 800	3,5
	Energi- og vassdragsforvaltning				
1820	Norges vassdrags- og energi- direktorat (jf. kap. 4820 og 4829)	388 241	403 230	382 250	-5,2
1825	Omlegging av energibruk og energi- produksjon	377 400	126 000	36 000	-71,4
1827	Miljøvennlig gassteknologi (jf. kap. 4827)			55 900	
2490	NVE Anlegg (jf. kap. 5490, 5491 og 5603)	11 370	5 000	5 000	0,0
	Sum kategori 18.20	777 011	534 230	479 150	-10,3
	Forskningsformål				
1830	Energiforskning (jf. kap. 4829)	258 287	315 400	421 700	33,7
	Sum kategori 18.30	258 287	315 400	421 700	33,7
	Petroleumsvirksomheten				
2440	Statens direkte økonomiske engasje- ment i petroleumsvirksomheten (jf. kap. 5440)	17 230 591	21 000 000	23 200 000	10,5
2442	Disponering av innretninger på kontinentalsokkelen	113 492	60 000		-100,0
2443	Petoro AS	220 000			
	Sum kategori 18.70	17 564 083	21 060 000	23 200 000	10,2
	Sum programområde 18	19 132 348	22 513 619	24 722 000	9,8
	Sum utgifter	19 132 348	22 513 619	24 722 000	9,8

Inntekter fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005	Pst. endr. 04/05
	Administrasjon				
4800	Olje- og energidepartementet	1 236			
	Sum kategori 18.00	1 236			
	Petroleumsforvaltning				
4810	Oljedirektoratet (jf. kap. 1810)	124 354	62 100	49 100	-20,9
	Sum kategori 18.10	124 354	62 100	49 100	-20,9
	Energi- og vassdragsforvaltning				
4820	Norges vassdrags- og energi- direktorat (jf. kap. 1820)	83 361	78 700	83 300	5,8
4827	Miljøvennlig gassteknologi (jf. kap. 1827)			45 900	
4829	Konsesjonsavgiftsfondet (jf. kap. 1820 og 1830)	132 600	139 150	144 000	3,5
5490	NVE Anlegg (jf. kap. 2490)	1 014	1 200	1 000	-16,7
	Sum kategori 18.20	216 975	219 050	274 200	25,2
	Statsforetak				
4860	Statsforetak under Olje og energi- departementet	12 861	11 900	410 300	3 347,9
5608	Renter av lån til statsforetak under Olje- og energidepartementet	48 359	48 500	48 500	0,0
5680	Utbytte fra statsforetak under Olje- og energidepartementet	400 500	450 000	360 000	-20,0
	Sum kategori 18.60	461 720	510 400	818 800	60,4
	Petroleumsvirksomheten				
5440	Statens direkte økonomiske engasje- ment i petroleumsvirksomheten (jf. kap. 2440)	84 713 025	75 100 000	95 800 000	27,6
5685	Aksjer i Statoil ASA	5 133 489	5 133 000	4 877 000	-5,0
	Sum kategori 18.70	89 846 514	80 233 000	100 677 000	25,5
	Sum programområde 18	90 650 798	81 024 550	101 819 100	25,7
	Sum inntekter	90 650 798	81 024 550	101 819 100	25,7

Programkategori 18.00 Administrasjon

Kategorien omfatter bevilgninger til Olje- og energidepartementets drift, herunder prosjektmidler til utredninger og beslutningsstøtte. Videre omfatter kategorien utgifter til beredskapslagring, støtte til internasjonalisering av petroleumsvirksomheten, herunder støtte til Intsok og Petrad, støtte til Norsk Oljemuseum og støtte til investeringsfondet for klimatiltak i Østersjøområdet.

Det foreslås totalt bevilget 186,35 mill. kroner i 2005, en økning på om lag 2,5 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2004.

Programkategori 18.10 Petroleumsforvaltning

Kategorien omfatter bevilgninger til Oljedirektoratet (OD), hovedsakelig knyttet til drift, oppdrags- og samarbeidsvirksomhet, undersøkelser og måleteknisk tilsyn på kontinentalsokkelen. Videre

omfatter kategorien driftstilskudd til Petoro AS som forvalter SDØE¹-porteføljen. Det foreslås totalt bevilget 434,8 mill. kroner i 2005 til Petroleumforvaltning, en økning på 14,65 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2004.

OD skal bidra til å skape størst mulig verdier for samfunnet fra olje- og gassvirksomheten. Det foreslås totalt bevilget 214,9 mill. kroner i 2005, en netto reduksjon på om lag 2,2 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2004. Endringen har blant annet sammenheng med endret regnskapsføring av felleskostnader med Petroleumstilsynet.

Petoro AS skal ivareta de forretningsmessige forhold knyttet til SDØE. Det foreslås bevilget 219,9 mill. kroner i driftstilskudd til Petoro i 2005, en økning på 16,9 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2004.

Programkategori 18.20 Energi- og vassdragsforvaltning

Kategorien omfatter bevilgninger til Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) og NVE Anlegg, herunder sikrings- og miljøtiltak og støtteordninger som forvaltes av NVE. Videre omfatter kategorien bevilgninger knyttet til omlegging av energibruk og energiproduksjon, herunder støtte til bygging av infrastruktur for å legge til rette for økt bruk av naturgass i Norge, og til utvikling av miljøvennlig gassteknologi.

Det foreslås totalt bevilget 479,15 mill. kroner i 2005 til energi- og vassdragsforvaltning, en reduksjon på om lag 55 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2004.

NVE skal sikre en helhetlig og miljøvennlig forvaltning av vannressursene og fremme en sikker, effektiv og miljøvennlig energiforsyning. Det foreslås totalt bevilget 382,25 mill. kroner i 2005, en reduksjon på om lag 21 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2004. Endringen har blant annet sammenheng med forslaget om å avvikle ordningen med utjevning av overføringstariffer.

Bevilgningen til omlegging av energibruk og energiproduksjon er redusert med 90 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2004, fra 126 til 36 mill. kroner. I forhold til revidert budsjett 2004 er reduksjonen på om lag 40 mill. kroner. Reduksjonen må ses i lys av at Energifondet får en betydelig økning i tilførselen av midler gjennom påslaget på tariffen for uttak av kraft i distribusjonsnett. Påslaget er fra 1. juli 2004 økt til 1,0 øre/kWh. Inntektene fra påslaget anslås til 645 mill. kroner i

2005, en økning på om lag 150 mill. kroner i forhold til 2004.

Det foreslås bevilget 24 mill. kroner til infrastruktur for naturgass, en økning på 5 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2004.

Videre foreslås det bevilget 55,9 mill. kroner til etablering av innovasjonsvirksomheten i Grenland og satsingen på miljøvennlig gassteknologi.

Programkategori 18.30 Forskningsformål

Kategorien omfatter bevilgninger til energiforskning, det vil si overføring til Norges forskningsråd, forvaltningsrettet energi- og vassdragsforskning i regi av NVE og internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak.

Det foreslås totalt bevilget 421,7 mill. kroner i 2005, en økning på 106,3 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2004. Økningen knytter seg i hovedsak til økt satsing på petroleumsforskning, samt til en styrking av forskning og innovasjon rettet mot utvikling av fremtidens rene energisystem, herunder hydrogen. Økningen vil styrke de nye store programmene i Forskningsrådet; PETROMAKS og RENERGI. I tillegg foreslås det særskilte midler for å styrke deltakelse i EU-prosjekter.

Programkategori 18.60 Statsforetak

Kategorien omfatter inntekter fra statsforetak under Olje- og energidepartementet, det vil si inntekter fra garantiprovisjon, avdrag, renter og utbytte fra Statnett SF.

Totalt anslås inntektene fra Statnett SF til 818,8 mill. kroner i 2005, en økning på 308,4 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2004. Avdrag budsjetteres til 400,2 mill. kroner i 2005. Utbyttet fra Statnett SF foreslås satt til 360 mill. kroner, en reduksjon på 90 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2004.

Programkategori 18.70 Petroleumsvirksomhet

Kategorien omfatter bevilgninger til Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (SDØE) og utbytte fra Statoil ASA.

Det budsjetteres med 23,2 mrd. kroner i utgifter til statens direkte økonomiske engasjement (SDØE) i 2005, hvorav 22 mrd. kroner er investeringer. Dette er en økning på om lag 2,2 mrd. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2004. SDØEs driftsresultat budsjetteres til 73,2 mrd. kroner i 2005. Inntektsanslaget for 2005 er utarbeidet på grunnlag av en gjennomsnittlig oljepris på kr 230 pr. fat. I budsjettet for 2005 legges det fore-

¹ Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten

løpig til grunn et utbytte fra Statoil ASA på 4 877 mill. kroner, som er en teknisk videreføring

av utbyttebetalingen for 2004, justert for ny eierandel etter nedsalget sommeren 2004.

2.1 Bruk av stikkordet «kan overføres»

Under Olje- og energidepartementet blir stikkordet foreslått knyttet til disse postene utenom postgruppe 30–49

(i 1 000 kr)				
Kap.	Post	Betegnelse	Overført til 2004	Forslag 2005
1800	21	Spesielle driftsutgifter	9 913	23 900
1800	22	Beredskapslagre for drivstoff		21 500
1800	70	Internasjonalisering av petroleumsvirksomheten	330	19 500
1820	21	Spesielle driftsutgifter	3 920	52 400
1820	22	Sikrings- og miljøtiltak i vassdrag	6 124	73 850
1820	70	Tilskudd til lokale el-forsyningsanlegg	807	700
1820	75	Tilskudd til sikringstiltak	750	2 600
1825	21	Spesielle driftsutgifter	200	12 000
1825	74	Naturgass	36 800	24 000
1830	21	Spesielle driftsutgifter	2 969	18 500
1830	70	Internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak	1 341	9 900

Stikkordet «kan overføres» benyttes fordi utbetaling på en inngått avtale eller tilsagn om tilskudd i 2005 helt eller delvis kan foretas i 2006 eller senere budsjetterminer for å sikre at alle vilkår i avtalen eller tilsagnet er oppfylt før utbetaling fin-

ner sted. Når det gjelder kap. 1820, post 22, post 70, post 75 og kap. 1825, post 74 kan bruk av stikkordet i tillegg begrunnes ut fra at bevilgningen gjelder bygg, anlegg eller materiell.

3 Fornyning, organisasjons- og strukturendringer innenfor Olje- og energidepartementets ansvarsområde

Videreutvikling av systemet for konsesjonstilldelinger på norsk kontinentalsokkel

I forbindelse med tildeling av utvinningstillatelser i 18. konsesjonsrunde på norsk kontinentalsokkel har Olje- og energidepartementet gjennomført endringer i rammebetingelsene. Endringene er gjennomført for å bedre konsesjonssystemets virke og derigjennom bidra til mer leteaktivitet på norsk kontinentalsokkel. Det er innført et system med tidsfrister for aktiviteter i den initielle perioden. Reglene for tilbakelevering av areal er også lagt om, slik at selskapene ved utløpet av den initielle perioden får beholde de områdene hvor det er påvist ressurser ved boring. Øvrige områder må tilbakeleveres. Hensikten er å sikre at det finner sted tilstrekkelige aktiviteter på tildelt leteareal. Dette er en videreføring av prinsippene fra tildelinger i forhåndsdefinerte områder 2003, og vil sikre rask og effektiv utforskning av de tildelte områdene.

Strategi for økt etablering av små vannkraftverk

Olje- og energidepartementet la i desember 2003 frem en strategi for økt etablering av små vannkraftverk. Hovedmålsetningene bak strategien er å lette saksbehandlingen, legge til rette for gode økonomiske rammevilkår og satse på økt informasjon om rammebetingelsene og potensialet for slike etableringer. Departementet har som ledd i dette forenklingsarbeidet tidligere delegert konsesjonsmyndighet til NVE i saker som gjelder kraft-

verk inntil 5 MW, og som behandles etter vannressursloven. I løpet av høsten 2004 vil delegasjon av myndighet bli hevet til 10 MW.

En lovendring om heving av konsesjonsplikten etter industrikonsesjonsloven ble vedtatt av Stortinget i juni 2004. Regjeringen foreslo i forbindelse med fremlegging av St.prp. nr. 75 (2003–2004) Supplering av Verneplan for vassdrag å tillate konsesjonsbehandling av mikro- og minikraftverk (installert effekt opp til 1 MW) i vernede vassdrag, og å heve grensen for prosjekter som skal behandles i Samlet plan for vassdrag fra 1 til 10 MW installert effekt.

E-drift eller integrerte operasjoner – fremtidens driftspraksis på norsk kontinentalsokkel

E-drift eller integrerte operasjoner er en ny driftspraksis på norsk kontinentalsokkel. E-drift er å oppnå hurtigere og bedre beslutninger ved å bruke IKT-løsninger som inkluderer (nær) sanntidsdata til å integrere arbeidsprosesser på tvers av fag og organisasjoner. Ved hjelp av e-drift kan operasjoner styres uavhengig av avstand for eksempel mellom hav og land. E-drift blir utviklet i petroleumsbransjen med hjelp av andre industrier, inkludert IKT-næringen. Det er industrien selv som i hovedsak driver frem den nye driftspraksisen, men verdipotensialet ved overgang til e-drift er så stort at myndighetene har hatt som mål å være en pådriver i denne utviklingen.

4 Olje- og energidepartementets redegjørelse for likestilling

Olje- og energidepartementet (OED) og underliggende etater arbeider målrettet for likestilling innenfor virksomhetene. Arbeidet for likestilling er en integrert del av virksomhetene som det fokuse-

res spesielt på ved tilsetninger og utnevning av ledere. Målsettinger og tiltak om likestilling er nedfelt i tilpasningsavtaler og personalpolitiske retningslinjer.

Tabell 4.1 Status – kvinneandel av antall tilsatte, ledere og nyrekutterte pr. 1. mars 2004

	Antall tilsatte			Ledere			Nyrekutterte		
	Totalt ¹	Antall kvinner	Andel kvinner i pst.	Totalt ¹	Antall kvinner	Andel kvinner i pst.	Totalt 2003	Antall kvinner	Andel kvinner i pst.
Olje- og energidepartementet	140	64	45,7	41	13	31,7	18	6	33,3
Norges vassdrags- og energidirektorat	433	160	37,0	36	6	16,7	37	18	48,6
Oljedirektoratet	213	97	45,5	5	2	40,0	24	11	45,8
Samlet	786	321	40,8	82	21	25,6	79	35	44,3

¹ Kilde: Statens sentrale tjenestemannsregister, bemanningsoversikt pr. 1. mars 2004.

Kjønnsfordelingen mellom ansatte menn og kvinner i hele departementsområdet er på henholdsvis 59,2 pst. menn og 40,8 pst. kvinner. For kategorien ledere er andelen 74,4 pst. menn og 25,6 pst. kvinner, mens kjønnsfordelingen for nyrekutterte i 2003 var på 55,7 pst. menn og 44,3 pst. kvinner.

Oljedirektoratet

I Oljedirektoratets (OD) personalpolitikk fra 2003 fremgår det at OD skal fremme likestilling mellom kjønnene. Arbeidet for likestilling skal være en integrert del av virksomheten som fokuseres ved:

- tilsetning
- utfordrende oppgaver som innebærer større ansvar og eksponering internt i OD, hos næringen og departement
- lagsammensetning
- formelle ledere – tidsbegrenset tilsetning/utpeking
- andre ledelsesfunksjoner som pådriver og koordinator

– eksterne kontaktpunkter

I vurderingen av behov for nye medarbeidere inngår en analyse av alders- og kjønns sammensetningen i forhold til aktuelt fagområde.

I ODs tilpasningsavtale fremgår det at lønnsfastsetting skal baseres på kjønnsnøytrale kriterier.

Norges vassdrags- og energidirektorat

I Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er det et uttalt mål å øke andelen kvinnelige ledere, og under ellers like vilkår prioriterer NVE kvinner til nye lederstillinger.

Det er etablert et eget nettverk for kvinnelige mellomledere for erfaringsutveksling og motivasjon.

Forhandling av ny særavtale om likestilling i NVE planlegges gjennomført i 2004, integrert i Tilpasningsavtalen til Hovedavtalen for statsansatte.

Olje- og energidepartementet

I OEDs tilpasningsavtale er det nedfelt at OED skal legge vekt på å stimulere likestillingsarbeidet på de områder hvor departementet berøres som arbeidsgiver, blant annet:

- Den enkelte leder skal bidra til at kvinner og menn får likeverdige arbeidsoppgaver og muligheter til faglig og personlig utvikling i departementet. Avdelingslederne har et særlig ansvar for at likestillingsarbeidet følges opp i egen avdeling.

- Hensynet til likestilling skal være et av kriteriene som legges til grunn ved rekruttering til ledige stillinger.
- Følge opp likestillingsrelaterte funn i OEDs årlige personalstatistikker.
- OED har egen likestillingstillitsvalgt som blant annet har som oppgave å kommentere de årlige personalstatistikkene og har uttalelsesrett i alle tilsettingssaker og utnevnelser til embeter i departementet.

Del II
Budsjettforslag

Programområde 18 Olje- og energiformål

Programkategori 18.00 Administrasjon

Olje- og energidepartementet

Departementet ivaretar rollen som sekretariat for den politiske ledelsen, innehar rollen som sektorforvalter, utøver etatsansvar for Oljedirektoratet (OD) og Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) og har ansvar for statlig eieroppfølging av Statnett SF, Enova SF, Statoil ASA, Petoro AS og Gassco AS.

Olje- og energidepartementet (OED) er organisert i fire avdelinger; Utvinnings- og markedsavdelingen, Petroleumsavdelingen, Energi- og vassdragsavdelingen og Administrasjons- og økonomiavdelingen. Departementet hadde pr. 1. mars 2004 en bemanning på 140 tilsatte, fordelt på 64 kvinner og 76 menn. Til sammen utgjorde dette om lag 137 årsverk².

OED har energiråd ved ambassaden i Washington og ved Norges delegasjon til EU i Brussel, energi- og miljøråd ved ambassaden i Moskva og en energimedarbeider ved OECD-delegasjonen i Paris. Departementet har flere permanente råd, utvalg og kommisjoner.

Resultatmål

Olje- og gassforvaltningen

En forutsetning for å realisere de store verdiene i uoppdagede ressurser er at industrien får tilgang til prospektive leteområder på kontinentalsokkelen. Regjeringen har de siste årene hatt et meget høyt aktivitetsnivå når det gjelder å gi industrien tilgang til areal. Gjennom ordningen med tildelinger i forhåndsdefinerte områder har industrien fått kontinuerlig tilgang til alle områder rundt planlagt og eksisterende infrastruktur på kontinentalsokkelen. Systemet med tildelinger i forhåndsdefinerte områder vil bli videreført i tråd med St.meld. nr. 38 (2003–2004) og i januar hvert år vil det bli vurdert om det forhåndsdefinerte området skal utvides.

Det er også viktig å videreføre det initiativet Regjeringen, gjennom 18. konsesjonsrunde, tok til økt tilgang til areal også i umodne områder. Regjeringen vil lyse ut 19. konsesjonsrunde i 2005.

Departementet vil arbeide med oppfølgingen av utredning av helårig petroleumsvirksomhet i Lofoten og Barentshavet (ULB), herunder vurdere ytterligere forsknings- og utredningsbehov knyttet til blant annet sjøfugl.

Departementet vil bidra til effektivitet og verdiskaping ved utnyttelse av norske olje- og gassressurser, slik at lønnsom virksomhet kan opprettholdes i et langsiktig perspektiv.

Departementet vil foreta en effektiv behandling av fremlagte planer for utbygging, anlegg og drift, samt disponering.

Potensialet for å øke utvinningen fra produserende oljefelt er fremdeles betydelig. Departementet vil fortsatt følge opp det arbeidet rettighetshaverne utfører for å utvikle og iverksette tiltak som gir bedre ressursutnyttelse.

Departementet vil videreføre arbeidet med å styrke utviklingen av ny teknologi og øke kompetansen i næringen. En økt satsing på disse områdene vil øke den langsiktige verdiskapingen på kontinentalsokkelen og styrke den industrielle konkurransekraften til næringen.

Departementet vil bidra til at Petoro AS ivaretar statens deltakerandeler, i de interessentskap der staten til enhver tid har slike, på en effektiv måte.

Departementet vil bidra til at Gassco AS er en effektiv og nøytral operatør for gasstransportsystemet.

Kostnadseffektiv drift og riktig prising av tjenester ved bruk av eksisterende innretninger offshore er viktig for å oppnå en mer effektiv påvising av nye ressurser og bedre utnyttelse av påviste ressurser. Departementet vil vurdere endringer i rammeverket for bruk av eksisterende innretninger offshore med formål å skape større forutsigbarhet og effektivitet med hensyn til slik bruk.

Departementet vil videreføre samarbeidet med britiske myndigheter. Målet er blant annet å oppnå

² Kilde: Statens sentrale tjenestemannsregister, bemanningsoversikt pr. 1. mars 2004.

en mer effektiv utnyttelse og utvikling av infrastrukturen for produksjon og transport i Nordsjøen, ta ut driftsmessige synergier over kontinentalsokkelgrensen, samt oppnå en mer effektiv disponering av innretninger.

Departementet vil fortsette sitt arbeid for å begrense petroleumssektorens utslipp gjennom bruk av kostnadseffektive virkemidler. Departementet vil satse på miljøforskning blant annet for å møte utfordringene som ligger i skjæringspunktet mellom petroleumsaktivitet, fiskeri og vern om det ytre miljø.

Departementet vil videreføre arbeidet med å styrke den globale energidialogen.

Departementet vil bidra til en høyest mulig leveransesikkerhet for olje og gass fra norsk kontinentalsokkel, og vurderer endringer i dagens modell for beredskapslagring av oljeprodukter.

Departementet vil bidra til økt satsing på forskning og utvikling i næringen. En slik satsing vil øke den langsiktige verdiskapingen på kontinentalsokkelen og styrke næringens internasjonale konkurransekraft.

Departementet vil arbeide for forutsigbare rammebetingelser og høy verdiskaping innenfor hele petroleumsnæringen.

Departementet vil bidra til internasjonalisering av den norske olje- og gassnæringen, herunder videreutvikle Intsok og Petrad.

Energi- og vassdragsforvaltningen

Utviklingen i kraftmarkedet de siste årene illustrerer at elektrisitetsforsyningen i Norge har blitt mer sårbar for svikt i nedbør og tilsig til vannmagasinene enn tidligere. Sårbarheten for svikt i nedbøren fører til at det i energipolitikken må være økt oppmerksomhet på forsyningssikkerheten.

Departementet vil følge opp behandlingen av saker om bygging og drift av kraftledninger, vindkraftverk og andre elektriske anlegg etter energiloven og bygging og drift av gassrørledninger etter lov om felles regler for det indre marked for naturgass mv. Sakene skal få en effektiv og forsvarlig behandling.

Det er sentralt å vurdere hvordan det samlede energisystemet fungerer i forhold til viktige mål for miljø, økonomisk effektivitet og sikkerhet. Regulering av infrastruktur er viktig for kraftmarkedet og det samlede energisystemet. Reguleringen er sentral i departementets arbeid og påvirker mulighetene til å nå overordnede mål. Reguleringene omfatter både overførings- og fordelingsnettet for elektrisitet, fjernvarmenettet og gassrør på land.

Omlegging av energibruk og -produksjon er et betydelig virksomhetsområde. Oppfølging av Enova SF som forvalter midlene til energiomleggingen står sentralt i denne sammenhengen. Departementet og Enova SF har reforhandlet avtalen om forvaltning av Energifondet. I henhold til den nye avtalen skal Enova bidra til ny miljøvennlig energiproduksjon og energisparing tilsvarende 12 TWh/år innen utgangen av 2010. Dette er en økning på 2 TWh/år i forhold til den tidligere avtalen.

I St.meld. nr. 47 (2003–2004) Om innovasjonsverksemda for miljøvennlige gasskraftteknologiar mv., orienterte departementet om arbeidet med å etablere et svensk-norsk pliktig sertifikatmarked for fornybar energi.

I St.meld. nr. 47 (2003–2004) presenterte departementet også analyser av de økonomiske sidene ved framføring av gass til aktuelle brukere i Norge. Det samlede potensialet for bruk av gass er spredt på mange steder og det vil ta tid å bygge opp markedet. En må finne fram til transportløsninger som er i samsvar med denne bruken. Regjeringen vil støtte opp under en trinnvis oppbygging av markedet for naturgass.

Forskning i skjæringsfeltet mellom energi og miljø er et av Regjeringens satsingsområder. Satsingen skal blant annet bidra til å nå målene for omlegging av energisektoren. En særlig utfordring er å bidra til forskning, utvikling og kommersialisering av teknologier for mer miljøvennlig bruk av naturgass til energiformål. Regjeringens satsing på renseteknologi for gasskraft er sentral i denne sammenheng. Likeledes vil fremstilling, distribusjon og bruk av hydrogen som energibærer være satsingsområder for en mer miljøvennlig bruk av naturgass i tiden fremover. Regjeringen nedsatte ved kgl.res. av 20. juni 2003 et offentlig utvalg som skulle fremme forslag til videre satsing på hydrogen som energibærer, gjennom utforming av et nasjonalt hydrogenprogram. Utvalgets utredning NOU 2004: 11 Hydrogen som fremtidens energibærer, ble lagt fram 1. juni 2004. Den vil være et viktig bidrag for Regjeringen i det videre arbeidet.

Olje- og energidepartementet er et sentralt fagdepartement innenfor forvaltningen av vannressursene i Norge. Implementeringen av EUs vanddirektiv blir et viktig arbeidsområde i 2005. Arbeidet med NVEs program for økt sikkerhet mot leirskred skal følges opp. Arbeidet med småkraftverksstrategien vil bli fulgt opp.

Det er viktig at det samlede regelverket i kraftsektoren fremmer effektivitet i markedet samtidig som det bidrar til gode løsninger når det gjelder forvaltningen og kontrollen med vannkraftressursene.

Stortinget har bedt Regjeringen foreta en grundig evaluering av energiloven, spesielt når det gjelder oppdeckningsplikten og forsyningssikkerheten, og komme tilbake til Stortinget med eventuelle forslag til endringer, jf. Stortingsvedtak nr. 360 av 18. mai 2004. Departementet tar sikte på å legge fram denne evalueringen i en odelstingsproposisjon våren 2005. I samme proposisjon vil blant annet også implementeringen av EUs nye el-markedsdirektiv og forordning for grensehandel med elektrisitet bli behandlet. Videre vil departementets forslag til å regulere prisingen av leveringspliktige kraftleveranser (ventetariffen) bli lagt fram, jf. St.meld. nr. 18 (2003–2004) Om forsyningssikkerheten for strøm mv.

Departementet vil prioritere deltagelse i internasjonale fora innenfor forvaltning av vann- og energiressurser og bidra til internasjonalisering av norsk vann- og energikompetanse. Norge er en del av det nordiske kraftmarkedet og det blir arbeidet for felles europeiske markeder for gass og elektrisitet. Gjennom EØS-avtalen påvirker denne utviklingen oss direkte. Norge deltar også i energisamarbeidet under Nordisk Ministerråd og i Østersjø-samarbeidet på energi. Oppfølgingen av FNs verdensstoppmøte i Johannesburg i 2002 står sentralt i departementets internasjonale arbeid også i 2005, da FNs Kommisjon for bærekraftig utvikling (CSD) begynner på en to-års syklus med energi som overordnet tema.

Kap. 1800 Olje- og energidepartementet

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
01	Driftsutgifter	106 614	106 339	109 400
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	31 113	31 900	23 900
22	Beredskapslagre for drivstoff, <i>kan overføres</i>	22 152	21 500	21 500
70	Internasjonalisering av petroleumsvirksomheten, <i>kan overføres</i>	15 770	16 000	19 500
71	Tilskudd til Norsk Oljemuseum	3 000	4 000	4 450
72	Investeringsfond for klimatiltak i Østersjøområdet	8 100	4 100	7 600
Sum kap. 1800		186 749	183 839	186 350

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås bevilget 109,4 mill. kroner under posten i 2005, en økning på om lag 3,1 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2004.

Økningen har sammenheng med lønnsjustering av driftsbudsjettet (om lag 2,8 mill. kroner) og kompensasjon for merutgifter som følge av innføringen av el-avgift fra 1. juli 2004 (0,3 mill. kroner).

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

For å løse sine oppgaver er departementet avhengig av tilgang til fremtredende og dyktige kunnskapsmiljøer i Norge og internasjonalt for å supplere egen fagkompetanse og saksbehandlingskapasitet.

Midlene under denne posten nyttes hovedsakelig til ulike typer utredninger og analyser, uavhengige vurderinger og evalueringer, beslutningsstøtte og annen støtte av tidsbegrenset karakter

knyttet til oppgaver innenfor departementets ansvarsområde. Bevilgningen vil også bli brukt til å dekke Norges bidrag til det internasjonale energisekretariatet (IEFS) i Riyadh i 2005.

Det foreslås bevilget 23,9 mill. kroner under posten i 2005, en reduksjon på 8 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2004. Reduksjonen har sammenheng med at både Hjemfallsutvalget og Hydrogenutvalget avsluttes i 2004, samt bortfall av prosjektstøtte.

Kongen har i 2004 fullmakt til å overskride bevilgningen til dekning av meglerhonorar og utgifter til faglig bistand ved salg av statlige aksjeposter, samt andre endringer som kan få betydning for eierstrukturen i Statoil ASA. For å øke fleksibiliteten foreslås fullmakten endret fra at Kongen har fullmakten til at Olje- og energidepartementet har fullmakt til å overskride bevilgningen i 2005, jf. Forslag til vedtak III. Det vises for øvrig til omtale under kap. 5685 Aksjer i Statoil ASA.

Videre foreslås det en fullmakt til å pådra forpliktelser for inntil 2,5 mill. kroner utover gitt bevilgning, jf. Forslag til vedtak VI.

Post 22 Beredskapslagre for drivstoff, kan overføres

Departementet vil bidra til en høyest mulig leveransesikkerhet for olje og gass fra norsk kontinentalsokkel.

Det foreslås bevilget 21,5 mill. kroner under posten i 2005, en videreføring av saldert budsjett 2004.

Bevilgningen på posten går i all hovedsak til leie av lagerkapasitet hos oljeselskapene for OEDs beredskapsprodukter. Bevilgningen dekker også

nødvendig omplassering og oppgradering av deler av produktene, samt et forholdsmessig bidrag til drift/vedlikehold av Namsen oljeanlegg, et NATO-anlegg hvor OED er kontraktspartner og bruker inntil medio februar 2005. Innen den tid søkes beredskapsproduktene trukket ut og lagt inn i kommersielt drevne tankanlegg, slik at produktene sikres en tilfredsstillende rulling på grunn av kontinuerlig gjennomstrømning i anleggene. Denne operasjonen er ressurskrevende, men forutsettes gjennomført innenfor foreslått bevilgning.

I samarbeid med oljeselskapene pågår det et arbeid med å vurdere dagens modell for lagring av beredskapsprodukter. Vurderingen kan resultere i endringer i lagermodellen.

Post 70 Internasjonalisering av petroleumsvirksomheten, kan overføres

(i 1 000 kr)

Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
Intsok	10 000	12 000	14 000
Petrad	3 000	3 000	3 500
Prosjektmidler	2 770	1 000	2 000
Sum post 70	15 770	16 000	19 500

Det foreslås bevilget 19,5 mill. kroner under posten i 2005, en økning på 3,5 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2004. Økningen er en oppfølging av St.meld. nr. 38 (2003–2004) Om petroleumsvirksomheten.

Regjeringen har som mål at norsk olje- og gassindustri skal bidra til nasjonal verdiskaping også utover ressurspotensialet på norsk kontinentalsokkel. Dette krever at industrien er internasjonalt konkurransedyktig. Regjeringen vil derfor arbeide for å styrke den internasjonale markedsadgangen for norsk olje- og gassindustri, blant annet gjennom å støtte Intsok og Petrad.

Intsok

Intsok er en stiftelse som ble etablert av myndigheter og industri i 1997. Intsoks mål er å styrke det langsiktige grunnlaget for verdiskaping og sysselsetting i norsk petroleumsindustri gjennom fokusert internasjonal virksomhet. Utgangspunktet er

den kompetanse som norsk petroleumsindustri har bygget opp på norsk kontinentalsokkel, så vel som internasjonalt.

Intsok markedsfører norsk olje- og gassindustri i utvalgte markeder. Dette gjøres gjennom ulike fellestiltak for medlemsbedriftene som skal øke deres gjennomslagskraft i internasjonale markeder. Slike fellestiltak kan være nettverksmøter, seminarer og presentasjoner for nøkkelkunder, samt delegasjonsreiser. Et annet viktig virkemiddel er bruk av lokale rådgivere. Særlig mindre bedrifter uten lokal representasjon og nykommere i markedene har god nytte av Intsoks lokale rådgivere.

Det operative målet for Intsok er å bidra til å øke den norske olje- og gassrelaterte omsetningen utenlands fra et estimert beløp på om lag 35 mrd. kroner i 2003 til 50 mrd. kroner innen 2005.

Siden 1997 har antall medlemsbedrifter vokst til 108, inkludert datterselskaper er tallet på om lag 150.

Tabell 5.1 Finansiering av Intsok

Betegnelse	Regnskap 2003	Budsjett 2004	Forslag 2005
Bidrag fra partnere og deltakeravgifter	7 112 500	8 000 000	11 000 000
Tilskudd fra OED	10 000 000	12 000 000	14 000 000
Finansinntekter	665 654	500 000	500 000
Sum inntekter	17 778 154	20 500 000	25 500 000

Resultatmål 2005

I 2005 vil Intsok videreføre sine aktiviteter innen:

- Profilering og relasjonsbygging under statsbesøk og delegasjoner ledet av norske ministere til prioriterte markeder. Blant annet vil det organiseres tematiske seminarer innen miljøteknologi og oljevernberedskap, gasskjeden, arktisk teknologi, undervannsløsninger og krav til lokalt innhold.
- Kundedialogen, herunder økt innsats for kvalifisering av Intsok partnere for leveranser til prioriterte kunder.
- Markedsinformasjon: Innhente relevant informasjon fra Intsoks markeder og internasjonale prosjekter.
- Læring i nettverk: Videreutvikle Intsok som en nettverksorganisasjon ved gjennomføring av nettverksmøter på prioriterte markeder og relevante temaer, herunder bedriftenes samfunnsansvar.
- Opplæring og kompetansebygging: Gjennomføre opplæringstiltak for industriorganisasjoner og bedrifter i utviklingsland, herunder Angola, Nigeria og Kazakhstan.

Intsok vil videreutvikle lokal markedsrådgivning. Intsok har allerede et nettverk av lokale rådgivere på konsulentbasis i sine hovedmarkeder. Intsok vil videreutvikle nettverket av rådgivere for små og

mellomstore bedrifter (SMB) på prioriterte utestasjoner.

En styrking av Intsoks nettverk ute i markedene vil måtte ses i sammenheng med Innovasjon Norge slik at det samlede virkemiddelapparatet kan utnyttes best mulig for næringen.

I tillegg vil Intsok introdusere en ny tjeneste, bedriftsstøtteordning – rådgivning for SMB gjennom etablering av en «pool» av strategiske rådgivere. Disse skal på oppdrag fra bedriftene hjelpe til med strategisk markedsrådgivning og støtte selskapene i å forbedre markedsføringen av sine produkter og tjenester til kundene.

Petrad

Petrad er en stiftelse med formål å utvikle og gjennomføre opplæringsprogram i petroleumsforvaltning og administrasjon, rettet mot ledere innen petroleumsvirksomhet fra utviklingsland og land med overgangsøkonomi.

I sin opplæringsvirksomhet benytter Petrad forelesere fra norsk petroleumsindustri og forvaltning, og trekker på den måten med og profilerer norsk industrikompetanse. I tillegg til bistandsperspektivet er intensjonen at Petrad skal bidra til internasjonalisering gjennom nøytral profilering av norsk petroleumsindustri og kompetanse.

Tabell 5.2 Finansiering av Petrad

Betegnelse	Regnskap 2003	Budsjett 2004	Forslag 2005
Kursavgift og andre inntekter	4 012 733	2 000 000	4 000 000
Tilskudd fra NORAD	6 000 000	6 000 000	6 000 000
Tilskudd fra OED	3 000 000	3 000 000	3 500 000
UD prosjekt	2 300 000	1 000 000	1 500 000
Sum inntekter	15 312 733	12 000 000	15 000 000

Resultatmål 2005

Petrad vil avholde to åtte ukers kurs i Norge. Petrad vil også gjennomføre seminarer internasjonalt, blant annet i samarbeid med Intsok i prioriterte markeder.

Petrad vil fortsette sitt samarbeid med høyere utdanningsinstitusjoner som tilbyr engelskspråklig Masterprogram innen petroleumsfag. Formålet er å styrke Petrads tjenestespekter og markedsføringsen av norsk petroleumskompetanse gjennom felles tiltak. Videre vil Petrad oppgradere sin datakapasitet/webportal for oppfølging av tidligere kurs- og seminardeltakere.

Prosjektmidler

Norge har en betydelig og velfungerende petroleumssektor. Det er derfor stor interesse for hvordan vi har organisert og utviklet denne virksomheten. Vi har i dag nære relasjoner både på politisk, forvaltningsmessig og industrielt plan med en rekke land. Med flere land, blant annet Aserbajdsjan, Iran, Angola, Nigeria, Russland, Mexico og Venezuela, er det inngått samarbeidsavtaler på ulike nivåer. Det er økende etterspørsel og interesse for norsk kompetanse, teknologi, og etter vår erfaring med forvaltning av petroleumssektoren. Dette gjenspeiler seg i blant annet en stor pågang av delegasjonsbesøk fra ulike petroleumsnasjoner.

Norsk petroleumsideindustri er ofte engasjert i land hvor myndigheter og lokal industri etterspør assistanse som går utover tradisjonelle vare- og tjenesteleveranser. For å dekke en slik utvidet etterspørsel, er norsk olje- og gassindustri avhengig av et samarbeid med norske myndigheter. Det er derfor behov for midler som kan understøtte et slikt industri- og myndighetssamarbeid.

Formålet er å bidra til næringsutvikling og forvaltning innen petroleumssektoren i land hvor norsk petroleumsideindustri har interesser. Overordnede problemstillinger, så vel som tiltak som adresserer særlige behov, er aktuelle å støtte. Eksempler på relevante problemstillinger er oljevernberedskap, lokalt innhold i vare- og tjenesteleveranser og opplæring innen spesifikke fagområder. Tiltakene skal være bedriftsnøytrale, det vil si å ha en karakter som går utover den enkelte bedrifts interesser.

Resultatmål 2005

OED vil fortsatt støtte prosjekter som kan bidra til overføring av kompetanse, samt erfaringer fra forvaltningen av de norske petroleumssressursene til

petroleumsproduserende land der norsk industri har interesser.

Det vil bli lagt vekt på oppfølging av de prosjekter som er påbegynt i 2004, herunder kartlegging av markedspotensiale og samarbeidsmuligheter i Nord-Afrika. Det er også tilsvarende planer for utvalgte land i Midt-Østen og Sørøst-Asia. Det vil bli arbeidet med å bringe inn nødvendig ekstern finansiering. En del prosjekter vil være aktuelle kandidater for norske bistandsmidler og/eller i samarbeid med norske myndigheter.

Verken Intsok, Petrad eller enkeltbedrifter kan løfte denne type prosjekt alene. Ovennevnte prosjekter har en delvis forankring på myndighetsnivå, men samtidig en betydelig kommersiell side fordi de bidrar til å styrke relasjoner og markedsadgang for norske bedrifter.

Intsok, som den sentrale aktør når det gjelder internasjonalisering av den norske olje- og gassindustrien, er tillagt ansvaret for forvaltningen av hoveddelen av prosjektmidlene.

Det ble i 1998 inngått en samarbeidsavtale mellom Norge og Aserbajdsjan, hvor norske myndigheter forpliktet seg til å være vert for aseriske studenter som skal gjennomføre et toårig Master of Science studium ved NTNU i Trondheim. Studiene er en del av NTNUs oppdragsundervisning for NORAD. I budsjettet for 2005 er det tatt høyde for at inntil to aseriske studenter vil få sine studier ved NTNU finansiert av OED.

Post 71 Tilskudd til Norsk Oljemuseum

Norsk Oljemuseum (NOM) ble åpnet i mai 1999. NOM er en stiftelse med formål å være et nasjonalt senter for formidling av informasjon og kunnskap om petroleumsvirksomhetens utvikling og betydning for det norske samfunn. En av NOMs viktigste oppgaver er å dokumentere den norske oljehistorien gjennom å lete frem, bearbeide og lagre relevant historisk kildemateriale. Til dette arbeidet hører bibliotekets boksamling, diverse arkivmateriale, foto og film fra oljevirkosmheten, gjenstandssamlingen, samt dokumentasjons- og forskningsprosjekter. Museets utstillinger er viktig for formidling av oljehistoriens betydning til et bredt publikum.

Byggingen av museet ble finansiert i et samarbeidsprosjekt hvor finansielle bidragsytere var; staten v/OED (60 mill. kroner), Stavanger kommune (20 mill. kroner og tomt), Rogaland fylkeskommune (10 mill. kroner) og oljeindustrien (75 mill. kroner). Totalkostnaden var på 165 mill. kroner.

På forespørsel fra OED har NOM vurdert museets organisasjonsform. Etter NOMs vurdering er organisasjonsformen som en stiftelse tjen-

lig for NOMs type virksomhet. Stiftelsesformen gir den nødvendige fleksibilitet og åpner for bred representasjon gjennom styret. OED stiller seg bak NOMs vurdering av organisasjonsformen.

tilskudd. Driftstilskuddet fra OED har økt gradvis gjennom de tre siste årene etter hvert som startkapitalen fra det statlige driftsfondet er blitt uttømt. I 2004 vil om lag 43 pst. av NOM sine inntekter komme fra offentlige finansieringskilder.

Finansieringen av driften av NOM 1999–2004

Driften av museet finansieres gjennom en kombinasjon av egne inntekter, fondsmidler og offentlige

Tabell 5.3 Finansiering av Norsk Oljemuseum

Betegnelse	(i 1 000 kr)					
	Regnskap 1999	Regnskap 2000	Regnskap 2001	Regnskap 2002	Regnskap 2003	Budsjett 2004
Offentlig finansiering i pst.	42,9 pst.	47,7 pst.	41,4 pst.	40,0 pst.	38,9 pst.	43,3 pst.
Billettinntekter	3 216	3 201	2 959	2 762	2 683	3 000
Tilskudd fra Stavanger kommune	1 476	1 506	1 536	1 566	1 598	1 630
Tilskudd fra OED	0	0	1 000	1 000	3 000	4 000
Uttak fra driftsfond fra OED	2 818	3 624	2 123	2 384	555	621
Sponsorfond/Forskningsfond	100	200	884	1 327	1 595	1 800
Kurs/konferanse inntekter	1 059	872	1 049	1 207	928	1 000
Leieinntekter	166	533	698	824	870	850
Prosjektinntekter	0	0	0	979	1 319	1 000
Diverse	1 283	927	994	317	687	550
Sum inntekter	10 118	10 863	11 243	12 366	13 235	14 451

Tilskudd fra det offentlige

NOM mottar årlige driftstilskudd fra OED og Stavanger kommune. Driftstilskuddet fra OED har økt fra 1 mill. kroner i 2002 til 4 mill. kroner i 2004. Driftstilskuddet fra Stavanger kommune (om lag 1,6 mill. kroner i 2004) har ligget fast med tillegg av en indeksregulering hvert år.

OED bidro også med 10 mill. kroner til etableringen av et driftsfond i 1999. Dette fondet har vært en viktig inntektskilde for NOM, og har blitt tappet for å dekke underskudd på driften gjennom flere år. Tabell 5.4 viser hvordan OED har finansiert driften av museet gjennom driftsfond og tilskudd siden 1999. Driftsfondet vil være tømt ved utgangen av 2004.

Tabell 5.4 Tilskudd til Norsk Oljemuseum fra Olje- og energidepartementet

Betegnelse	(i 1 000 kr)					
	Regnskap 1999	Regnskap 2000	Regnskap 2001	Regnskap 2002	Regnskap 2003	Budsjett 2004
Tilskudd fra OED	0	0	1 000	1 000	3 000	4 000
Uttak fra driftsfond	2 818	3 624	2 123	2 384	555	621
Sum tilskudd	2 818	3 624	3 123	3 384	3 555	4 621

Inntekter fra sponsorfond/forskningsfond

Oljeindustrien har i løpet av 2002 og 2003 bidratt til et sponsorfond med en samlet grunnkapital på 27,7 mill. kroner. Fondet er organisert som en egen stiftelse med separat regnskap. Det er kun den årlige avkastningen på fondet som benyttes av NOM. For 2005 budsjetterer museet med en avkastning på om lag 1,6 mill. kroner fra sponsorfondet. I tillegg til sponsorfondet disponerer NOM et forskningsfond som er bygget opp av bidrag til museets forskningsaktiviteter. For 2005 budsjetterer museet med et uttak fra dette fondet på 0,2 mill. kroner.

Prosjektinntekter

Prosjektinntekter er eksterne inntekter knyttet til utvikling av det museumsfaglige arbeidet ved

museet, særlig innen dokumentasjon og forskning. Ekofisk-prosjektet går nå mot sin avslutning. Dette har vært en viktig inntektskilde for museet de siste tre årene og NOM arbeider med å erstatte aktiviteten som er generert gjennom Ekofisk-prosjektet med nye prosjekter av liknende karakter.

Driftsinntekter

Driftsinntektene består av billettinntekter, kurs/konferanse og leieinntekter. Besøkstallet og billettinntektene har vært svakt synkende siden museet åpnet i 1999. I et langsiktig perspektiv forventes det en stabilisering omtrent på dagens nivå, som utgjør om lag 60 000 besøkende pr. år. 60 000 besøkende gir museet inntekter på om lag 3 mill. kroner pr. år.

Driftsutgifter

Tabell 5.5 Kostnadsutvikling for Norsk Oljemuseum

Betegnelse	(i 1 000 kr)					
	Regnskap 1999	Regnskap 2000	Regnskap 2001	Regnskap 2002	Regnskap 2003	Budsjett 2004
Personalkostnader	4 715	5 707	6 486	7 089	7 433	7 741
Utstillinger	401	330	590	895	895	1 300
Dokumentasjon og forskning	867	671	460	684	698	650
Andre driftsutgifter	4 135	4 155	3 707	3 698	4 209	4 760
Sum utgifter	10 118	10 863	11 243	12 366	13 235	14 451

Den samlede arbeidsinnsatsen ved museet utgjør om lag 18 årsverk. I tillegg til dette kommer to stillinger som sivilarbeidere.

Siden åpningen av museet i 1999 har det ikke vært gjennomført noen vesentlige utskiftninger eller fornyelser i den permanente delen av utstillingen. I hovedsak har fornyelsen skjedd i det arealet der det har vært skiftende utstillinger av varierende omfang. En stor del av disse utstillingene har blitt til i samarbeid med sponsorer, slik at kostnadene for museet har vært holdt på et moderat nivå.

Andre driftsutgifter går til å dekke markedsføring, publikumstjenester, administrative fellestjenester og teknisk drift.

for koordinering, prosjektering og iverksettelse av diverse prosjekter som skal dokumentere, bevare og hedre pionerdykkernes innsats. Det er bevilget 10 mill. kroner til dette formålet over Arbeids- og administrasjonsdepartementets budsjett, jf. St.prp. nr. 63 og Innst. S. nr. 250 (2003–2004).

NOM har fått i oppdrag å utarbeide en kulturminneplan for petroleumssektoren som kan bidra til å skape et felles kunnskapsgrunnlag for fremtidige vurderinger og prioriteringer i spørsmål som angår kulturminnevernet. OED og OD vil til sammen bidra med 1,6 mill. kroner fordelt over 2005–06. Det er forutsatt at Oljeindustriens landsforening bidrar med 1,2 mill. kroner til å fullfinansiere prosjektet.

Nye oppgaver for NOM

NOM har arbeidet med et dokumentasjons- og utstillingsprosjekt knyttet til Nordsjødykkingens historie. I den forbindelse har NOM fått ansvaret

Budsjettforslag 2005

OED foreslår at det bevilges et statlig driftstilskudd på 4,45 mill. kroner for 2005. I tillegg vil

OED og OD gi et samlet tilskudd på 0,8 mill. kroner til kulturminneprosjektet i 2005 over kap. 1800, post 21 Spesielle driftsutgifter og kap. 1810. Størrelsen på statstilskuddet fremover vil i tillegg til NOMs arbeid og ambisjoner være avhengig av Regjeringens prioriteringer. Dette vil derfor bli vurdert årlig i forbindelse med fremleggelsen av statsbudsjett.

Post 72 Investeringsfond for klimatiltak i Østersjøområdet

På Østersjølandenes energiministermøte i Vilnius i november 2002 ble det vedtatt å etablere Østersjøområdet som et forsøksområde for utprøving av Kyoto-mekanismene (Testing Ground). Dette er en del av oppfølgingen av BASREC samarbeidet (Intergovernmental Baltic Sea Region Energy Cooperation), som ble etablert i 1999 mellom energiministrene i Østersjøregionen og EU.

Det er etablert et investeringsfond for klimatiltak i Østersjøområdet (Testing Ground Facility), som fungerer som katalysator for Testing Ground samarbeidet med henblikk på å gjennomføre et antall konkrete felles gjennomføringsprosjekter i Østersjøregionen og vinne erfaring med slike prosjekter. Investeringsfondet er et svært viktig steg i gjennomføringen av Østersjøregionen som et forsøksområde for utprøving av Kyotomekanismene.

Investeringsfondet bygger på den kompetanse som er opparbeidet i Det nordiske miljøfinansieringsselskapet (NEFCO) og hvor det også er etablert en investeringskomité med medlemmer fra de land som har bidratt til fondet. NEFCO forvalter fondet. Foruten de nordiske landene vil fondet være åpent for andre investorland og private virksomheter. Tyskland, som er en av deltagerne i BASREC-samarbeidet, har signalisert at de har planer om å bidra med midler til fondet.

De nordiske landene er enige om å sette av til sammen 10 mill. euro til fondet. Hvert av de nordiske landenes samlede bidrag bestemmes ut fra landenes BNP-andel.

Endringer i valutakursen (euro) og Norges relative BNP-andel har medført at forpliktelsen målt i NOK er økt med totalt 3,5 mill. kroner i forhold til tidligere budsjett, til 19,8 mill. kroner. Det ble bevilget 8,1 mill. kroner til fondet i 2003 og 4,1 mill. kroner i 2004.

Det foreslås bevilget 7,6 mill. kroner (siste del av Norges bidrag) til investeringsfondet for klimatiltak i Østersjøområdet i 2005, en økning på 3,5 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2004.

Resultatrapport 2003

Olje- og gassforvaltningen

I 2003 ble det foretatt myndighetsgodkjenning for utbygging av Oseberg Sør J struktur, Oseberg Vestflanken og Ekofisk Vekst.

OED gjennomførte i 2003 tildelingen i første runde i forhåndsdefinerte områder i modne deler av kontinentalsokkelen (TFO 2003). Departementet gjennomførte også tildelinger i Nordsjørunden 2002, samt utlyste 18. konsesjonsrunde. Departementet har videreført arbeidet med å effektivisere tildelingssystemet.

Departementet sluttførte arbeidet med utredningen av helårig petroleumsvirksomhet i området Lofoten-Barentshavet (ULB). Denne utredningen lå til grunn for Regjeringens beslutning om å åpne for helårig petroleumsvirksomhet i de allerede åpnete områdene i Barentshavet syd.

Departementet har fulgt opp og videreutviklet norsk oljemarkedspolitik og norske oljemarkedsinteresser.

Departementet arbeidet også i 2003 for å påse at eksisterende norske klimaforpliktelser og andre miljøforpliktelser innfris på en kostnadseffektiv måte, og at eventuelle nye miljømål baseres på kost/nyttevurderinger.

Departementet har arbeidet for å styrke norsk kontinentalsokkels konkurransekraft for å sikre fremtidige investeringer i petroleumssektoren. Departementet har også arbeidet for å videreutvikle en norskbasert, konkurransedyktig petroleumsnæring.

Energi- og vassdragsforvaltningen

Det ble arbeidet videre med forskrifter og generell oppfølging av spørsmål knyttet til vannressursloven som trådte i kraft i 2001.

Det ble gitt ny reguleringskonsesjon for Byglandsfjorden mm. i Otravassdraget og tillatelse til diverse overføringer til Brokke kraftverk og bygging av Skarg kraftverk i samsvar med Stortingets samtykke.

Det ble gitt konsesjon for fortsatt regulering av Storelvvassdraget og videre kraftutbygging i Saudafjellene i samsvar med Stortingets samtykke.

Det ble gitt tillatelse til flere mindre kraftutbygginger.

Ot.prp. nr. 8 (2003–2004) om endringer i energiloven § 5A-2 og delegasjon til Kraftforsyningens beredskapsorganisasjon i forbindelse med rasjonering ble fremmet 24. oktober 2003. Forslaget ble behandlet av Stortinget ved Innst. O. nr. 21 og Besl. O. nr. 15 (2003–2004). Lovendringen trådte i kraft 1. januar 2004.

Forskrift til lov om felles regler for det indre marked for naturgass (naturgassforskriften) ble utarbeidet og vedtatt ved kgl.res. 14. november 2003. Forskriften trådte i kraft 1. januar 2004.

Forskrift om endring i forskrift om Energifondet knyttet til endring av satsen for påslaget til Energifondet ble vedtatt 1. desember 2003, og trådte i kraft 1. januar 2004. Satsen på påslaget ble økt fra 0,3 til 0,8 øre/kWh.

I alt syv klagesaker om kraftledninger og fire klagesaker vedrørende vindkraftverk ble sluttbehandlet av departementet, herunder ny 420 kV kraftledning Klæbu – Viklandet og vindkraftverk på Hundhammerfjellet. Syv øvrige klagesaker knyttet til energiloven ble behandlet, blant annet klagesak vedrørende konsesjon til mobile gasskraftverk. Det ble behandlet én sak knyttet til bygging og drift av nedstrøms distribusjonsnett for naturgass.

Den anstrengte kraftsituasjonen 2002/03 fikk stor oppmerksomhet. Departementet håndterte i denne perioden et stort antall henvendelser fra publikum og media. Som bakgrunn for den senere evalueringen av kraftsituasjonen fikk departementet gjennomført en rekke utredninger våren 2003. Regjeringen la fram St.meld. nr. 18 (2003–2004) Om forsyningssikkerheten for strøm mv. høsten 2003. I meldingen presenterte Regjeringen en politikk som både styrker energiforsyningen og forbrukernes stilling i kraftmarkedet.

St.meld. nr. 9 (2002–2003) Om innenlands bruk av naturgass mv. ble behandlet i Stortinget våren 2003.

Regjeringen startet oppfølgingen av meldingen i 2003:

- Regjeringen bidro til at det ble etablert et nasjonalt kompetansesenter for bruk av naturgass på Haugalandet fra januar 2004.
- Departementet satte i gang arbeid med analyser av økonomien i alternative måter å føre gass fram til aktuelle brukere i Norge.
- Departementet satte i gang arbeid med analyser av finansieringsformer og statlig deltagelse i infrastruktur.

Departementet startet et samarbeid med svenske myndigheter med sikte på å etablere et svensk-norsk sertifikatmarked for fornybar elektrisitet.

Regjeringen la fram en stortingsmelding om tariffer for overføring av kraft og toveiskommunikasjon, jf. St.meld. nr. 41 (2002–2003). I meldingen ble det blant annet gjort rede for hovedprinsippene for tariffing, bakgrunn for geografiske forskjeller i tariffene og ulike modeller for utjevning av tariffer. Videre ble ulike modeller for finansiering av fri-

villige ordninger med toveiskommunikasjon drøftet.

I 2003 nedsatte Regjeringen et offentlig utvalg som skulle utrede konsesjonslovgivningens bestemmelser om konsesjonsvarighet og hjemfallsvilkår. Arbeidet skal avsluttes i 2004.

Som oppfølging av Stortingsvedtak nr. 161 (2002–2003) ble retningslinjene for fastsettelse av konsesjonskraftprisen vedtatt endret 7. april 2003 med virkning fra 1. januar 2003.

Regjeringen nedsatte ved kgl.res. av 20. juni 2003 et offentlig utvalg som skulle fremme forslag til videre satsing på hydrogen som energibærer gjennom utforming av et nasjonalt hydrogenprogram, jf. Stortingsvedtak VI i Innst. S. nr. 167 (2002–2003). Utvalgets utredning NOU 2004: 11 Hydrogen som fremtidens energibærer, ble lagt fram 1. juni 2004.

Departementet har fulgt opp det internasjonale samarbeidet i Koalisjonen for fornybar energi som ble etablert i Johannesburg under FNs Verdensoppmøte for bærekraftig utvikling i 2002.

Departementet har fulgt opp nye forslag til EU-direktiver innenfor energiområdet, forberedt EØS-vedtak og gjennomføring av direktiver i norsk lovgivning. Departementet har også fulgt opp løpende energiprogrammer hvor Norge deltar innen rammen av EØS-avtalen. Saker til behandling i EFTAs overvåkingsorgan (ESA) har også medført ressursbruk i 2003.

Beredskapslagre for drivstoff

Som ledd i avviklingen av OEDs eierforhold i Humla drivstoffanlegg og overdragelse av eendommen til Ålesund kommune ble det gjennomført miljøsanering av helse- og miljøskadelige stoffer, riving av byggetekniske anlegg og istandsetting av området for etterbruk.

Intsok

Intsok har også i 2003 organisert delegasjonsreiser og seminarer til prioriterte markeder, noe som har økt mulighetene for å synliggjøre norske produkter, teknologi og kompetanse. Blant annet har Intsok arbeidet for å kartlegge og tilrettelegge forholdene for industrielt samarbeid med «nye markeder», herunder Russland og Kina.

Intsok har foretatt en analyse av verdensmarkedet for petroleumsrelaterte varer og tjenester som grunnlag for en langsiktig strategi mot 2010. I dette arbeidet har det også inngått en sammenlikning av virkemiddelapparatet med de ordninger som Storbritannia, Frankrike og Canada benytter

for å støtte internasjonaliseringen av sin olje- og gassindustri.

For å styrke sin gjennomslagskraft i prioriterte markeder, har Intsok bygget opp sin lokale representasjon i utvalgte land. I 2003 ble det rekruttert en lokal rådgiver i det canadiske markedet.

Petrad

I 2003 gjennomførte Petrad to åtteukers kurs og ett fire ukers kurs i Nigeria, samt 15 seminarer. I tillegg har Petrad organisert studiebesøk og bidratt med rådgivning. I alt har 752 personer deltatt på disse aktivitetene.

Petrad har utviklet en ny tjeneste Training Needs Assessment for land som etterspør tiltak for kompetanseutvikling i petroleumssektoren. Petrad har utviklet dette konseptet sammen med blant annet Høgskolen i Stavanger. Formålet er å kunne tilby denne type tjenester i samarbeid med norsk petroleumsindustri og undervisningsinstitusjoner.

Prosjektmidler

Eksempler på tiltak som er gjennomført eller påbegynt i 2003 er:

– Støtte til det nasjonale petroleumsinstituttet i Angola. Det er etablert et offentlig opplærings-

tilbud innen undervannsteknologi på yrkesfaglig nivå. Prosjektet vil avsluttes med eksamen for de første 30–35 studentene i 2004.

- Nigeria er, som Angola, i en fase hvor det arbeides for å oppnå høyere nasjonalt innhold i oljeindustrien. I 2002 ble det påbegynt en studie for å kartlegge muligheter for utvikling av privat sektor i nigeriansk oljevirkosomhet. Kartleggingen er fullført, norsk ekspertise har gjennom Intsok bidratt med synspunkter på nigeriansk regelverk for lokalt innhold.
- Kompetanseutvikling for ledelsen i iranske oljeselskap innen drift og vedlikehold av felt til havs. Prosjektet ble i gangsatt i 2002. Et delmål er å etablere et norsk leverandørmiljø innen drift og vedlikehold i Iran. Besøksprogram i Norge har blitt gjennomført. Prosjektet vil bli videreført.
- Norsk olje- og gassrelatert industri retter i større grad sin interesse mot Russland, og russiske oljeselskap etablerer nå omfattende samarbeid med vestlige leverandørbedrifter. Det ble i 2003 benyttet prosjektmidler for å identifisere teknologibehov i russiske oljeselskaper og etablere samarbeid med lokal russisk industri for å integrere norske leverandørbedrifter i russiske leverandørkjeder. Prosjektet vil bli avsluttet i 2004.

Programkategori 18.10 Petroleumsforvaltning

Oljedirektoratet

Oljedirektoratet (OD) ble opprettet i 1972, og er lokalisert med hovedkontor i Stavanger og et kontor i Harstad. OD hadde pr. 1. mars 2004 en bemanning på 213 tilsatte, fordelt på 97 kvinner og 116 menn. Til sammen utgjorde dette 206 årsverk³.

OD har en sentral rolle innenfor petroleumsforvaltning, og er et viktig rådgivende organ for Olje- og energidepartementet (OED). OD utøver forvaltningsmyndighet i forbindelse med undersøkelser etter og utvinning av petroleumsforekomster på den norske kontinentalsokkelen. Det omfatter også myndighet til å fastsette forskrifter og fatte vedtak i henhold til regelverket for petroleumsvirksomheten.

OD bidrar til å ivareta OEDs sektoransvar for petroleumsvirksomheten og skal følgelig medvirke til en helhetlig etterlevelse av de rammer som etableres for virksomheten gjennom vedtak i Storting og regjering. I samarbeid med andre myndigheter skal OD sikre at petroleumsvirksomheten følges opp på en helhetlig måte, slik at vedtak knyttet til de ulike faser i virksomheten blir iverksatt på en forutsigbar måte for rettighetshaverne.

Innenfor deler av avgiftsområdet utøver OD myndighet på vegne av Finansdepartementet.

Fra 1. januar 2004 ble tilsynet med sikkerhet og arbeidsmiljø skilt ut i et eget Petroleumstilsyn (Ptil). Tilsynet er underlagt Arbeids- og sosialdepartementet. OD og Ptil er samlokalisert i Stavanger og har utarbeidet en samarbeidsavtale som skal sikre at etatene kan trekke på hverandres kompetanse, men likevel slik at dette ikke går ut over hensynet til ryddighet og rolleklarhet.

Hovedmål og resultatmål for 2005

Ut fra Regjeringens hovedmål i energipolitikken når det gjelder olje og gass, er det utledet følgende mål for OD:

«OD skal bidra til å skape størst mulig verdier for samfunnet fra olje- og gassvirksomheten gjennom en forsvarlig ressursforvaltning med forankring i sikkerhet, beredskap og ytre miljø.»

Forvaltningen av petroleumsressursene på kontinentalsokkelen innebærer også at de blir utnyttet på en sikker og forsvarlig måte. OEDs forvaltningsansvar innebærer derfor en helhetlig oppfølging som også ivaretar departementets sektoransvar for det ytre miljø.

Innenfor ressursforvaltningsområdet er hovedmål og strategier omtalt innledningsvis i denne proposisjonen. Dette skal i årene fremover ligge til grunn for ODs virksomhet og underbygges av årlige resultatmål.

For øvrig planlegger og styrer OD sin virksomhet utover en budsjettermin. Planene legger til grunn langsiktige strategier som tar utgangspunkt i overordnede føringer slik disse blant annet kommer til uttrykk i St.meld. nr. 38 (2003–2004) Om petroleumsvirksomheten og Stortingets behandling av denne. Mer konkret arbeider OD ut fra en målstruktur som er nærmere omtalt under.

Resultatmål for 2005

a) Kostnadseffektiv leting

Om lag 60 pst. av norsk kontinentalsokkel er åpnet for letevirksomhet, mens bare 10,5 pst. av dette arealet er dekket av utvinningstillatelser. ODs estimater viser at kontinentalsokkelen fortsatt har minst like store volum av ikke påviste ressurser som de som er produsert og solgt i løpet av 30 år.

OD spiller en viktig rolle i forbindelse med departementets arbeid med å videreutvikle lete- og konsesjonspolitikken på norsk kontinentalsokkel. OD skal komme med forslag og innspill til departementet om hva som kan gjøres for å møte utfordringene en står ovenfor. Videre skal OD prioritere

³ Kilde: Statens sentrale tjenestemannsregister, bemanningsoversikt pr. 1. mars 2004.

arbeidet med konsesjonstildelinger. OD skal bidra til å tilrettelegge for leting på rett sted til rett tid og derigjennom medvirke til en optimal utforskning av kontinentalsokkelen. Med dagens fokus på tilgang til nye leteareal er det viktig at data og kunnskap fremskaffes slik at nye områder fremstår som attraktive og slik at en oppnår en felles forståelse av hvor man bør konsentrere utforskningen.

Myndighetene har de senere årene arbeidet med å effektivisere tildelingen av nye utvinningstillatelser i leteområder som ligger nær eksisterende infrastruktur. Fra 2003 er det etablert faste, forhåndsdefinerte arealer i modne deler av Nordsjøen, Norskehavet og Barentshavet. Tildeling i slike områder er underlagt betingelser som skal sikre en rask avklaring av ressurspotensialet i tildelte utvinningstillatelser.

- b) Kostnadseffektiv uttak av petroleum, utnyttelse av infrastruktur og samordning på tvers av utvinningstillatelser

De uoppdagede ressursene på norsk kontinentalsokkel er estimert til i underkant av 4 mrd. Sm³ o.e. En rask påvisning og utvikling av disse ressursene vil ikke alene kunne forhindre at den norske oljeproduksjonen avtar de nærmeste årene. Det eneste som på kort sikt kan forlenge platåfasen og motvirke et fall i produksjonen av olje, er økt utvinning fra felt i drift utover det som ligger inne i dagens planer. Når det gjelder gass er situasjonen annerledes. Produksjonsvolumet av gass forventes å øke i tiden fremover.

Basert på gjeldende planer ligger det an til at det gjennomsnittlige oljeuttak fra felt i drift vil komme opp i 45 pst. Myndighetene har satt som foreløpig mål å oppnå en gjennomsnittlig utvinningsgrad på 50 pst., men dette er ingen maksimalgrense. Utvinningsgraden som kan oppnås, varierer sterkt fra reservoar til reservoar. I gode reservoarer kan den komme opp i 70 pst., mens andre igjen vil ha vanskeligheter med å komme over 40 pst.

OD skal derfor prioritere rollen som konstruktiv pådriver for å fremme verdiskapende aktivitet og fremdrift i felt og prosjekter i modne områder. OD skal i sitt arbeid fokusere på prosjekter med begrenset fremdrift og som samtidig er tidskritiske. Videre skal OD vurdere behov for teknolog utvikling, mulige samordningsgevinster samt tiltak som kan øke levetiden for produserende felt.

ODs oppgave er å fokusere på optimal utvinning av ressursene ut fra et helhetlig perspektiv. En sentral oppgave er å bidra til helhetstenkning i utvinning av både gass og væske.

OD skal arbeide for å oppnå gode samfunnsøkonomiske områdebeslutninger i forbindelse med

infrastrukturutvidelser. De ulike interessene aktørene representerer, blandingen av modne og umodne områder og interesser som strekker seg utover norsk kontinentalsokkel, forsterker behovet for grundige samfunnsøkonomiske område- og kontinentalsokkelanalyser når det oppstår behov for utvidelse av transportkapasiteten.

Aktørbildet har gjennomgått en betydelig endring ved at flere store oljeselskaper har fusjonert, og at man gjennom en ny ordning med forhåndsvurdering av selskaper har gitt rom for små og spesialiserte aktører og nisjeselskap, hvor spesialkompetanse blir mer vektlagt enn en samlet breddekompetanse. Samtidig som nye aktører vil kunne bidra til økt verdiskaping, reiser et bredere aktørbilde nye problemstillinger som myndighetene må forholde seg til.

St.meld. nr. 38 (2003–2004) Om petroleumsvirksomheten angir blant annet behovet for å informere selskaper som ikke er representert på norsk kontinentalsokkel om hvilke muligheter som finnes. OD vil derfor, gjennom sitt faktagrunnlag, bidra til en mer aktiv markedsføring av norsk kontinentalsokkel.

- c) Faktagrunnlaget

OD er det eneste organ med tilgang på alle viktige data i tilknytning til petroleumsvirksomheten på norsk kontinentalsokkel. Dette danner grunnlaget for at OD til enhver tid har en fullstendig oversikt over ressursene på norsk kontinentalsokkel, produksjon, kostnader, utslipp, inntekter og verdier mv. OD skal videreutvikle det eksisterende faktagrunnlaget som utgangspunkt for vurderinger og beslutninger for direktoratet, andre myndigheter og industrien.

OD har vært og skal fortsatt være en pådriver for å få utviklet gode løsninger for effektiv tilrettelegging og deling av informasjon med næringen.

- d) Reduksjon av utslipp til det ytre miljø

Hensynet til det ytre miljø har en sentral plass i utformingen av petroleums- og energipolitikken. ODs overordnede mål knytter nærings- og miljømessige virkninger sammen. Det ytre miljø ivaretas som en integrert del av arbeidet med å forvalte de norske petroleumsressursene på en forsvarlig måte. Direktoratet skal følge opp at industrien ivaretar våre nasjonale mål og internasjonale forpliktelser når det gjelder det ytre miljø og videreføre arbeidet med rammebetingelsene for industrien for å minimere miljøskadelige utslipp. OD skal videre utrede ulike utslippsreducerende tiltak og teknologier, virkemidler og kostnader forbundet

med disse, bidra med utredninger og gi faglige råd til overordnet departement, samt følge opp aktivitetene på kontinentalsokkelen. Andre aktiviteter er å delta i nasjonale og internasjonale fora som arbeider med beskyttelse av miljøet, utarbeide utslippsprognoser, etablere historisk datagrunnlag for utslippsnivåer, drive informasjonsarbeid og annet samarbeid med andre myndigheter.

e) Beredskap og sikkerhet

OED har det beredskapsmessige ansvar for leveransesikkerhet fra norsk kontinentalsokkel og

beredskap med tanke på en krise- og krigssituasjon. OD har utarbeidet rutiner for rapportering og viderevarsling til OED av hendelser som omfatter produksjonsstans, større utslipp til sjø og luft, dødsulykker, store skader på materielle verdier, streik og endring av driftsform. Det er viktig at den spesialiserte beredskapskompetansen kombineres med kunnskap om rørledninger, prosessanlegg, vedlikehold, teknisk sikkerhet, gassforvaltning og ressursportefølje for å gi et helhetlig bilde av forsyningssikkerheten.

Kap. 1810 Oljedirektoratet (jf. kap. 4810)

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
01	Driftsutgifter	256 512	157 550	153 200
21	Spesielle driftsutgifter	83 191	54 600	56 700
45	Større utstyersanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	6 516	5 000	5 000
	Sum kap. 1810	346 219	217 150	214 900

Vedrørende 2004

Ved Stortingets vedtak av 18. juni 2004 ble post 01 Driftsutgifter redusert med om lag 10 mill. kroner. Videre ble post 21 Spesielle driftsutgifter økt med 1 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 63 og Innst. S. nr. 250 (2003–2004).

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås bevilget 153,2 mill. kroner under posten i 2005, en netto reduksjon på 4,35 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2004.

Foruten pris- og lønnsjustering av driftsbudsjettet (om lag 5,3 mill. kroner), er det blant annet tilført midler til etablering av nye funksjoner knyttet til beredskap og sikkerhet (om lag 1,2 mill. kroner). Posten er også kompensert for merutgifter som følge av innføringen av el-avgift fra 1. juli 2004 (0,35 mill. kroner).

Videre er posten parallelt nedjustert med 11 mill. kroner, jf. kap. 4810, post 10 Refusjoner. Nedjusteringen er knyttet til endring av regnskapsføring av felleskostnadene mellom OD og Petroleumstilsynet, jf. St.prp. nr. 63 (2003–2004).

Post 21 Spesielle driftsutgifter

		(i 1 000 kr)		
Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005	
Tilsyn med petroleumsvirksomheten	15 466	1 800	2 800	
Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	48 330	31 800	32 900	
Undersøkelser mv.	19 395	21 000	21 000	
Sum post 21	83 191	54 600	56 700	

Det foreslås bevilget 56,7 mill. kroner under posten i 2005, en økning på 2,1 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2004.

Tilsyn med petroleumsvirksomheten

Forslaget omfatter direkte utgifter til tilsyn med petroleumsaktiviteter som direktoratet utfører selv eller ved hjelp av eksterne konsulenter. Utgiftene refunderes fullt ut av operatørselskapene. Tilsyn med petroleumsvirksomheten budsjetteres til 2,8 mill. kroner i 2005, en økning på 1 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2004.

Årsaken til denne økningen er at deler av utgiftene knyttet til ODs tilsyn feilaktig ble lagt til Petroleumstilsynet etter delingen. Motsvarende inntekter er budsjettert under kap. 4810, post 03 Refusjoner av tilsynsutgifter.

Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet

OD arbeider aktivt sammen med petroleumsindustrien i ulike samarbeidsfora innen områder som: effektiv dataforvaltning (DISKOS), økt oljeutvinning (FORCE), forbedret drift og vedlikehold (CORD), samt prognoser og usikkerhetsvurderinger relatert til petroleumsproduksjon (FUN).

Utgifter tilknyttet oppdrags- og samarbeidsvirksomhet omfatter også ODs samarbeidsavtale med NORAD om rådgivning innen petroleumsforvaltning for utviklingsland. I dette arbeidet bidrar Petrad med organisering av kurs og seminarer.

Oppdrags- og samarbeidsvirksomheten budsjetteres til 32,9 mill. kroner i 2005, en økning på 1,1 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2004, jf. kap. 4810, post 02.

I tilknytning til oppdrags- og samarbeidsvirksomheten foreslås det at bevilgningen for 2005 kan

overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 4810, post 02 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet, jf. Forslag til vedtak II.

Undersøkelser mv.

Arbeidet med å kartlegge norsk kontinentalsokkels ytre grenser vil bli videreført i 2005. I tillegg omfatter posten utgifter i forbindelse med innsamling og bearbeiding av geofysiske, geologiske og geokjemiske undersøkelser, systematisering av disse og andre kontinentalsokkel relaterte data, samt vedlikehold av nødvendig utstyr for å ivareta disse oppgavene. Aktivitetene er svært viktige for vurderinger av nye leteområder og tilrettelegging for en effektiv letevirksomhet på norsk kontinentalsokkel.

Det budsjetteres med 21 mill. kroner til undersøkelser mv. i 2005, en videreføring av saldert budsjett 2004.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

OD har vært en pådriver for effektiv tilrettelegging og deling av informasjon med næringen. Hovedoppgavene for 2005 vil være å videreutvikle elektroniske nettverk i samarbeid med industrien, ta i bruk nyutviklet maskin- og programvare, investere i teknologisk infrastruktur, videreutvikle intranettet og hjemmesiden for deling av kontinentalsokkeldata og faktagrunnlag, fokusere på sikring av data og tjenester, ivareta nye fag- og arbeidsmiljøers behov for IT-tjenester og fullføre prosjekter innenfor området elektronisk saksbehandling.

Det foreslås bevilget 5 mill. kroner under posten i 2005, en videreføring av saldert budsjett 2004.

Kap. 4810 Oljedirektoratet (jf. kap. 1810)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
01	Gebyr- og avgiftsinntekter	3 620	2 500	2 800
02	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	48 646	31 800	32 900
03	Refusjon av tilsynsutgifter	61 618	11 000	9 500
04	Salg av undersøkelsesmateriale		1 000	
06	Ymse inntekter	1 678	1 200	
08	Inntekter barnehage	3 886	3 600	3 900
10	Refusjoner	617	11 000	
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	292		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	1 953		
17	Refusjon lærlinger	166		
18	Refusjon av sykepenger	1 878		
	Sum kap. 4810	124 354	62 100	49 100

Vedrørende 2004

Ved Stortingets vedtak av 18. juni 2004 ble post 03 Refusjoner av tilsynsutgifter og post 06 Ymse inntekter redusert med henholdsvis 1,5 og 1,2 mill. kroner. Videre ble post 10 Refusjoner redusert med 11 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 63 og Innst. S. nr. 250 (2003–2004).

Post 01 Gebyr- og avgiftsinntekter

Posten omfatter gebyrer i forbindelse med behandling av undersøkelses- og utvinningstillatelser og registreringer i petroleumsregisteret.

Det budsjetteres med gebyr- og avgiftsinntekter på 2,8 mill. kroner i 2005, en økning på 0,3 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2004.

Post 02 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet

Det budsjetteres med 32,9 mill. kroner i inntekter under oppdrags- og samarbeidsvirksomheten i 2005, en økning på 1,1 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2004, jf. kap. 1810, post 21.

Post 03 Refusjon av tilsynsutgifter

Posten dekker rettighetshavernes refusjon til OD for utgifter direktoratet har hatt i forbindelse med tilsyn med petroleumsvirksomheten til havs. Refusjonene er knyttet til utgiftspostene 01 Driftsutgifter og 21 Spesielle driftsutgifter.

Det budsjettes med 9,5 mill. kroner til refusjon av tilsynsutgifter, en reduksjon på 1,5 mill. kroner i

forhold til saldert budsjett 2004. Endringen er en justering i forbindelse med at enkelte inntekter feilaktig ble lagt til OD etter delingen, jf. St.prp. nr. 63 (2003–2004).

Post 08 Inntekter barnehage

Under denne posten inntektsføres foreldrebetaling og statstilskudd i forbindelse med barnehagen i OD. Det budsjetteres med 3,9 mill. kroner i inntekter under posten i 2005, en økning på 0,3 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2004.

Lønnsutgifter og andre driftsutgifter ved barnehagedriften budsjetteres til 6,1 mill. kroner og dekkes over ODs ordinære driftsbudsjett.

Resultatrapport 2003**a) Kostnadseffektiv leting**

OD har bidratt til en effektiv utforskning av umodne områder ved å gi vurderinger i en tidlig fase i forbindelse med 18. konsesjonsrunde. Videre har direktoratet foretatt en analyse av hvorfor det i de senere år har blitt boret færre undersøkelsesbrønner enn tidligere på norsk kontinental-sokkel.

OD har arbeidet med forberedelse til 18. konsesjonsrunde ved blant annet å oppdatere letemodeller og foreta en gjennomgang av prospektdatabasen. Direktoratet har kommet med forslag til areal for utlysning, utredet forskjellige problemstillinger innenfor de aktuelle områder og

startet opp arbeidet med egne evalueringer og geologiske tolkninger av det utlyste arealet.

Direktoratet har hatt økt fokus på utvinningstillatelser med liten eller ingen leteaktivitet. OD har gjennomført en møteserie med aktuelle oljeselskaper, og det er utarbeidet et notat til departementet hvor det foreslås tiltak som kan redusere antall fremtidige utvinningstillatelser med lav aktivitet.

I lys av den pågående diskusjon om petroleumsvirksomhet i mer kystnære områder, har OD i 2003 foretatt en forhåndsvurdering av ressurspotensialet i Nordland VI og Nordland VII, bidratt til Utredningen Lofoten-Barentshavet og hatt fokus på problemstillinger knyttet til sameksistens mellom petroleumsvirksomhet og annen virksomhet.

OD ledet en arbeidsgruppe for petroleumsaktivitet i kystnære områder med fokus på 18. konsesjonsrunde.

Direktoratet har bidratt til introduksjon av forhåndsdefinerte leteområder i modne deler av kontinentalsokkelen.

I 2003 vurderte og ga OD anbefaling om pre-kvalifisering til OED i forbindelse med søknader fra ni selskaper.

- b) Kostnadseffektiv uttak av petroleum, utnyttelse av infrastruktur og samordning på tvers av utvinningstillatelser

OD videreførte i 2003 arbeidet med å kartlegge potensialet for økt verdiskaping på felt i drift. I forbindelse med dette arbeidet er det etablert en database for å kartlegge og følge opp prosjekter for økt utvinning. Databasen holdes oppdatert, og OD har holdt flere statuspresentasjoner for departementet. I videreføringen er det lagt vekt på fremdriften av de enkelte prosjektene og ODs tiltak for å fremme disse.

OD har hatt en særlig tett oppfølging av verdipotensialet på feltene i Osebergområdet. OD har fokusert på tiltak for økt utvinning, slutfaseproduksjon, samt optimalt gassuttak i forhold til oljeutvinning.

OD har gitt innspill i prosessen som vil lede frem mot områdeplanen for Tampen. Arbeidet i Tampen 2020-prosjektet er fulgt opp gjennom møter, dokumentgjennomgang, brev, rapporter mv. OD har bidratt til større fokus på reservoarstudier, blandbar gassinjeksjon på Gullfaks, tiltak for økt utvinning på Snorre, tidlig nedstengning av Statfjord A-plattformen, oljerør, regionale trykkeketter mm. Mye gjenstår likevel før en har funnet frem til en tilfredsstillende løsning. OD har vurdert utkast til områdeplan og konseptvalg for Statfjord senfase som begge ble lagt frem i 2003.

ODs arbeid med Norskehavet har inkludert identifisering av økt verdiskaping gjennom å se flere områder og terminaler i sammenheng, samt det å se ressursutfordringer og transportløsninger i sammenheng. I dette arbeidet har OD pekt på både de kortsiktige utfordringer knyttet til sammenhengen mellom manglende modning og manglende transportkapasitet og den mer langsiktige utfordringen knyttet til utvikling av norske gassressurser, herunder langsiktig utnyttelse av infrastruktur både på land og i havet.

OD har i 2003 videreført oppfølgingen av utbyggingplanene for Ormen Lange. Tilsyn mot skredfare ble ferdigstilt i 2003. Direktoratet har gitt kommentarer til Konsekvensutredningen, der faren for store skred utelukkes. Både tidsplanen og kostnadene for landanlegg er kritisk. OD har derfor utført omfattende sensitivitetsvurdering og avholdt flere møter med sentrale partnere for å få deres vurderinger. Videre er det gjennomført flere møter med operatør med hensyn på teknologikvalifisering.

Som en følge av begrensninger knyttet til gassavsetning fra Norskehavet, har OD fokusert arbeidet med transport- og områdestudier på sammenhengen mellom felt og funn som i løpet av kommende fem til syv års periode har behov for transportkapasitet ut fra Norskehavet. Herunder spesielt fokus på Njord, Skarv, Tyrihans, Ormen Lange og hvordan valgt avsetningsløsning for Norskehavet påvirker Kårstø og Tampenområdet.

OD har bidratt med vurderinger knyttet til oppfølging av avslutningsplanen for Frigg. Det er gjennomført jevnlig møter med britiske sikkerhetsmyndigheter angående disponeringsspørsmål.

- c) Faktagrunnlaget

OD har fokus på kvalitetsheving og effektivisering ved oppdatering og vedlikehold av de nasjonale ressursdatabaser i direktoratet. Oppdaterte fakta fra disse er en forutsetning for informasjon til myndigheter og næring. Direktoratet har økt omfanget av fakta- og informasjonspublisering på eget nettsted. Næringen har gitt gode tilbakemeldinger, særlig i forhold til tilgjengeligheten av brønndata.

Anslag over uoppdagete ressurser er revidert og publisert i en ny ressursrapport utgitt i juni 2003.

- d) Reduksjon av utslipp til det ytre miljø

OD har i 2003 hatt en tett oppfølging av næringen for å påse at forholdene blir lagt til rette for å oppnå nasjonale mål og innfri internasjonale forpliktelser. Denne oppfølgingen har blant annet bestått i å vurdere konsekvensutredninger i forbindelse med PUD, miljøvurdering for både Statfjord senfase og

Tampen 2020 prosjektene, kartlegge de enkelte innretningers muligheter for å oppnå ytterligere utslippsreduksjoner knyttet til fakling og oppfølging av CO₂-avgiftens virkning. Dette har blant annet skjedd gjennom seminar med operatørselskapene og SFT.

Petoro AS

Petoro AS ble stiftet 9. mai 2001 på bakgrunn av restruktureringen av det statlige engasjement i petroleumsvirksomheten, jf. St.prp. nr. 36 og Innst. S. nr. 198 (2000–2001), samt Ot.prp. nr. 48 (2000–2001). Ordningen med SDØE er som tidligere, men med Petoro som ny ivaretagger.

Petoro har kontor i Stavanger. Selskapet har 60 ansatte.

Hovedoppgaver og målsettinger for Petoro

I følge Petoros formålsparagraf, som er fastsatt i § 2 i selskapets vedtekter, skal Petoro «ivareta de forretningsmessige forhold knyttet til statens direkte engasjement i petroleumsvirksomheten på norsk kontinentalsokkel og virksomhet i tilknytning til dette».

På bakgrunn av rammer og føringer for Petoros virksomhet som følger av petroleumsloven kapittel 11, selskapets vedtekter og relevante stortingsdokumenter, har OED som ansvarlig eierdepartement definert følgende hovedoppgaver for selskapet:

1. Ivaretagelse av statens direkte deltagerandeler i de interessentskap der staten til enhver tid har slike.
2. Overvåking av Statoils avsetning av den petroleum som produseres fra statens direkte deltagerandeler, i tråd med avsetningsinstruksen til Statoil.
3. Økonomistyring, herunder føring av regnskap, for statens direkte deltagerandeler.

Herunder skal Petoro:

- Være en aktiv partner som gjennom helhetsvurderinger skal bidra til å maksimere verdien av

porteføljen. Arbeidet skal orienteres mot områder og oppgaver der selskapet med basis i porteføljen, og i samspill med øvrige aktører på norsk kontinentalsokkel, i særlig grad kan bidra til å øke verdiskapingen, hensyntatt statens samlede økonomiske interesser.

- Gjennom ivaretagelsen av SDØE, sikre effektiv og lønnsom utbygging og drift og sikkerhet for mennesker og miljø.
- Overvåke at Statoil utfører avsetningen av statens petroleum sammen med sin egen i samsvar med Statoils avsetningsinstruks. Det skal sikres at det oppnås en høyest mulig samlet verdi av statens og Statoils petroleum. Videre skal det sikres en rettmessig fordeling av inntekter og kostnader.
- Ivareta god økonomistyring og kontroll av SDØE i samsvar med Reglement for økonomistyring i staten, herunder sikre periodiske avviksanalyser og rapportering av SDØEs finansielle tilstand og utvikling.
- Forestå regnskapsføring for SDØE-porteføljen; herunder oppfølging og kvalitetssikring av regnskap, budsjett og prognoser.

OED legger til grunn at Petoros bruk av driftstilskudd, ressurser og selskapets kompetanse, konsentreres om disse oppgavene. Det er selskapets ansvar å se til at prioriteringene er i samsvar med disse. De danner grunnlaget for selskapets virksomhet.

Selskapet vil på mange måter skille seg klart fra andre selskaper i petroleumsindustrien. Petoro er rettighetshaver og ikke eier av andeler på kontinentalsokkelen. Statoil forestår, som en del av statens felles eierskapsstrategi, avsetningen av statens petroleum sammen med sin egen. Målsettingen for avsetningsordningen er størst mulig verdiskaping fra avsetningen. Petoro erverver ikke inntekter fra ivaretagelsen. Alle kostnader og inntekter SDØE genererer, kanaliseres over statsbudsjettet. Alle inntekter fra Statoils avsetning av statens petroleum går direkte fra Statoil og inn på statens konto.

Kap. 1815 Petoro AS

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
70	Administrasjon		203 000	219 900
	Sum kap. 1815		203 000	219 900

Post 70 Administrasjon

Regjeringen foreslår et driftsbudsjett for Petoro AS på 219,9 mill. kroner for 2005. Petoros driftsbudsjett skal dekke alle kostnader forbundet med administrasjon av selskapet, samt alle kostnader forbundet med SDØE som ikke går over budsjettene i interessentskapene. Dette inkluderer utgifter til egen organisasjon og til kjøp av eksterne tjenester knyttet til forretningsføreravtaler, rådgivere og kjøp av spisskompetanse, merverdiavgift osv.

For å holde driften til Petoro AS stabil og effektiv har Petoro behov for å inngå avtaler som innebærer økonomiske forpliktelser utover ett budsjettår. Dette knytter seg først og fremst til avtaler om leie av materiell, utstyr og tjenester, herunder konsulenttjenester og regnskapstjenester. På denne bakgrunn foreslås det en fullmakt til å pådra forpliktelser for inntil 35 mill. kroner utover gitt bevilgning, jf. Forslag til vedtak VI.

Hovedmål og resultatmål 2005

I 2005 skal Petoro blant annet arbeide med:

- Utbyggingsprosjekter: SDØE deltar i flere store utbyggingsprosjekter i 2005, Snøhvit, Ormen Lange, Langeled, Kristin, samt flere mellomstore og mindre prosjekter. Petoro vil arbeide for at operatørene realiserer planene for 2005 innenfor de godkjente budsjettene.
- Bruk av ny teknologi: Petoro har arbeidet med at operatørene skal implementere «smart drift» i aktuelle utvinningstillatelser siden 2002. Det er fremdeles behov for videre arbeid innen dette feltet samt et stort potensial for kostnads-effektivisering og verdiskaping. I tillegg vil selskapet se på effekter av implementering av undervannsteknologi.
- Økt utvinning: Gjennom kartlegging av ressurspotensialet på kontinentalsokkelen vil Petoro arbeide for økt utvinning i følgende felt: Troll, Snorre, Gullfaks og Tordis i 2005.
- Kostnadsnivået på norsk kontinentalsokkel: Petoro skal være en pådriver for å utrede konsekvensene for det kostnadsbildet som er kartlagt, samt konkretisere tiltak med fokus på enhetskostnader de nærmeste fem til ti år.
- Miljø: Bidra til å ivareta sikkerhet og miljøhensyn i petroleumssektoren ved blant annet å vie spesiell oppmerksomhet på å oppnå null skadelig utslipp til sjø, og bidra til at de mest kostnads-effektive metoder og teknologier anvendes.

Resultatrapport 2003

I 2003 fokuserte Petoro blant annet på følgende områder:

- Tampen, Oseberg og Norskehavet er SDØE-porteføljens viktigste områder. Effektivt samspill mellom de ulike feltene i områdene er avgjørende for fremtidig verdiskaping. I 2003 arbeidet Petoro med å bidra til effektive områdeløsninger.
- Trollfeltet er den største enkelteieendelen i SDØE-porteføljen. Feltet oppnådde i 2003 en gjennomsnittlig dagsproduksjon av olje på 364 000 fat. Petoro har hatt stor oppmerksomhet på tiltak for å øke produksjonen på Troll.
- Bruk av ny teknologi: Petoro utvikler ikke egen teknologi, men selskapet har vært en pådriver for å ta i bruk ny teknologi i interessentskap hvor det kan føre til lavere kostnader. Et eksempel på dette kan være bruk av «smart drift», som er en fellesnevner for teknologi som muliggjør mer effektiv drift på norsk kontinentalsokkel. Dagens teknologi for overføring av sanntidsdata mellom plattform og land gir muligheter for langt mer effektiv bruk av kompetanse og bedre samhandling mellom land og hav, mellom installasjonene samt mellom operatør og leverandør. Slike nye løsninger vil kunne redusere kostnadsnivået, øke produksjonen og øke utvinningen.
- Økt utvinning: Petoros arbeid for økt utvinning har i 2003 særlig dreid seg om å sikre økt sirkulasjon og injeksjon i utvalgte felt i porteføljen og å forankre dette i berørte utvinningstillatelsers handlingsprogram. Spesielt gjelder dette utnyttelse av vanninjeksjonskapasitet for feltene Gullfaks og Snorre, samt synliggjøring av behov for ytterligere gasskapasitet for injeksjon og sirkulasjon i Oseberg.
- Kostnadsnivået på norsk kontinentalsokkel: Petoro har ledet et arbeid vedrørende kostnadsreduserende tiltak som del av Kon-kraftprosessen. Kostnadsreduserende tiltak vil ha stor betydning for verdien av SDØE-porteføljen og er følgelig en naturlig oppgave for Petoro. Et slikt arbeid vil kunne bidra til forlenget levetid og økt effektivitet på de produserende feltene.
- Miljø: Med bakgrunn i at industrien står overfor strengere miljøkrav, blant annet gjennom kravet om null skadelige utslipp til sjø fra 2005, har Petoro i 2003 gjennomført kost-nytte vurderinger av teknologier og metoder for rensing av utslipp fra plattformene.

Petoros arbeid og virksomhet

I Budsjett-innst. S. nr. 9 (2003–2004) ber energi- og miljøkomiteen om en mer utdypende beskrivelse av Petoros arbeid og virksomhet. Nedenfor følger en slik redegjørelse.

For å sørge for en effektiv oppfølging i interessentskapene har Petoro kategorisert porteføljen og derigjennom definert graden av operasjonell oppfølging som er påkrevd. Denne kategoriseringen er gjort basert på verdimesig og strategisk betydning, tidskritikalitet, og Petoros påvirkningsmulighet. Over tid vil feltenes plassering i de ulike kategoriene endres i tråd med modenhet og verdiendringer.

For å løse selskapets hovedoppgaver, arbeider Petoro langs to hovedlinjer; oppfølgerrollen og pådriverrollen. Hvilken rolle selskapet inntar bestemmes ut fra kategoriseringen som er beskrevet i avsnittet over.

Oppfølgerrollen inkluderer den kontinuerlige og operasjonelle oppfølgingen i de enkelte interessentskapene, økonomistyringen av disse og overvåking av avsetningsinstruksen. Hoveddelen av Petoros driftsbudsjett knyttes til dette arbeidet.

Innen enkelte strategisk viktige områder søker Petoro å være en pådriver for økt verdiskaping. Petoro har som mål å være pådriver for økt verdiskaping i de utvinningstillatelser der staten har deltagereandeler, herunder å realisere verdiskapingsmuligheter som ikke blir adressert av andre aktører.

Selskapet har valgt å fokusere på samordning og feltutvikling i kjerneområder, verdiskaping i gasskjeden, tidlig anvendelse av teknologi samt langsiktig reservetilgang.

Kjøp av studier og ekstern spisskompetanse

I Stortingets behandling av Ot.prp. nr. 48 (2000–2001), ved opprettelsen av Petoro, ble det lagt til grunn at selskapet skal ha 60 ansatte og at selskapet skulle bruke forretningsførere og ekstern spisskompetanse.

For enkelte andeler av SDØE-porteføljen, har Petoro inngått forretningsføreravtaler. Forretningsfører skal representere Petoro i de interessentskap der Petoro er rettighetshaver på vegne av SDØE, og har fullmakt til å opptre på Petoros vegne. Bruk av forretningsfører i utvalgte utvinningstillatelser setter Petoro bedre i stand til å være pådriver for økt verdiskaping innen enkelte strategisk viktige områder, herunder å realisere verdiskapingsmuligheter som ikke blir adressert av andre aktører.

Petoros arbeid bygger på at selskapet identifiserer områder eller enkeltprosjekter der selskapet ser at det er verdiskapingsmuligheter som ikke adresseres av andre aktører. Selskapet vil da sette i gang en studie for å underbygge selskapets syn. Petoro vil så benytte studien til å selge inn ideen i det aktuelle interessentskapet.

For å få gjennomslag for sine forslag er Petoro avhengig av støtte fra flertallet i interessentskapene. Hvert enkelt interessentskap har et sett stemmereglene som bestemmer hvordan et flertall dannes. Stemmereglene varierer mellom interessentskap, men alle har som et prinsipp at Petoro og Statoil ikke kan danne flertall alene. Petoro er derfor avhengig av å søke støtte fra flere partnere for sine forslag.

Kjøp av ekstern spisskompetanse er essensielt for at selskapet med sine 60 ansatte skal kunne være en pådriver for verdiskapende tiltak. Alle kostnader forbundet med slike tiltak finansieres over Petoros driftsbudsjett. Kjøp av studier og bruk av eksterne konsulenter setter selskapet i stand til å være en pådriver for verdiskapende tiltak i de enkelte utvinningstillatelsene der staten har andel.

Budsjett

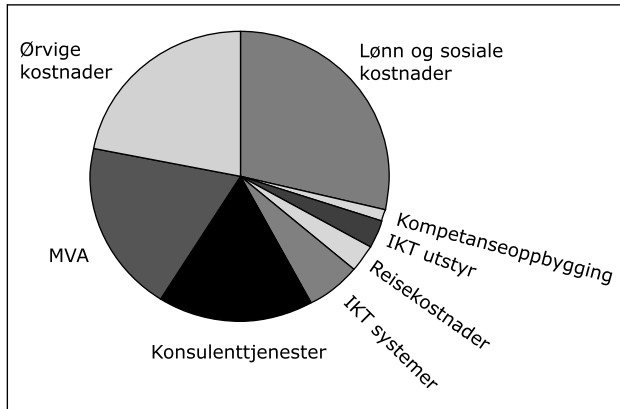
Tabell 5.6 viser utviklingen i Petoros budsjett fra oppstart i 2001 til forslag til bevilgning for 2005.

Tabell 5.6 Utvikling i Petoro AS sitt driftstilskudd

År	(i 1 000 kr) Bevilgning
2001	50 000
2002	250 000
2003	220 000
2004	203 000
Forslag 2005	219 900

I 2001 og 2002 var Petoro i oppstartsfasen. Budsjettene for disse årene gjenspeilte dette. 2003 var selskapets første ordinære driftsår. Fra og med 2003 var Petoro også merverdiavgiftspliktig.

I følge Petoro er selskapets kostnader i all vesentlighet faste. Petoro har beregnet selskapets faste kostnader i 2004 til 190 mill. kroner. Den største enkeltposten er lønn og sosiale kostnader. Med utgangspunkt i selskapets ansvar for en stor og sammensatt portefølje og nødvendigheten av å gjøre helhetlige vurderinger på et aggregert nivå, er det rekruttert medarbeidere med lang og bred erfaring. Størrelsen på posten reflekterer dette, samt konkurransesituasjonen i olje- og gassindustrien.

Figur 5.1 Fordeling av Petoro AS sitt budsjett i 2004

Kilde: Petoro AS

Petoros styre har informert OED om at budsjettrammen for 2004 er svært stram og at dette går utover selskapets mulighet til å ivareta SDØEs interesser på en best mulig måte. Styret har vurdert det slik at 203 mill. kroner ikke er tilstrekkelig til å dekke de midler selskapet trenger for å utføre sine oppgaver. Selskapet har derfor sett det nød-

vendig å benytte den frie egenkapitalen på 7,6 mill. kroner for å dekke driften av selskapet.

Ressursbehovet vil variere fra år til år, avhengig av spesifikke utfordringer og oppgaver selskapet står overfor det enkelte år. Som beskrevet over innebærer arbeidet i interessentskapene at det bygges konsensus og at Petoro samarbeider med øvrige partnere i interessentskapene. En slik arbeidsmetode medfører at det er vanskelig å konkret tilskrive eventuelle gevinster til enkeltaktører.

I 2005 skal Petoro blant annet arbeide med store og kompliserte utbygginger som Ormen Lange, Langeled, Snøhvit og Kristin. I tillegg kommer flere mindre utbygginger. Olje- og energidepartementet ønsker videre at selskapet fortsatt skal prioritere sitt arbeid med å se på tiltak for å redusere kostnadene på norsk kontinentalsokkel og økt utvinning for utvalgte felt. SDØE utgjør en svært betydelig inntekt for staten, og beslutninger som tas i 2005 har innvirkning på statens fremtidige inntekter. Det er viktig at Petoro har midler til å kunne følge opp porteføljen og enkeltprosjektene på en best mulig måte. Regjeringen foreslår på denne bakgrunn å øke Petoros driftstilskudd med 16,9 mill. kroner, til 219,9 mill. kroner i 2005.

Programkategori 18.20 Energi- og vassdragsforvaltning

Norges vassdrags- og energidirektorat

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er et forvaltningsorgan med ansvar for forvaltningen av vann- og energiresursene i Norge. NVE er organisert med fire fagavdelinger og en sentral stab ved hovedkontoret i Oslo:

- Energi og marked
- Vannressurs
- Konesjon og tilsyn
- Hydrologi
- Stab for Informasjon og samfunnskontakt, Policy og strategi, Internasjonalt utviklingssamarbeid og Administrasjon

NVE har fem regionkontorer som er lokalisert i henholdsvis Hamar, Tønsberg, Førde, Trondheim og Narvik. NVE hadde pr. 1. mars 2004 en bemanning på 433 tilsatte, fordelt på 160 kvinner og 273 menn. Til sammen utgjorde dette om lag 415 årsverk⁴.

Hovedmål og resultatmål for 2005

NVE skal bidra til en helhetlig og miljøvennlig forvaltning av vannressursene og fremme en sikker, effektiv og miljøvennlig energiforsyning.

NVE styrer sin virksomhet etter fire hovedmål:

Hovedmål 1: Ivareta miljø- og brukerinteresser i vassdrag

NVE har den overordnede nasjonale kompetanse innenfor vannressursforvaltning i Norge. Det er viktig med helhetlig tenkning omkring bruken av vannressursene. Et sentralt punkt er derfor å ha god oversikt over vannressursene, noe som krever et representativt og effektivt drevet hydrologisk stasjonsnett. Arbeidet med oppfølgingen av EUs vanddirektiv vil få høy prioritet i 2005.

NVE skal studere konsekvensene av fremtidige klimaendringer som lokalt kan forventes å føre til økte temperaturer og endringer i nedbøren, med

endrede forhold i vassdragene. Både generell vassdragsvirksomhet, sikkerhet og miljø kan bli påvirket. Ved å besitte en best mulig kunnskapsbase kan man forberede seg på endringer og sikre et forsvarlig beslutningsgrunnlag innenfor energi- og vassdragsforvaltningen.

NVE er den nasjonale faginstusjon innenfor hydrologi, og etaten skal sikre en forsvarlig innhenting og tolkning av hydrologiske data. Regjeringen legger vekt på å videreføre arbeidet med sikring av et effektivt og representativt stasjonsnett for hydrologiske målinger, hvor det er behov for ytterligere investeringer i 2005.

Forvaltningen av vernede vassdrag vil fortsatt være et sentralt arbeidsområde.

Som den sentrale vassdragsmyndigheten i Norge skal NVE fremme og formidle kunnskap om vann og vassdrag. Norsk vassdragshistorie er av internasjonal interesse, og NVE skal derfor aktivt følge opp arbeidet med søknaden til UNESCO om verdensarvstatus for det fredete kraftanlegget Tysso I i Tyssedal.

Hovedmål 2: Sikre samfunnet mot vassdragsulykker og ivareta sikkerhet og beredskap i kraftforsyningen

En av NVEs viktigste oppgaver er å sikre liv og verdier langs vassdragene. NVE må forberede seg på at det kan bli hyppigere og større flommer, samt flere skred i tilknytning til vassdragene. Dette gir økt risiko for skader på bebyggelse, infrastruktur og jordbruksarealer. NVE skal derfor fortsatt prioritere arbeidet med vesentlige sikringstiltak for å kunne forebygge slike skader.

Gjennom å risikoklassifisere kvikkleireområder har NVE avdekket at det er flere tettbygde områder med høy risiko for leirskred og derfor behov for sikringstiltak.

Forbygnings- og sikringstiltak som har høy forventet samfunnsmessig nytte skal prioriteres i NVEs virksomhet.

NVE leder den nasjonale kraftforsyningsberedskapen. Historisk er det klimaet og naturen som har gitt opphav til de mest ødeleggende hendelsene og de største påkjenningene i fredstid, men samfunnet står overfor et vidt spekter av utfordrin-

⁴ Kilde: Statens sentrale tjenestemannsregister, bemanningsoversikt pr. 1. mars 2004.

ger innen beredskapsområdet. IKT-sikkerhet er en slik utfordring som det vil være viktig å vektlegge. I 2005 skal NVE fortsatt prioritere nasjonalt og internasjonalt beredskapssamarbeid; samordning med andre myndigheter og aktører, revidering av gjeldende regelverk for beredskap, videreutvikling av kraftforsyningens beredskapsorganisasjon og modernisering av tilsynsaktiviteten. En viktig oppgave vil være å følge opp BAS5-prosjektet om IKT-sikkerhet i regi av Forsvarets Forskningsinstitutt.

Hovedmål 3: Fremme verdiskaping gjennom effektiv og miljømessig akseptabel energiproduksjon

Gjennom konsesjonsbehandlingen av nye kraftprosjekter skal NVE sikre samfunnets behov for mer energi på en best mulig måte og med minst mulig miljølemper. NVE skal prioritere rask og effektiv behandling av prosjekter som kan gi ny kraft på kort sikt.

Det vil være en viktig utfordring for NVE i 2005 å bidra med informasjon, veiledning og en effektiv saksbehandling knyttet til ny kraftproduksjon.

I 2005 er det sannsynlig at NVE vil ha nær 40 vindkraftsaker til behandling. Det er også sannsynlig at tre gasskraftsaker og et større kraftvarmeverk vil bli tatt under behandling i 2004 og bli avsluttet medio 2005. Også tidevannskraftverk og produksjonsanlegg for elektrisk energi basert på andre nye fornybare energikilder vil kunne bli behandlet i 2005.

I arbeidet med nye regler og rutiner for beregning av konsesjonsavgifter og konsesjonskraft skal det legges stor vekt på forenkling og forutsigbarhet.

For NVE er det også en viktig oppgave å ha god oversikt over energiressursene, og det skal arbeides med å fremskaffe en oversikt over det samlede økonomiske utnyttbare energipotensialet i Norge.

Hovedmål 4: Fremme effektiv og sikker overføring og omsetning av energi og effektiv energibruk

NVE skal legge til rette for effektiv kraftomsetning. Det er blant annet viktig at et nordisk perspektiv legges til grunn for å bidra til et mer effektivt og sikkert nordisk kraftmarked. Arbeidet med hovedprinsippene for regulering av nettvirkshetens økonomiske vilkår og kvalitets- og sikkerhetsvurderinger knyttet til overførings- og distribusjonssystemet vil være viktig i 2005. NVE skal blant annet legge vekt på hensynet til et samfunnsmessig rasjonelt energisystem og tilfredsstillende leveringskvalitet.

NVE skal følge opp og gjennomføre tiltak for å styrke forbrukernes stilling i kraftmarkedet, jf. St.meld. nr. 18 (2003–2004).

NVE skal presisere regelverket rundt mer- og mindreinntekt overfor nettselskapene, slik at dette praktiseres i tråd med intensjonene med inntektsrammereguleringen, jf. St.prp. nr. 63 og Innst. S. nr. 250 (2003–2004). NVE skal videre følge utviklingen i nettleien, og vurdere behov for tiltak blant annet med hensyn til stabiliteten i nettleien over tid.

NVE vil i 2005 arbeide videre med hovedprinsippene for fremtidig regulering av nettvirkshetens økonomiske vilkår fra 2007. NVE vurderer mekanismer som skal bidra til et samfunnsmessig rasjonelt energisystem.

NVE vil forbedre ordningen for kvalitetsjustering for ikke-levert energi (KILE). Forskrift om leveringskvalitet skal etter planen tre i kraft i januar 2005.

NVE skal utarbeide en veileder for å klargjøre bestemmelsene for nettleie. Blant annet skal nettselskapenes praktisering av anleggsbidrag evalueres.

NVE skal delta i det nordiske og europeiske regulatorsamarbeidet, samt i arbeidet som pågår i lys av oppfølgingen av el-markedsdirektivet og forordningen for grensehandel med el i henhold til de retningslinjer departementet trekker opp. Arbeid med retningslinjer for flaskehalsbehandling, tariffharmonisering og kompensasjonsordning for sentralnettselskapene, samt strategier for utviklingen av det europeiske kraftmarkedet vil være viktig.

NVE skal gjennomføre analyser med et nordisk perspektiv for å sikre en god forståelse av det nordiske energisystemet. Det skal legges vekt på å gjennomgå landenes regulering av systemansvaret. Arbeidet med felles prinsipper for flaskehalsbehandling og investeringer i det nordiske nettet skal også være sentrale oppgaver for NVE i 2005.

NVE skal legge til rette for en sikker energi- og effektbalanse og må ha en helhetlig tilnærming til dette arbeidet. Markedsmessige tiltak, herunder utvikling av et mer effektivt og fleksibelt sluttbrukermarked, er viktige virkemidler. NVE skal styrke metodene og verktøyet som brukes i analyser av energi- og effektbalansen. Videre skal NVE godkjenne eventuelle nye virkemidler i en svært anstrengt kraftsituasjon, jf. St.meld. nr. 18 (2003–2004). NVE skal også arbeide videre med metoder for å gjennomføre rasjoneringsinngrep mot produksjon og forbruk.

Det vises til at Regjeringen i St.prp. nr. 79 (2003–2004) går inn for å innføre energiinspeksjoner av varme- og kjøleanlegg og energisertifisering av bygg som selges eller leies ut i tråd med EUs

direktiv om energieffektivitet i bygninger (2002/91/EF). NVE vil i denne forbindelse få i oppgave og utforme og forvalte nødvendige ordninger.

NVE skal videreføre arbeidet med å vurdere fjernvarmereguleringen. Det skal spesielt legges vekt på å vurdere om dagens regulering fortsatt er et effektivt virkemiddel for å sikre forutsigbarhet for utbyggere og utbygging av effektive fjernvar-

meanlegg. Muligheter for forenkling i regelverket skal vurderes. Videre skal det vurderes om kommuner bør gis myndighet til å kunne pålegge utbygging av fjernvarme.

NVE skal fortsette arbeidet knyttet til energibruk. I første rekke vil dette bestå i å videreutvikle energimyndighetenes analysemetoder knyttet til utviklingen i energibruken.

Kap. 1820 Norges vassdrags- og energidirektorat (jf. kap. 4820 og 4829)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
01	Driftsutgifter	238 744	231 380	247 700
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	53 330	54 000	52 400
22	Sikrings- og miljøtiltak i vassdrag, <i>kan overføres</i>	67 583	69 250	73 850
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	5 978	5 000	5 000
70	Tilskudd til lokale el-forsyningsanlegg, <i>kan overføres</i>	658	1 000	700
73	Tilskudd til utjevning av overføringstariffer, <i>kan overføres</i>	20 000	40 000	
75	Tilskudd til sikringstiltak, <i>kan overføres</i>	1 948	2 600	2 600
	Sum kap. 1820	388 241	403 230	382 250

Vedrørende 2004

Ved Stortingets vedtak av 18. juni 2004 ble post 01 Driftsutgifter redusert med kr 126 000, jf. St.prp. nr. 63 og Innst. S. nr. 250 (2003–2004).

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås bevilget 247,7 mill. kroner under posten i 2005, en økning på om lag 16,3 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2004.

Foruten pris- og lønnsjustering av driftsbudsjettet (om lag 7,1 mill. kroner) knytter endringen seg blant annet til arbeid med etablering av et pliktig el-sertifikatmarked og styrking av konsesjonsbe-

handling av småkraftverk (i alt om lag 2,8 mill. kroner).

Posten er også kompensert for merutgifter som følge av omleggingen av arbeidsgiveravgiften (1,2 mill. kroner) og for innføringen av el-avgift fra 1. juli 2004 (0,5 mill. kroner).

Videre er posten økt med 3 mill. kroner knyttet til oppfølgingen av energimerkeordningen som foreslås flyttet fra kap. 1820, post 21 Spesielle driftsutgifter.

I tillegg er driftsutgiftene oppjustert som følge av parallelljustering av gebyr- og avgiftsinntektene (1,8 mill. kroner), jf. omtale under kap. 4820, post 01.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Betegnelse	(i 1 000 kr)		
	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	43 843	41 400	42 800
Flomsonekart	4 919	5 500	5 500
Museums- og kulturminnetiltak	4 568	4 100	4 100
Energimerkeordning		3 000	
Sum post 21	53 330	54 000	52 400

Det foreslås bevilget 52,4 mill. kroner under posten i 2005, en reduksjon på 1,6 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2004.

Midlene knyttet til oppfølgingen av energimerkeordningen på 3 mill. kroner er flyttet fra denne posten til kap. 1820, post 01 Driftsutgifter.

Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet

Bevilgningen dekker lønnskostnader og andre driftsutgifter knyttet til hydrologisk oppdragsvirksomhet, institusjonelle oppdrag og samarbeidsavtalen med NORAD.

Oppdrags- og samarbeidsvirksomheten under NVE budsjetteres til 42,8 mill. kroner i 2005, en økning på 1,4 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2004, jf. kap. 4820, post 02.

I tilknytning til oppdrags- og samarbeidsvirksomheten foreslås det at bevilgningen for 2005 kan

overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 4820, post 02 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet, jf. Forslag til vedtak II.

Flomsonekart

Det budsjetteres med 5,5 mill. kroner i 2005 til videreføring av arbeidet med flomsonekartlegging.

Museums- og kulturminnetiltak

Det budsjetteres med 4,1 mill. kroner til videreføring av arbeidet med museums- og kulturminnetiltak innenfor energi- og vassdragssektoren.

Formålet med ordningen er å ivareta, systematisere og formidle historie tilknyttet norsk vassdrags- og energiforvaltning, samt å ta vare på kulturminner som reflekterer denne historien.

Post 22 Sikrings- og miljøtiltak i vassdrag, kan overføres

Betegnelse	(i 1 000 kr)		
	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
Ordinær forbygningsvirksomhet mv.	40 406	40 350	40 000
Program for økt sikkerhet mot leirskred	27 177	28 900	33 850
Sum post 22	67 583	69 250	73 850

Det foreslås bevilget 73,85 mill. kroner til sikrings- og miljøtiltak i vassdrag i 2005, en økning på 4,6 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2004. Programmet for økt sikkerhet mot leirskred vil bli prioritert og trappet opp i 2005. Det er store utfordringer knyttet til leirskredproblematikk blant annet i Skaun i Sør-Trøndelag og i Skiens- og Porsgrunnsområdet. I tillegg har den pågående risiko-

klassifisering avdekket flere nye kvikkleireområder der det er behov for bedre undersøkelser og gjennomføring av sikringstiltak.

Siden distriktsbidragenenes størrelse er vanskelig å anslå, foreslås det at bevilgningen for 2005 kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 4820, post 40 Sikrings- og miljøtiltak i vassdrag, jf. Forslag til vedtak II.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Det foreslås bevilget 5 mill. kroner til oppgradering av det hydrologiske stasjonsnett i 2005, en videreføring av saldert budsjett 2004.

Det hydrologiske stasjonsnett i Norge har i dag en ikke fullt ut tilfredsstillende geografisk dekning sett i forhold til kravene i vannressursloven og EUs vanddirektiv. Stasjonsnett er også til dels sterkt foreldet, med et stort antall forskjellige typer instrumenter som krever både stor dybde og bredde i kompetanse.

Post 70 Tilskudd til lokale el-forsyningsanlegg, kan overføres**Formål**

Støtten går til drift og investeringer i lokal el-forsyning for kunder som ikke er tilknyttet el-nettet. Ordningen stiller midler til disposisjon for husstander som er fast bosatt i utkantstrøk og som ikke har eller vanskelig kan få tilført elektrisk kraft fra det ordinære el-nettet.

Tildelingskriterier

For nye bosettinger uten tilknytning til el-nettet er det praktisert et krav om ervervsmessig begrunnelse for å motta tilskudd etter denne ordningen. Husstanden må således bo på stedet og drive en eller annen form for næringsvirksomhet, for eksempel jordbruk, reindrift eller turisthytte.

Lokale el-forsyningsanlegg som en får tilskudd til kan være dieselaggregat, solcelleanlegg, mikrovannkraftverk, vindmøller eller kombinasjoner av disse.

Budsjettforslag 2005

Det foreslås bevilget 0,7 mill. kroner i tilskudd til lokale el-forsyningsanlegg i 2005, en reduksjon på 0,3 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2004. Behovet har de siste årene vært noe lavere enn budsjettert.

Post 75 Tilskudd til sikringstiltak, kan overføres**Formål**

NVE kan i medhold av energiloven gi pålegg om gjennomføring av sikringstiltak ved kraftforsyningsanlegg. Tiltakene skal bidra til å sikre anleggene mot skade som skyldes naturgitte forhold, teknisk svikt eller tilsluttede ødeleggelser i fred, beredskap eller krig. Det kan ytes tilskudd etter søknad for å gjennomføre pålegg om sikringstiltak gitt av NVE og til anskaffelse av reservemateriell og nødstrømsaggregater for å opprettholde driften ved kritiske situasjoner i fred, beredskap og krig.

Tildelings- og oppfølgingskriterier

Det er redegjort nærmere for tildelings- og oppfølgingskriterier for tilskuddordningen i St.prp. nr. 1 (1998–99). Kriteriene vil bli vurdert og eventuelt justert i forbindelse med revideringen av regelverket og endret strategi for kraftforsyningsberedskap. Departementet tar sikte på revidere regelverket i 2005.

Budsjettforslag 2005

Det foreslås bevilget 2,6 mill. kroner i tilskudd til sikringstiltak i 2005, en videreføring av saldert budsjett 2004. Videre foreslås det at tilsagnsfullmakten på 2,5 mill. kroner videreføres for 2005, jf. Forslag til vedtak V.

Kap. 4820 Norges vassdrags- og energidirektorat (jf. kap. 1820)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
01	Gebyr- og avgiftsinntekter	21 980	22 900	25 100
02	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	40 712	41 400	42 800
10	Refusjoner	3 924		
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	105		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	2 554		
17	Refusjon lærlinger	15		
18	Refusjon av sykepenger	1 714		
40	Sikrings- og miljøtiltak i vassdrag	12 357	14 400	15 400
	Sum kap. 4820	83 361	78 700	83 300

Post 01 Gebyr- og avgiftsinntekter

Inntekter under denne posten knytter seg til avgifter fra damtilsyn, natur- og miljøtilsyn og beredskapstilsyn. Gebyrinntektene dekker utgifter vedrørende kraftforsyningsberedskap og driften av tilsynsvirksomheten i NVE.

Det budsjetteres med gebyr- og avgiftsinntekter på 25,1 mill. kroner, en økning på 2,2 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2004.

Foruten prisjustering har økningen sammenheng med at Kraftforsyningsens beredskapsorganisasjons (KBOs) ledere på distriktsnivå etter reorganisering av KBO har fått flere administrative og koordinerende oppgaver på vegne av beredskapsmyndighetene. Det foreslås en kompensasjon på 0,1 mill. kroner pr. år til hvert selskap som har lederansvar i KBO, til sammen 1,8 mill. kroner, som finansieres gjennom beredskapsgebyret, jf. endring under kap. 1820, post 01.

Post 02 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet

Det budsjetteres med 42,8 mill. kroner i inntekter under oppdrags- og samarbeidsvirksomheten i 2005, en økning på 1,4 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2004, jf. kap. 1820, post 21.

Post 40 Sikrings- og miljøtiltak i vassdrag

Inntektene under denne posten knytter seg til distriktsbidrag fra kommuner og andre som får utført sikrings- og miljøtiltak i regi av NVE. Bidraget utgjør normalt 20 pst. av anleggets totale kostnader. Det budsjetteres med totalt 15,4 mill. kroner i 2005, en økning på 1 mill. kroner i forhold til sal-

dert budsjett 2004. Økningen er en følge av økt bevilgning til sikringstiltak, jf. kap. 1820, post 22.

Resultatrapport 2003**Ivareta miljø- og brukerinteresser i vassdrag**

Etter at vannressursloven trådte i kraft 1. januar 2001 har NVE lagt stor vekt på kompetanseoppbygging og informasjonsvirksomhet omkring det nye lovverket, og NVE brukte mye ressurser på dette arbeidet også i 2003.

Arbeidet knyttet til implementering av EUs vanddirektiv ble gitt høy prioritet. Som en del av arbeidet startet NVE opp etableringen av en nasjonal elvenettverksdatabase som vil være et viktig grunnlag for registrering, rapportering, forvaltning og analyser knyttet til vassdragene. I 2003 ble databasen ferdigstilt for pilotvassdragene.

NVE oversendte sitt forslag om supplering av Verneplanen for vassdrag til departementet. NVE anbefalte vern av 40 vassdrag. Arbeidet ble samordnet med omleggingen av Samlet plan for vassdragene og sikringen av de nasjonale laksevassdragene.

På konsesjonssiden hadde NVE økt pågang når det gjelder bygging av små vannkraftverk som er konsesjonspliktige etter vannressursloven. I 2003 vurderte NVE konsesjonsplikten etter vannressursloven for 381 saker, hvorav 74 gjaldt små kraftverk.

NVE ferdigbehandlet tre større saker om vilkårsrevisjon av eldre reguleringskonsesjoner.

Det ble gjennomført om lag 35 miljøtilsyn basert på Internkontrollforskriften som ble vedtatt i februar 2003.

NVE fortsatte arbeidet med videreutvikling og forbedring av kvalitetssikringssystemene på vass-

drags- og hydrologisiden. I andre halvår 2003 ble over 50 vannføringsstasjoner modernisert og automatisert.

For å følge opp etatens kulturminneansvar er Museumsordningen fra 1. januar 2003 en permanent virksomhet i NVE. Ordningen skal sørge for at NVE tar sektoransvar for museumsdrift og kulturminner innenfor sektoren. NVE har inngått avtaler med de sentrale samarbeidspartnerne Norsk Skogmuseum på Elverum og Norsk Vasskraft- og Industristadmuseum i Tyssedal.

Sikre samfunnet mot vassdragsulykker og ivareta sikkerhet og beredskap i kraftforsyningen

Program for økt sikkerhet mot leirskred ble fulgt som planlagt i 2003. Til sammen 60 pst. av de kjente kvikkleireområdene er inndelt og klassifisert etter skredfare, konsekvens og risiko. Risikoklassifiseringen har i 2003 omfattet hele eller deler av 13 kommuner. Resultatene overleveres kommunene fortløpende i form av digitale datasett/kart som de straks kan nytte i sine geografiske informasjonssystemer og i arealplanleggingen.

En tilleggsbevilgning på 12 mill. kroner ga grunnlag for oppstart av viktige sikringstiltak mot kvikkleireskred langs Skianselva og Skaun i Sør-Trøndelag. Tiltakene blir strengt prioritert etter den samfunnsmessige nytten (nytte/kostvurderinger) med spesiell vekt på faren for tap av menneskeliv. I utførelsen blir det lagt stor vekt på god miljøtilpasning.

Etter uvanlig stor nedbør på kort tid på Nordvestlandet og i sørlige deler av Sør-Trøndelag medio august 2003 oppsto det stor flom i flere vassdrag. Flommen medførte mange skader på bebyggelse og kommunikasjonsanlegg som veier og jernbane. NVE hadde en aktiv rolle både som rådgiver og bistandsyter under flommen, og det ble satt i verk en rekke skadeforebyggende tiltak.

Arbeidet med å digitalisere kart over alle sikringsanlegg, og legge dem inn i et geografisk informasjonssystemer i hovedsak ferdig. Systemet gir et nødvendig grunnlag for kommunenes tilsyn med anleggene.

Klimaendringers mulige lokale effekt på flommer og flomforløp er viktig å kartlegge. Det er derfor startet et omfattende arbeid for å forbedre og kvalitetssikre datagrunnlaget for flomberegninger og flomanalyser.

På vassdragssiden er det gjennomført en vassdragsøvelse (RS) i 2003 som ledd i bedre oppfølging av beredskap ved vassdragsulykker. Flommen i Midt-Norge høsten 2003 viste for øvrig at det regionale beredskapsopplegget fungerer godt.

I Flomsonekartprosjektet ble det i 2003 ferdigstilt flomsonekart for 12 delprosjekter. Med det er 47 av i alt 119 delprosjekter med prioritet 1 og 2 i flomsonekartplanen av 2003 ferdig kartlagt. NVE jobber systematisk for å påvirke beredskapsansvarlige og arealplanleggere til å bruke flomsonekartene aktivt.

Situasjonen i kraftmarkedet vinteren 2002/03 medførte at det i deler av 2003 ikke ble gjennomført ordinært beredskapstilsyn. I stedet ble det brukt betydelige ressurser på å operasjonalisere rasjoneringsforskriften.

I 2003 har det blitt avholdt beredskapsøvelser i samarbeid med Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap og Fylkesmannen i Oslo. I november ble en nettside for felles bruk av beredskapsutstyr satt i drift. Det ble også gjennomført et større antall dambruddsbølgeberegninger i 2003.

NVE har fortsatt arbeidet med å utvikle og implementere et helhetlig beredskapskonsept, og fortsatt samarbeidet med andre myndigheter og aktører i Norge og Norden. Arbeidet baseres i hovedsak på anbefalinger gitt i Sårbarhetsutvalgets utredning (NOU 2000: 24) og BAS III-prosjektet. NVE overtok ledelsen av det nordiske samarbeidet på området i 2003.

Fremme verdiskaping gjennom effektiv og miljømessig akseptabel energiproduksjon

NVE ga i 2003 konsesjon til i alt ti små vannkraftverk med en samlet årlig produksjon på 78 GWh.

NVE avga innstilling til OED i ytterligere åtte saker som kan gi i underkant av 200 GWh ny kraftproduksjon.

Selv om det fortsatt kommer enkelte større kraftutbyggingssaker til konsesjonsbehandling, synes det som om mye av interessen også hos de etablerte kraftselskapene dreier seg om små kraftverk med installasjon under 10 MW. I tillegg er det fortsatt stor interesse, ikke minst hos grunneiere, for bygging av mikro-, mini- og småkraftverk.

For å følge opp interessen har NVE startet et eget FoU-prosjekt for småkraftverk. Formålet med prosjektet er blant annet å bidra til å sikre kvalitetskontroll av teknisk utstyr og å spre kunnskap om småkraftverk slik at disse lettere kan bli realisert.

Det er meddelt to fjernvarmekonsesjoner i løpet av 2003 med en samlet ytelse på 39 MW.

NVE la ned betydelige ressurser i konsesjonsbehandlingen av en rekke nye vindkraftsaker og større overføringsanlegg. Interessen for vindkraft er i fortsatt vekst. NVE ga i 2003 anleggskonsesjon til tre vindkraftanlegg med en samlet installasjon på 48,2 MW (Kjøllefjord, Utsira og Nygårdsfjellet i

Narvik). I tillegg ble det meddelt justerte konsesjoner til Hitra vindpark og Smøla trinn II.

Noen av de viktigste utfordringene i forbindelse med NVEs behandling av vindkraftsaker er spørsmål om nettkapasitet, forsvarsinteresser og reindriftsinteresser.

NVE videreførte i 2003 arbeidet med avklaring av vindmøllers mulige negative virkninger for Forsvarets installasjoner. Oppfølgingen av en ny rapport fra Forsvarets Forskningsinstitutt vedrørende vindkraft og Forsvarets interesser medførte en ny gjennomgang av de vindkraftprosjektene som NVE har til behandling, samt en bedre tilbakemelding fra Forsvaret til aktører som planlegger vindkraftanlegg som kan være i konflikt med Forsvarets interesser.

Fremme effektiv og sikker overføring og omsetning av energi og effektiv energibruk

NVE følger løpende utviklingen og effektiviteten i kraftmarkedet. I 2003 var det betydelig variasjon i kraftprisen og stor prisspredning, i hovedsak som følge av kraftsituasjonen vinteren 2002/03. Dette resulterte blant annet i rekordmange leverandørskifter. I 2003 ble det samlet gjennomført i overkant av 480 000 leverandørskifter i Norge. Kraftsituasjonen preget også NVEs arbeid betydelig 1. halvår 2003. Mye ressurser ble benyttet til overvåknings-, analyse- og beredskapsarbeid.

Effektiv konkurranse forutsetter blant annet like konkurransevilkår for alle aktører, og NVE har derfor blant annet hatt en tett oppfølging av nettselskapenes nøytralitet og utført utredninger vedrørende denne.

For å sikre et effektivt tilsyn med kraftmarkedet har Konkurransetilsynet, Kredittilsynet og NVE etablert et samarbeid og et forum hvor tilsynene drøfter felles problemstillinger.

NVE har gjennomført løpende kontroll og tilsyn med konsesjonsbetingelser for kraftutveksling med utlandet. Det er ikke funnet forhold som gir grunn til å tro at gjeldende konsesjonsvilkår ikke er overholdt.

NVE følger opp sine kontroll- og rapporteringsrutiner knyttet til Statnett SFs utøvelse av systemansvaret.

NVE startet i 2002 opp en evaluering av regelverket for fakturering av husholdninger for blant annet å vurdere sammenhengen mellom el-forbruket og fakturering. Prosjektet avsluttes i 2004.

NVE har foretatt effektbristberegninger for det norske kraftsystemet. Foreløpige resultater viser at sannsynligheten for effektbrist og muligheten for ikke-levert energi vil kunne variere betydelig avhengig av geografiske forhold.

NVEs oppfølging av effektbalansen vinteren 2002/03 viste på landsbasis at maksimalforbruket var en god del lavere enn maksimal produksjonskapasitet. Effektbalansen var om lag uendret fra foregående vinter til tross for at maksimal tilgjengelig vintereffekt ble redusert. Dette hadde sammenheng med at reduksjonen i maksimalt forbruk også var stor. Studier av effektsviktsansynligheter for ulike regioner i Norge vinteren 2002/03 viste lav sannsynlighet for svikt, med unntak for Trøndelagsområdet.

NVE har videreført samarbeidet med reguleringsmyndigheter i andre land gjennom Forum of Nordic Energy Regulators (FNER) i Norden og gjennom Council of European Energy Regulators (CEER) i EU.

Spørsmål knyttet til forsyningssikkerhet i det nordiske kraftsystemet har vært høyt prioritert i NVE og i første halvår 2003 ble det avholdt flere møter mellom FNER og Nordel for å diskutere ulike utfordringer knyttet til den knappe kraftsituasjonen. NVE har videre reist spørsmål rundt utviklingen av samarbeidet mellom de systemansvarlige nettselskapene og disse selskapenes roller, deriblant flaskehalshåndteringen overfor FNER.

NVE arbeidet i 2003 med vurderinger av hovedprinsippene for regulering av nettvirksomhetens økonomiske vilkår fra 2007. NVE gjennomførte en åpen prosess med faglige og prinsipielle analyser knyttet til nettreguleringen. NVE overleverte en rapport til departementet i mars 2004.

Gjennomsnittlig nettleie (overføringstariff) for husholdninger med et årlig forbruk på 20 000 kWh var i 2003 29,3 øre/kWh, inklusive merverdiavgift og eksklusiv forbruksavgift. Dette er en økning på om lag 10,6 pst. i forhold til 2002. Økningen skyldes blant annet justering for nettselskapenes mer- og mindreinntekt.

NVE har arbeidet med et forslag til ny forskrift om leveringskvalitet. Den ble sendt på høring våren 2004 med sikte på ikrafttredelse 1. januar 2005.

I 2003 ble det lagt ned betydelige ressurser i konsesjonsbehandling av en rekke større overføringsanlegg, herunder nødvendige nettførsterkninger i tilknytning til Ormen Lange. Disse sakene kjennetegnes ved at de ofte er omstridte og krever en stadig økende ressursinnsats.

Det ble fattet 175 enkeltvedtak og tre prosessuelle vedtak (KU-program) i medhold av energiloven og plan- og bygningsloven for slike anlegg i 2003. I alt syv klagesaker ble behandlet og oversendt departementet for klagebehandling. Det ble avholdt fire sluttbefaringer. En stor andel av de meddelte område- og anleggskonsesjonene var knyttet til konsesjonspliktige omorganiseringer,

konsesjonsfornyelser og mindre endringer i eksisterende anlegg. Som ledd i saksbehandlingen ble det avholdt ca. 30 folkemøter og ca. 50 møter med kommuner/fylkesmenn/fylkeskommuner.

Post 70 Tilsudd til lokale el-forsyningsanlegg

I 2003 er det registrert 80 fastboende husstander som ikke er tilknyttet det alminnelige ledningsnettet. Av disse mottar 55 driftsstøtte. Samlet utbetaling av driftsstøtte til uforsynte husstander var i 2003 på om lag 0,3 mill. kroner. I tillegg ble det utbetalt om lag 0,35 mill. kroner i investeringstilskudd til lokale el-forsyningsanlegg i 2003.

Post 73 Tilskudd til utjevning av overførings-tariffer

Tilskudd til utjevning av overføringstariffer skal bidra til å redusere forskjeller i overføringstariffene som følge av naturgitte forhold og høye overføringskostnader. Tilskuddet bidrar til en direkte reduksjon av overføringstariffene for sluttbrukere tilknyttet distribusjonsnett i de områder av landet med høyest overføringskostnader.

I 2003 ble det utbetalt 20 mill. kroner under ordningen som omfattet ti distribusjonsnett med til sammen om lag 45 000 sluttbrukere.

Forbrukere i distribusjonsnett som har høyere gjennomsnittlig nettkostnad enn 30,91 øre/kWh (terskelverdi) mottok tilskudd på mellom 1,53 øre/kWh og 7,2 øre/kWh. Dette medførte at ingen distribusjonsnett i 2003 hadde høyere gjennomsnittlig nettkostnad enn 32,22 øre/kWh.

Post 75 Tilskudd til sikringstiltak

For sikring av kraftforsynings drift ved krisesituasjoner i fred og forberedelse til beredskap/krig, har NVE i 2003 gitt om lag 1,95 mill. kroner i tilskudd til sikringstiltak og anskaffelse av reservemateriell og nødstrømsaggregater.

Omlegging av energibruk og energiproduksjon

Det er viktig å gjøre Norges energiforsyning mindre avhengig av vannkraften som energikilde og elektrisitet som energibærer. Dette krever en langsiktig omlegging av energiproduksjon og energibruk. Regjeringen fører en ambisiøs politikk for energiomlegging. Satsingen tar utgangspunkt i hovedlinjene i St.meld. nr. 29 (1998–1999) Om energipolitikken (energimeldingen). Det vises til at Stortinget, i forbindelse med behandlingen av energimeldingen, jf. Innst. S. nr. 122 (1999–2000),

og ved opprettelsen av Energifondet og Enova SF, jf. Innst. O. nr. 59 (2000–2001), sluttet seg til energiomleggingen, samt til de konkrete målene på 3 TWh/år økt vindkraftproduksjon og 4 TWh/år vannbåren varme, basert på nye fornybare energikilder, varmepumper og spillvarme.

Energiomleggingen er en langsiktig satsing på utviklingen av et marked for alternative løsninger for energiproduksjon og energibruk. Det er behov for å gi støtte til nye energiløsninger, slik at de kan tilbys som reelle alternativer i markedet. Ulike løsninger må utfordre hverandre, slik at det skapes konkurranse og motivasjon til nyskaping og kostnadsreduksjon. Målet er å bygge opp et marked for nye løsninger, slik at de er levedyktige også uten støtte.

Energiomleggingen finansieres av Energifondet. Ansvar for oppfølgingen av de konkrete målene og forvaltningen av Energifondet er delegert til Enova SF.

Energifondet

Energifondets formål er å fremme miljøvennlig omlegging av energibruk og energiproduksjon. Energifondet skal være en langsiktig finansieringskilde for omleggingsarbeidet. Energifondet forvaltes av Enova SF. Olje- og energidepartementet og Enova SF har inngått en avtale om forvaltningsoppdraget, jf. St.prp. nr. 1 (2003–2004). I St.meld. nr. 18 (2003–2004) Om forsyningssikkerheten for strøm mv. signaliserte Regjeringen en økning av ambisjonene for Enovas virksomhet. Departementet og Enova SF har gjennomført en reforhandling av avtalen og økt målene. I henhold til den nye avtalen skal Enova bidra til ny miljøvennlig energiproduksjon og energisparing tilsvarende 12 TWh/år innen utgangen av 2010. Dette er en økning på 2 TWh/år i forhold til den tidligere avtalen. Minimum 4 TWh/år skal være økt tilgang på vannbåren varme basert på nye fornybare energikilder, spillvarme og varmepumper og minimum 3 TWh/år skal være økt produksjon av vindkraft. Innenfor gjeldende avtaleperiode til og med 2005, skal Enova utløse energisparing og ny miljøvennlig energiproduksjon tilsvarende 5,5 TWh/år. Dette er en økning på 1 TWh/år i forhold til den tidligere avtalen. I tillegg til de kvantitative målene skal Enova støtte demonstrasjon av ny teknologi som støtter opp under energiomleggingen på lang sikt. Videre skal Enova ha et landsdekkende tilbud av informasjons- og rådgivningstjenester som på kort og lang sikt bygger opp under målene for energiomleggingen.

Tildelings og oppfølgingskriterier

Enova tildeler midler i henhold til de mål og kriterier som er nedfelt i avtalen med Olje- og energidepartementet om forvaltningen av Energifondet. Tildeling skjer på grunnlag av en vurdering av ulike prosjekter og aktiviteter etter en felles referanseramme. Enova søker å oppnå en mest mulig kostnadseffektiv utnyttelse av midlene.

Viktige kriterier er blant annet at prosjektene skal bidra til en varig omlegging av energibruk eller energiproduksjon. Støtten skal være utløsende for prosjektene. Videre vektlegges aktørenes gjennomføringsevne, prosjektenes ringvirkningseffekter og betydning for markedsutviklingen.

Inntekter 2005

Erfaringene fra vinteren 2002/03 med høye kraftpriser viser at det blant annet er viktig å satse

videre på ny fornybar energi og redusert energibruk i arbeidet med å gjøre energiforsyningen mindre avhengig av vannkraften, samtidig som de langsiktige målene står fast. Det er derfor viktig å styrke Energifondet i 2005.

Energifondet finansieres gjennom et påslag på nettariffen for uttak av kraft i distribusjonsnettet. Påslaget på nettariffen ble økt fra 0,3 til 0,8 øre/kWh fra 1. januar 2004, og videre til 1,0 øre/kWh fra 1. juli 2004. Det vil øke inntektene fra påslaget med om lag 150 mill. kroner i 2005, til om lag 645 mill. kroner.

Det foreslås ingen bevilgning over statsbudsjettet til Energifondet i 2005. Dette innebærer en reduksjon på 60 mill. kroner i forhold til revidert budsjett 2004.

Totalt inntekter til Energifondet, eksklusiv renteinntekter, vil øke med om lag 90 mill. kroner, fra 555 til 645 mill. kroner i 2005.

Tabell 5.7 Oversikt over inntektene til Energifondet i perioden 2003–2005

Betegnelse	(i 1 000 kr)			
	Regnskap 2003	Budsjett 2004	Forslag 2005	Endring 2004–05
Inntekter fra påslaget på nettariffen	192 425	495 000	645 000	150 000
Bevilgning over statsbudsjettet	259 000	60 000	0	-60 000
Renteinntekter fra foregående år	20 317	13 238	14 000 ¹	762
Sum inntekter til Energifondet	471 742	568 238	659 000	90 762

¹ Renteinntekter under forslag til budsjett 2005 er basert på anslag.

Det vises til avtalen mellom regjeringspartiene og Arbeiderpartiet om revidert nasjonalbudsjett 2004 hvor det heter:

«Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil be Regjeringen vurdere ulike muligheter for å differensiere påslaget på nettariffen for å hensynte kraftkrevende industri som tar ut kraft i distribusjonsnettet».

Olje- og energidepartementet vil vurdere justeringer i utformingen av påslaget som kan imøtekomme dette hensynet. Det tas sikte på at eventuelle justeringer i innkrevingen av påslaget er robust i forhold til regelverket om statsstøtte. Videre vil det bli lagt vekt på at regelverket skal være enkelt å administrere samtidig som overføringene til Energifondet blir store nok til at ambisjonene for energiomleggingen kan ivaretas.

Utbygging av infrastruktur for varme, oppfølging av St.meld. nr. 18 (2003–2004)

Det vises til St.meld. nr. 18 (2003–2004) Om forsyningssikkerheten for strøm mv. som ble lagt frem i desember 2003. I meldingen heter det blant annet at: «En mer stabil energitilgang enn i dag krever at Norges energiforsyning gjøres mindre avhengig av vannkraften som energikilde og elektrisitet som energibærer». I meldingen går derfor Regjeringen inn for en ny målrettet satsing på utbygging av infrastruktur for varme. Målet er å utløse et potensial for økt fjernvarmekapasitet på 4 TWh/år i løpet av en periode på fem år. Målet er satt på grunnlag av kjente planer for fremtidige fjernvarmeutbygginger. Måloppnåelsen er avhengig av en rekke faktorer.

Bakgrunnen for satsingen er at en svakt utbygd infrastruktur for varmedistribusjon er et betydelig hinder for å kunne ta i bruk og veksle mellom ulike miljøvennlige energikilder som bioenergi, avfall,

spillvarme og varmpumper i energiforsyningen. Samtidig er fjernvarme, på lik linje med el-nettet, forbundet med store grunnlagsinvesteringer og usikkerhet knyttet til det fremtidige kundegrunnlaget. I en tidlig utbyggingsfase vil derfor kostnadene kunne være større enn inntektene. Dette innebærer at fjernvarmeutbygginger som kan være konkurransedyktige på lang sikt ikke fremstår som konkurransedyktige alternativer på kort sikt. Dette fører videre til at det er vanskelig å skaffe nødvendig finansiering, og å skaffe de første kundene som må til for å komme i gang med utbyggingen. Økonomisk støtte i en tidlig utbyggingsfase vil derfor kunne bidra til å sikre etablering av fjernvarme der det ligger til rette for det.

Økte inntekter til Energifondet har skapt et betydelig rom for økt satsing på blant annet miljøvennlig varme. Sett i lys av denne utviklingen går derfor Regjeringen inn for at en økt satsing på infrastruktur for vannbåren varme bør ivaretas innenfor Enovas mål og virkemidler. I og med at enkelte prosjekter vil kreve betydelige støttebeløp vil behovet for støtte kunne variere fra en periode til den neste. I tråd med rammene for forvaltningen av Energifondet vil Enova veie satsingen på infrastruktur opp mot andre tiltak, for eksempel økt brensel- og varmeproduksjon. Andelen levert energi pr. støttekrone vil fortsatt være et viktig kriterium ved tildeling av støtte til infrastrukturpro-

sjekter. I henhold til avtalen mellom Enova og Olje- og energidepartementet vil det være opp til Enova å velge endelig form og omfang for den videre satsingen på infrastruktur for varme.

Regjeringens målsetting om å utløse et potensiale for økt fjernvarmekapasitet på 4 TWh/år i løpet av en femårsperiode vil også avhenge av andre faktorer enn økonomisk støtte. Det vises til at Regjeringen i forbindelse med forslaget om å innføre direktivet om energieffektivitet i bygninger vil iverksette nye byggeregler som blant annet skjerper kravene til vurdering og valg av oppvarmingsystem og som tar hensyn til den positive virkningen ved bruk av nær- og fjernvarme, jf. St.prp. nr. 79 (2003–2004). Videre vil Regjeringen fortsatt ha fokus på kompetanseoppbygging i kommunene og energiplanlegging. Kommunen spiller en avgjørende rolle når det gjelder å legge til rette for og skape forutsigbarhet i utbyggingen av fjernvarme, jf. St.meld. nr. 18 (2003–2004). Det vises ellers til at i forbindelse med den pågående vurderingen av fjernvarmereguleringen har Norges vassdrags- og energidirektorat igangsatt et større utredningsprosjekt. Målet med prosjektet er blant annet å forbedre faktagrunnlaget omkring fjernvarme og få vurdert hvilke forutsetninger som bør ligge til grunn for den videre reguleringen. Norges vassdrags- og energidirektorat tar sikte på å slutføre utredningsprosjektet i løpet av våren 2005.

Kap. 1825 Omlegging av energibruk og energiproduksjon

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelsen	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	9 800	12 000	12 000
50	Overføring til Energifondet	259 000	95 000	
70	Tilskudd til elektrisitetssparing i private husholdninger, <i>kan overføres</i>	90 000		
73	Produksjonsstøtte til vindkraft	1 700		
74	Naturgass, <i>kan overføres</i>	16 900	19 000	24 000
	Sum kap. 1825	377 400	126 000	36 000

Vedrørende 2004

Ved Stortingets vedtak av 18. juni 2004 ble post 21 Spesielle driftsutgifter redusert med 0,2 mill. kroner. Videre ble post 50 Overføring til Energifondet og post 74 Naturgass redusert med henholdsvis 35 og 15 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 63 og Innst. S. nr. 250 (2003–2004).

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Posten dekker deltagelse i ulike internasjonale programmer og aktiviteter innen fornybar energi og energibruk. I 2005 vil hovedandelen av aktiviteten være knyttet til Norges deltagelse i EUs program for fornybar energi og energibruk (Intelligent Energy – Europe). Intelligent Energy – Europe er delt i fire aktivitetsområder: rasjonell

energibruk (SAVE), fornybar energiproduksjon (ALTENER), energi i transport (STEER) og fremme av rasjonell energibruk og fornybar energi i utviklingsland (COOPENER). Norge deltar i SAVE, ALTENER og STEER. Det tas sikte på deltagelse i COOPENER fra 2005. Deltagelse i programmet er viktig for norske aktørers mulighet til å bidra i utvikling av det felles europeiske energimarkedet.

Budsjettforslag 2005

Det foreslås bevilget 12 mill. kroner under posten i 2005, en videreføring av saldert budsjett 2004.

Post 74 Naturgass, kan overføres

Formål

Regjeringen ser det som viktig å legge til rette for økt bruk av naturgass innenlands. Det er en betydelig interesse for å ta i bruk gass mange steder i landet. Olje- og energidepartementet bidrar med tilskudd til infrastruktur slik at gass over tid kan gjøres tilgjengelig i flere områder.

Tildelings- og oppfølgingskriterier

Støtten må være utløsende for prosjektet. Det stilles også krav til at støttemottaker må yte tjenester av allmenn økonomisk betydning, såkalte «Public Service Obligations». Det må kunne vises til at det er en betydelig miljøgevinst ved tiltaket.

Det kan gis støtte til bygging av transmisjonsrør eller anlegg knyttet til distribusjon av LNG.

Enova SF forvalter støtteordningen.

Budsjettforslag 2005

Det foreslås bevilget 24 mill. kroner til infrastruktur for naturgass i 2005, en økning på 5 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2004. Videre foreslås det at tilsagnsfullmakten på 20 mill. kroner videreføres for 2005, jf. Forslag til vedtak V.

Resultatrapport 2003

Post 21 Spesielle driftsutgifter

I 2003 ble midlene i hovedsak benyttet til kontingent for Norges deltagelse i EUs rammeprogram for energi (SAVE og ALTENER) som var forløperen til Intelligent Energy – Europe programmet.

Post 50 Overføring til Energifondet

I løpet av 2003 er det inngått kontrakter som gir et samlet energieresultat på 1 827 GWh/år. Dette er et

resultat som fremkommer ved å legge sammen energimengdene i kontraktene Enova SF tegner med aktørene som er tildelt midler til sine prosjekter. Prosjektene som inngår i resultatrapporteringen er derfor ikke nødvendigvis ferdigstilte i løpet av 2003. Flere av prosjektene er av en slik størrelse at de gjennomføres over flere år. Tildelte støttemidler skal tilbakebetales dersom prosjektene ikke blir gjennomført som forutsatt. I gjennomsnitt ble det gitt om lag 21,5 øre i tilskudd for hver kilowattime spart eller produsert pr. år. Dersom man tar hensyn til forventet levetid for de støttede prosjektene, gir det en nominell gjennomsnittlig støtte over levetiden på om lag 1,4 øre/kWh.

Det ble i 2002 oppnådd et resultat på 921 GWh. Resultatet for 2003 er altså nær det dobbelte av resultatet for 2002. Økningen skyldes en mer målrettet organisering av Enovas arbeid med energiomleggingen og en økt tilgang på gode prosjekter. En må være forberedt på at ny tilgang på gode prosjekter kan bli noe redusert i forhold til nivået i 2003. Den anstrengte situasjonen i kraftmarkedet vinteren 2003 førte til en generelt økt oppmerksomhet om energiomleggingen.

Enova SF hadde en disponibel ramme på om lag 539 mill. kroner i 2003, hvorav om lag 393 mill. kroner ble benyttet til tilsagn og administrasjon. De resterende midlene er tenkt benyttet til fremtidige store vindkraftprosjekter som foreløpig ikke er igangsatt.

Tabell 5.8 Aggregerte energieresultat og disponering av Energifondets midler for 2003

Område	Mill. kr	GWh/år
Energibruk	101,4	424
Vindkraft	92,1	450
Varme	97,6	953
Pålagte oppgaver	58,8	
Analyser	7,7	
Administrasjon	35,8	
Sum disponerte midler og resultat	393,4	1 827

Energibruk

Det er gitt tilsagn på om lag 101,4 mill. kroner til prosjekter innen Enovas programområde Energibruk. Disse prosjektene gir i sum et kontraktsfestet energieresultat på 424 GWh/år. Programmet retter seg mot energibruk i bygg, anlegg, næringsvirksomhet og industri.

Vindkraft

Enovas programmer for vindkraft retter seg mot aktører som investerer i bygging av nye vindkraftanlegg. Det ble i 2003 gitt tilsagn på om lag 92,1 mill. kroner med et kontraktsfestet energire-sultat på 450 GWh/år. Tilsagnene er gitt til syv nye vindkraftprosjekter, som antas å bli realisert i løpet av 2004 og 2005.

Varme

Enovas varmeprogram retter seg mot aktører både innen varmedistribusjon og varmeproduksjon. Det er gitt tilsagn på om lag 97,6 mill. kroner til totalt 28 prosjekter. Dette gir et kontraktsfestet energire-sultat på 953 GWh/år.

Pålagte oppgaver

I tillegg til å oppnå konkrete resultater i form av energibesparelser eller ny fornybar energiproduksjon skal Enova drive et landsdekkende tilbud av informasjons- og rådgivingstjenester. Hensikten med arbeidet har vært å øke oppmerksomheten om energibruk og energiløsninger og å øke kjenn-skapen til Enova som aktør i energiomleggingen.

Som et ledd i arbeidet med å utvikle en ny og mer kostnadseffektiv struktur for landsdekkende informasjons- og rådgivningstjeneste er det i regi av Enova etablert en nasjonal svartjeneste. En sam-ling av aktivitetene har sikret jevnt høy kvalitet på tjenesten og medført en betydelig kostnadsreduksjon. Denne svartjenesten består av et grønt num-mer for å betjene husholdninger, samt en svartje-neste for profesjonelle aktører for å gi råd om Eno-vas programmer.

Opplæring av teknisk personell, barn, unge og pedagogisk personell i skolen har vært et satsings-område. Opplæring er organisert som eget område og understøtter Enovas øvrige aktiviteter.

Analysér

Enova SF har i løpet av 2003 utført en rekke analy-ser og utredninger for å sikre beslutningsgrunnla-get ved utformingen av sine virkemidler. Bygge-sektoren og varmemarkedet var blant annet gjen-stand for omfattende utredninger.

Administrasjon

I 2003 mottok Enova SF 35,8 mill. kroner fra Ener-gifondet i administrasjonshonorar. Administra-sjonshonoraret dekker ordinær drift av Enova SF for forvaltningen av Energifondet. Foretaket hadde

et årsresultat etter netto finansposter på om lag 0,1 mill. kroner, som er overført til foretakets frie egenkapital. Det ble i 2002 avsatt 15 mill. kroner fra Energifondet til etablering og organisasjonsut-vikling av Enova SF. Det er i 2003 inntektsført 2,5 mill. kroner av dette tilskuddet. Totalt er det benyttet 11 mill. kroner.

Post 70 Tilskuddsordning for elektrisitetssparing i private husholdninger

Regjeringen la i St.prp. nr. 42 (2002–2003) frem for-slag om en tidsavgrenset tilskuddsordning for elektrisitetssparing i husholdningene. I en situa-sjon med høye strømpriser ønsket Regjeringen å bidra til en fornuftig energiomlegging også for pri-vate husholdninger. Formålet med ordningen var å gjøre husholdningene bedre i stand til å velge alternative oppvarmingsløsninger eller andre for-nuftige sparetiltak som ville gjøre dem mindre avhengige av elektrisitet. Ordningen trådte i kraft 1. februar 2003 med søknadsfrist 15. mars 2003.

Det ble i utgangspunktet bevilget 50 mill kro-ner til ordningen, jf. Innst. S. nr. 133 (2002–2003). På grunn av den store søkermassen ble det i revi-dert nasjonalbudsjett 2003 gitt en tilleggsbevilg-ning på 25 mill. kroner, samt en fullmakt til å over-skride bevilgningen på 150 mill. kroner. Total ramme for ordningen ble dermed 225 mill. kroner.

Kriteriene for ordningen ble utformet av Enova SF på oppdrag fra Olje- og energidepartementet. Ordningen ga private husholdninger mulighet til å søke om inntil 20 pst. støtte til installasjon av var-mepumper, pellets-kamener og styringssystemer for elektrisk oppvarming. Støtten ble begrenset oppad til kr 5 000 for varmepumper og pellets-kamener og kr 2 000 for styringssystemer. Det ble videre stilt krav til tekniske spesifikasjoner og installasjon. Ved tilsagn ble det gitt informasjon om de kriteri-ene som måtte være oppfylt for at støtten ville bli utbetalt. De ble satt en frist på fire måneder for å gjennomføre investeringen.

Det ble totalt mottatt 50 589 søknader. Av disse var om lag 46 500 støtteberettiget. Av de støttebe-rettigede søknadene var 92,1 pst. knyttet til varme-pumper, 6,2 pst. knyttet til pellets-kamener og 1,7 pst. knyttet til styringssystemer. Det ble utbe-talt totalt 83,3 mill. kroner til 19 691 søkere.

Enova skal evaluere ordningen i løpet av 2004. Foreløpige vurderinger tilsier at ordningen har bidratt til å øke den allmenne kjennskap til alterna-tive oppvarmingsløsninger. 2003 ser ut til å bli et nytt toppår for installasjon av varmepumper, og økt konkurranse på tilbudssiden har ført til at prisene pr. installasjon har gått ned.

Post 73 Produksjonsstøtte til vindkraft

Enova forvaltet i 2003 en ordning med produksjonsstøtte til vindkraft. Det ble utbetalt totalt kr 725 000 til ni produksjonsanlegg med en produksjon på om lag 15 GWh.

Post 74 Naturgass

I 2003 ble det utbetalt 16,9 mill. kroner til Naturgass Vest. Prosjektet omfatter bygging av mottaksanlegg for LNG. Tildelingen er en oppfølging av tidligere flertallsmerknad fra Stortinget, jf. blant annet Budsjett-innst. S. nr. 9 (2000–2001).

Etableringen av en innovasjonsvirksomhet for miljøvennlige gasskraftteknologier i Grenland

Bakgrunn

Som en oppfølging av Stortingets behandling av St.meld. nr. 9 (2002–2003) Om innenlands bruk av gass, la Regjeringen fram St.meld. nr. 47 (2003–2004) Om Innovasjonsverksemda for miljøvennlige gasskraftteknologier mv. i august 2004. I meldingen gjøres det rede for hovedtrekkene i politikken for å realisere gasskraft med CO₂-håndtering, herunder opprettingen av et nytt organ i Grenland for å fremme innovasjonsvirksomhet for miljøvennlige gasskraftteknologier.

En viktig forutsetning for å skape et større markedspotensiale for miljøvennlige gasskraftteknologier er fortsatt teknologiutvikling, kostnadsreduksjoner og en reduksjon i økonomisk og teknologisk risiko knyttet til ulike teknologikonsepter. Det legges i Regjeringens budsjettforslag opp til at Norges forskningsråd opprettholder sin satsing på forskning og utvikling på området, jf. kap. 1830, post 50 Norges forskningsråd. Utprøving av kvalifiserte teknologikonsepter i pilot- eller demonstrasjonsanlegg er imidlertid en viktig del av innovasjonsprosessen. Satsingen på utprøving og demonstrasjon av miljøvennlige gasskraftteknologier skal derfor være hovedoppgaven til det nye innovasjonsorganet. Regjeringen vil komme tilbake til om økt bruk av hydrogen også skal inngå i virksomhetens satsingsområder. Virksomheten skal opprettes fra 1. januar 2005.

Målsetninger og oppgaver

Innovasjonsvirksomheten skal ved å gi støtte til prosjekter for utprøving og demonstrasjon bidra til å utvikle kostnadseffektive og fremtidsrettede teknologikonsepter for gasskraft med CO₂-håndtering.

Innovasjonsvirksomheten skal ha fokus på å delfinansiere prosjekter som vurderes å ha et klart kommersielt potensiale og en markedsbasert forretningsplan. Det skal stilles krav til industriell deltakelse fra leverandører og brukere nasjonalt og internasjonalt. Ved tildeling av støtte skal hensynet til EØS-reglementet for statstøtte ivaretas.

Innovasjonsvirksomheten vil ha ansvar for å koordinere og samordne de ulike aktivitetene i innovasjonsskjeden for miljøvennlige gasskraftteknologier.

Virksomheten skal i samarbeid med Norges forskningsråd opprette et nytt nasjonalt gassteknologiprogram, jf. egen omtale nedenfor. Blant annet skal det arbeides videre med hensiktsmessige støtteordninger og typer prosjektfinansiering i ulike faser av teknologiutviklingen.

Virksomheten skal fungere som rådgiver for departementet. Innovasjonsvirksomheten kan få i oppdrag å delta i relevante samarbeidsprosjekt internasjonalt og nasjonalt, som representant for myndighetene.

Virksomheten skal arbeide mål- og resultatrettet og ta en markedsnær pådriverrolle knyttet til utviklingen av miljøvennlig gasskraftteknologi.

Organisering og finansiering av virksomheten

På bakgrunn av de oppgavene som tillegges innovasjonsvirksomheten er det vurdert som mest hensiktsmessig å organisere virksomheten som et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter. Innovasjonsvirksomheten vil være underlagt Olje- og energidepartementet som vil stå for styringen av virksomheten.

Regjeringen foreslår at virksomheten gis fullmakt til nettobudsjettering, jf. Forslag til vedtak XIII. Videre vil Regjeringen vurdere å gi tilskuddsvirksomheten unntak fra forvaltningslovens bestemmelser om begrunnelsesplikt og klageadgang slik tilfellet er for flere andre organer som yter tilskudd på energiområdet (jf. Norges forskningsråd, Enova med flere).

Virksomheten skal ha et fåtall ansatte og skal i hovedsak basere seg på personell med spesiell kompetanse på fagområdet.

Organet skal årlig rapportere til Olje- og energidepartementet om framdriften i ulike teknologikonsepter som virksomheten har støttet, samt øvrige aktiviteter. Resultatene fra det nasjonale gassteknologiprogrammet skal evalueres jevnlig.

Et nasjonalt gassteknologiprogram

En vellykket satsing på gasskraft med CO₂-håndtering krever et sterkt samspill mellom de ulike

fasene i teknologiutviklingen. Dette sikres best gjennom et koordinert virkemiddeltilbud som favner alle faser i innovasjonsprosessen fra forskning til demonstrasjon av nye løsninger. På denne bakgrunn samles tilgjengelige virkemidler innenfor rammen av et nytt forsknings-, utviklings- og demonstrasjonsprogram for gasskraftteknologier. Programmet vil i første omgang rette seg mot forskning, utvikling og utprøving av teknologi for gasskraft med CO₂-håndtering. Dette omfatter kunnskaper og løsninger for:

- CO₂-fangst før, under eller etter kraftproduksjonen
- kompresjon av CO₂
- transport av CO₂
- langtidslagring av CO₂ i form av enten injeksjon,
- deponering eller andre bruksområder.

Programmet skal kunne gi støtte til aktiviteter i alle faser av teknologiutvikling og kommersialisering av nye løsninger.

Det nye gassteknologiprogrammet skal administreres gjennom et nært samarbeid mellom Norges forskningsråd og innovasjonsvirksomheten i Grenland. Dette oppnås ved etablering av en felles sekretariatsfunksjon for programmet basert på en fordeling av oppgaver mellom Forskningsrådet og innovasjonsvirksomheten. Organisasjonsmodellen skal sikre en felles brukerfront med et kontaktpunkt for brukerne. Samtidig vil teknologi-konseptene evalueres av et samlet støtteapparat med kompetanse langs hele innovasjonskjeden. En bred basis for vurderingen av demonstrasjonsprosjekt vil bidra til at de beste teknologiene blir støttet.

På programnivå legges det opp til administrativ beslutningsmyndighet uten eksternt programstyre. Forskningsrådet får sine viktigste føringer innenfor energiområdet gjennom tildelingsbrev fra Olje- og energidepartementet. Tildelingsbrev og stiftelsesdokumenter vil være departementets viktigste styringsredskap i forhold til innovasjonsvirksomheten. Innovasjonsvirksomheten vil ha de nødvendige fullmakter innenfor eget kompetanseområde til å fatte bevilgningsvedtak. Det tas sikte på at vedtak ikke skal kunne påklages til departementet. Finansieringen av programmet i 2005 følger de føringer som er beskrevet gjennom revidert nasjonalbudsjett 2004, St.meld. nr. 47 (2003–2004) og denne budsjettproposisjonen. FoU-aktivitetene vil i tråd med tidligere praksis hovedsakelig bli finansiert gjennom øremerkede bevilgninger fra Olje- og energidepartementet til Forskningsrådet. Prototyp- og demonstrasjonsaktivitetenes primære finansieringskilde blir avkastningen fra Fondet for miljøvennlig gassteknologi. Regjeringen vil også kunne vurdere eventuelle fullmakter og bevilgninger utover avkastningen fra fondet for å sikre tilstrekkelig finansiering av aktuelle pilot- og demonstrasjonsprosjekter.

Midlene til utvikling av renseteknologi for gasskraftverk under kap. 1830, post 50 Norges forskningsråd vil inngå som en del av det nye gassteknologiprogrammet sammen med en støtteordningen over kap. 1827, post 51 Overføring til innovasjonsvirksomheten. Innovasjonsvirksomheten skal ta initiativ til den videre utformingen av et nasjonalt program for miljøvennlig gassteknologi, jf. St.meld. nr. 47 (2003–2004).

Kap. 1827 Miljøvennlig gassteknologi (jf. kap. 4827)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
50	Administrasjon			10 000
51	Overføring til innovasjonsvirksomheten			45 900
	Sum kap. 1827			55 900

Post 50 Administrasjon

Det foreslås bevilget 10 mill. kroner til etablering, oppstart og drift av innovasjonsvirksomheten i 2005. Midlene skal dekke nødvendige investeringer knyttet til praktisk etablering av virksomheten,

foruten lønn, generell drift og administrasjon. I 2005 vil det også påløpe særlige kostnader til rekruttering og kompetanseoppbygging i virksomheten, informasjonsarbeid og etablering av et nettverk mellom relevante aktører på dette området, både nasjonalt og internasjonalt.

Post 51 Overføring til innovasjonsvirksomheten

Fondet for miljøvennlig gassteknologi ble opprettet 1. juli 2004 med en fondskapital på 2 mrd. kroner, jf. St.prp. nr. 63 og Innst. S. nr. 250 (2003–2004). Fondet ble opprettet med bakgrunn i behovet for en forutsigbar og stabil finansiering av utviklingen av miljøvennlige gasskraftteknologier.

Avkastningen fra fondskapitalen for annet halvår 2004 vil gi en utbetaling på 45,9 mill. kroner i 2005, jf. kap. 4827, post 80. Kostnader knyttet til prosjekter i utprøving- og demonstrasjonsfasen er langt større enn prosjekter som hittil har fått støtte gjennom Norges forskningsråd sine programmer. For å sikre at virksomheten har grunnlag for å støtte relevante prosjekter i det nye gass-teknologiprogrammet foreslås det at virksomheten i tillegg skal disponere en tilsagnsfullmakt på 50 mill. kroner i 2005. Dette gir virksomheten disponible midler til prosjektstøtte i 2005 på linje med år med normal 12 måneders avkastning fra fondet, som er totalt 91,8 mill. kroner.

Rammen skal benyttes av innovasjonsvirksomheten til å støtte prosjekter for utvikling og demonstrasjon av miljøvennlige gasskraftteknologier, slik det er definert under det nye gassteknologi-programmet.

I tildelingen av prosjektstøtte skal det stilles strenge krav til teknologienes kommersielle potensial. Med dette menes utsikter til lønnsomhet, markedsmuligheter, forretningskonsept, realisme i forretningsplaner mv. Prosjekter som støttes i en prototyp- og demonstrasjonsfase vil måtte være teknologisk kvalifiserte gjennom dokumentasjon av forskning og utviklingsvirksomhet og gode resultater i laboratorieskala. Det vil bli stilt krav til aktørene med henhold til evne til gjennomføring og egenfinansiering herunder hensiktsmessige samarbeidskonstellasjoner som styrker muligheten for markedsintroduksjon. Støttenivået vil kunne variere med prosjektenes størrelse, aktørenes egenandel og risikobetraktninger. Tilskuddsvirksomheten må skje innenfor rammen av gjeldende EØS-regelverk. Det vil bli benyttet internasjonale nettverk og referanser ved vurderinger av teknologikonsepter.

Kap. 4827 Miljøvennlig gassteknologi (jf. kap. 1827)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
80	Fondsavkastning			45 900
	Sum kap. 4827			45 900

Post 80 Fondsavkastning

Kapitalen i fondet er plassert som kontolån til staten med rente tilsvarende renten på statsobligasjoner med ti års bindingstid. Fjorårets avkastning fra fondskapitalen føres årlig inn på statsbudsjettets inntektsside (jf. kap. 4827, post 80) og tilsvarende beløp bevilges på statsbudsjettets utgiftsside,

hovedsakelig som overføring til innovasjonsvirksomheten.

Avkastningen fra fondskapitalen i andre halvår 2004 vil gi en utbetaling på 45,9 mill. kroner i 2005, jf. kap. 1827, post 51.

På bakgrunn av markedsrentene for statspapi-
rer har Finansdepartementet fastsatt rentesatsen for fondet til 4,59 pst. p.a. for en periode på ti år.

Kap. 2490 NVE Anlegg (jf. kap. 5490, 5491 og 5603)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelser	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
24	Driftsresultat	3 146		
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	8 224	5 000	5 000
	Sum kap. 2490	11 370	5 000	5 000

Anleggsvirksomheten i NVE er organisert som egen resultatenhet – NVE Anlegg. Anleggsvirksomheten er ikke organisatorisk skilt ut fra NVE som egen forretningsdrift. Det budsjett- og regnskapsmessige skillet i forhold til NVE er foretatt for å etablere et klarere skillet mellom NVEs forvaltningsoppgaver og entreprenøroppgaver knyttet til NVEs forbygningsvirksomhet.

NVE Anlegg skal primært utføre sikrings- og miljøtiltak i vassdrag og andre vassdragsrelaterte tiltak, herunder nødvendig vedlikehold av eksisterende anlegg som NVE har gitt bistand til. Enhe-

ten utgjør dessuten en del av NVEs beredskapsorganisasjon og skal bidra til å opprettholde og videreutvikle den vassdragstekniske kompetanse i NVE. NVE Anlegg skal utøve sine oppgaver på en mest mulig kostnadseffektiv og rasjonell måte og samtidig sikre høy kvalitet med hensyn til sikkerhet og miljø. Det er et mål at NVE Anlegg skal gå i driftsmessig balanse. NVE Anlegg konkurrerer i entreprenørmarkedet om anleggsarbeider for NVE for øvrig og vassdragsrelaterte arbeider for andre tiltakshavere.

Tabell 5.9 NVE Anleggs kapitalbalanse pr. 31.12.2003

Eiendeler	Kroner	Egenkapital og gjeld	Kroner
		<i>Egenkapital:</i>	
<i>Anleggsmidler:</i>		Egenkapital uten reguleringsfond	6 209 559
Anleggskapital	27 044 445	Reguleringsfond	5 049 829
Sum anleggsmidler	27 044 445	Sum egenkapital	11 259 388
		<i>Langsiktig gjeld:</i>	
<i>Omløpsmidler:</i>		Statens rentebærende gjeld	20 834 886
Kortsiktige fordringer	5 049 829	Sum langsiktig gjeld	20 834 886
Sum omløpsmidler	5 049 829		
Sum eiendeler	32 094 274	Sum egenkapital og gjeld	32 094 274

Tabell 5.10 Økonomiske nøkkeltall for NVE Anlegg

	31.12.2001	31.12.2002	31.12.2003
Driftsresultat i pst. av driftsinntekter ¹	-0,6	6,7	-4,2
Totalkapitalrentabilitet i pst. ²	-0,2	15,4	-4,6
Ekstern omsetning i pst.	11,0	14,8	12,0

¹ Driftsresultatet omfatter driftsinntekter, driftsutgifter og avskrivninger.

² Totalrentabiliteten er resultat etter finanskostnader i pst. av totalkapitalen. Resultat omfatter driftsinntekter, driftsutgifter, renter og tap/gevinst ved salg.

Post 24 Driftsresultat

		(i 1 000 kr)		
Underpost	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
24.1	Driftsinntekter	-41 187	-42 500	-43 000
24.2	Driftsutgifter	36 000	35 700	36 500
24.3	Avskrivninger	6 982	5 900	5 400
24.4	Renter av statens kapital	1 164	900	1 100
24.5	Reguleringsfond	187		
	Sum post 24	3 146		

Underpost 24.1 Driftsinntekter

NVE Anleggs driftsinntekter knytter seg til salg av forbygningstjenester til NVE for øvrig og eksterne oppdrag. Driftsinntekter for 2005 er anslått til 43 mill. kroner, en økning på 0,5 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2004.

Underpost 24.2 Driftsutgifter

NVE Anleggs driftsutgifter er knyttet til lønn og kjøp av varer og tjenester. Driftsutgiftene for 2005 er anslått til 36,5 mill. kroner, en økning på 0,8 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2004.

Underpost 24.3 Avskrivninger

Det budsjetteres med kalkulatoriske avskrivninger på 5,4 mill. kroner for 2005, en reduksjon på 0,5 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2004.

Driften belastes med kalkulatoriske avskrivninger for å ta hensyn til kapitalslit. Dette gir et mer korrekt bilde av ressursbruken. Avskrivningen er en regnskapsmessig kostnad og har derfor ingen kontanteffekt, jf. motpost under kap. 5491, post 30.

Underpost 24.4 Renter av statens kapital

Det budsjetteres med kalkulatoriske renter på 1,1 mill. kroner for 2005, en økning på 0,2 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2004.

Investeringsmidlene som bevilges over kap. 2490, post 45 anses som rentebærende kapital. Statens årlige netto investeringsbidrag til NVE Anlegg betraktes som et lån det skal betales rente av. Det årlige lånet er således lik investeringsbevilgningen under post 45 med fradrag av salgsinntekter og avskrivninger.

Driften belastes med kalkulatoriske renter for å ta hensyn til kapitalkostnad. Dette gir et mer korrekt bilde av ressursbruken. Renter er en regnskapsmessig kostnad og har derfor ingen kontanteffekt, jf. motpost under kap. 5603, post 80.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Det foreslås bevilget 5 mill. kroner til utstyrsanskaffelser og vedlikehold i 2005, en videreføring av saldert budsjett 2004.

Det foreslås videre at bevilgningen for 2005 kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 5490, post 01 Salg av utstyr mv., jf. Forslag til vedtak II.

Kap. 5490 NVE Anlegg (jf. kap. 2490)

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
01	Salg av utstyr mv.	1 014	1 200	1 000
	Sum kap. 5490	1 014	1 200	1 000

Post 01 Salg av utstyr mv.

Det budsjetteres med salg av utstyr mv. for 1 mill. kroner i 2005, jf. omtalen under kap. 2490, post 45.

Kap. 4829 Konesjonsavgiftsfondet (jf. kap. 1820 og 1830)

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
50	Overføring fra fondet	132 600	139 150	144 000
	Sum kap. 4829	132 600	139 150	144 000

Post 50 Overføring fra fondet

Konesjonsavgifter betales av regulanter og energiverk som kompensasjon for de ulemper vannkraftutbygging påfører allmenne interesser, samt at det gis som en andel av verdiskapingen. Hoveddelen av avgiftene tilfaller de kommuner hvor utbygging har funnet sted. En mindre andel går til staten og er opphav til Konesjonsavgiftsfondet. Fondet består av innbetalte avgifter som er regulert gjennom vassdrags- og elektrisitetslovgivningen. Satsene bestemmes ved tildeling av konesjon og reguleres hvert femte år i takt med prisstigningen.

Hovedintensjonen med Konesjonsavgiftsfondet er å ha midler til øyeblikkelig disposisjon for å

forebygge, erstatte eller avbøte skader som skyldes dambrudd, isgang, flom eller andre ekstraordinære ulykkeshendelser som følge av vassdragsreguleringer eller virksomhet i elektriske anlegg hvor staten er ansvarlig, eller hvor statens hjelp anses som påkrevd uten at andre midler kan disponeres til formålet. De senere år har uttaket fra fondet hovedsakelig gått til forskning, undersøkelser, opplæring og informasjon om vassdragsutnyttelse og elektrifisering. Midler har også blitt brukt til konkrete vassdragstiltak. Konesjonsavgiftsfondets finansielle utvikling er vist i vedlegg 1.

Det foreslås et uttak på totalt 144 mill. kroner fra Konesjonsavgiftsfondet i 2005, en økning på 4,85 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2004.

Programkategori 18.30 Forskningsformål

Kap. 1830 Energiforskning (jf. kap. 4829)

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	15 377	18 500	18 500
50	Norges forskningsråd	235 000	287 500	393 300
70	Internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	7 910	9 400	9 900
	Sum kap. 1830	258 287	315 400	421 700

Vedrørende 2004

Ved Stortingets vedtak av 18. juni 2004 ble post 70 Internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak redusert med 1 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 63 og Innst. S. nr. 250 (2003–2004).

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen på posten dekker forvaltningsrettet energi- og vassdragsforskning i regi av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). Målet er at forskningsaktivitetene skal understøtte direktoratets oppgaver og bidra til at NVE utvikler og videreformidler kunnskap som bedrer forvaltningsgrunnlaget. NVE deltar i flere av programmene til Norges forskningsråd og samarbeider med blant annet Energibedriftenes landsforening (EBL), Direktoratet for naturforvaltning (DN) og Enova SF.

Budsjettforslag 2005

Det foreslås bevilget 18,5 mill. kroner til forvaltningsrettet energi- og vassdragsforskning i regi av NVE i 2005, en videreføring av saldert budsjett 2004.

Aktiviteter 2005

Innenfor *energiforvaltning* fortsetter de igangsatte prosjektene innen små vannkraftverk. I 2005 skal et oppdatert kostnadsgrunnlag for denne type vannkraftverk ferdigstilles. Målet er å oppnå et nytt

og bedre anslag for potensialet for små vannkraftverk (50–10 000 kW).

På naturgassiden skal det utarbeides en metodikk for kvantifisering av effekter og lønnsomhet ved innpasning av gass i den norske infrastrukturen for energitransport. Det skal bygges opp kompetanse på teknologier knyttet til produksjon og bruk av hydrogen og brenselceller, blant annet som alternative løsninger til investeringer i elektrisitetsnettet.

Nye fornybare energikilder som vind, bølger og havstrøm skal få økt oppmerksomhet. Arbeidet med mulige lokale klimaendringers virkning på vind- og vannkraftproduksjon videreføres. Et prosjekt vedrørende sikkerhet i energiforsyningen er i startfasen og skal videreføres i 2005. Det skal også igangsettes FoU-prosjekter innenfor energibruk. Det samme skal gjøres innenfor kraftsystemet, der resultatene blant annet skal inngå i NVEs vurderingsgrunnlag ved planlagte kraftledninger og produksjonsanlegg. Tre nye prosjekter med et felles mål om en bedre nettregulering igangsettes.

Innenfor *vannressursforvaltning* foreslås det oppstart av to nye prosjekter innen kulturminner. De omhandler dammer og kraftlinjer. Målet er å presentere et utvalg av dammer og kraftlinjer (strekninger og typer) som er kulturhistorisk verdifulle i nasjonalt perspektiv og som er representative for historiske faser i vannkraftutbyggingen. Det legges opp til samarbeid med blant annet regionale og kommunale kulturvernmyndigheter.

Programmet Miljøbasert vannføring (2001–2005) skal gi forvaltningen et bedre faglig grunnlag til å fastsette vannføring ved inngrep i vassdrag.

Første fase avsluttes i 2005. Hovedvekt vil bli lagt på rapportering og avslutning av delprosjektene. Videre vil det bli foretatt en evaluering av programmet.

Prosjektet Miljøforhold i tidligere regulerte vassdrag forutsettes videreført. Arbeidet skal danne grunnlag for fastsetting av miljømål med tilhørende tiltak.

I det EU-finansierte prosjektet FLOWS (2003–2006) ser man på systemer som kan møte utfordringene knyttet til etablering av virksomhet i flomutsatte områder med sikte på å redusere fremtidige skader.

Innenfor hydrologisk forskning fortsetter den langsiktige satsingen på de tre hovedområdene; klimaendringenes virkning på hydrologi, hydrologiske modeller og hydrologisk metodeutvikling. Det skal fremskaffes scenarier for effekten av mulige lokale klimaendringer på ulike hydrologiske forhold som flom og tørke, vanntemperatur, isforhold, grunn- og markvann, snø og bre, samt erosjon og sedimenttransport. Det skal arbeides med en realistisk modell av vannbalansen. Flere utviklingsprosjekter innen målemetodikk videreføres.

Innenfor konsesjon og tilsyn er det satt i gang noe innledende forskning som ser på virkninger av vindkraft på fugl. Målet er å finne ut i hvilken grad vindkraft er en trussel mot sårbare arter. Vindparken på Smøla er et aktuelt område for observasjon.

Resultatrapport 2003

NVE har utarbeidet en FoU-strategi for perioden 2004–2007. Planen skal danne grunnlaget for en bedre koordinering og styring av direktoratets FoU-innsats.

Innenfor energiforvaltning ble en modell som muliggjør en ensartet landsomfattende ressurskartlegging for mikro-, mini- og småkraftverk ferdigstilt som planlagt i 2003. En veiledning i bygging og drift av små kraftverk ble utgitt. Arbeid med virkninger av vindkraft på fugl er økt. Det er montert radiosendere på havørnunger og deres bevegelser en sesong er registrert. Det er gjort grundige undersøkelser av fuglefauna på Smøla, før etablering av vindkraft. En beregningsmetode knyttet til vindressurskartlegging ble i tråd med planen ferdig utviklet i 2003. Arbeidet med vindressurskartlegging videreføres i 2004.

Oppbyggingen av kompetanse internt i NVE på gassfeltet fortsatte i 2003. Arbeidet gir økt kompetanse på innenlands bruk av gass og gasskraft med CO₂-håndtering.

Arbeidet med videreutvikling av inntektsrammereguleringen og nyttekostnadsanalyser ble videreført.

I 2003 deltok NVE i 14 programmer/prosjekter på energiforskningsområdet i Forskningsrådet. NVE var representert i komiteer knyttet til programmene RENERGI, SAMSTEMT og Energi for fremtiden.

Innenfor vassdragsforvaltning er det i programmet *Miljøbasert vannføring opparbeidet* en bred prosjektportefølje innen områdene lavvannsføring, grunnvann, sedimentasjon/erosjon, biologi og avbøtende tiltak. I 2003 ble det i tillegg startet opp prosjekter på effekter av endret vannføring på vanntemperatur og visualiseringsmetoder for vannføringsreduserende inngrep.

I FLOWS-prosjektet ble det i 2003 gjennomført en spørreundersøkelse av hvordan flomrisiko oppleves. Dette skal gå inn i arbeidet med å videreutvikle beslutningssystemene i arealplanlegging og vassdragsforvaltning.

Et pilotprosjekt for å kartlegge miljøtilstanden i tidligere regulerte vassdrag (fra før 1970) og mulighetene for å forbedre denne ble startet opp.

Prosjektet «Kulturminner i norsk kraftproduksjon – en evaluering av bevaringsverdige kraftanlegg» ble startet opp. Prosjektet skal være ferdig våren 2005 og er samfinansierte med energibransjen.

Det arbeides med å kartlegge mulige konsekvenser av EUs vanddirektiv. I 2003 ble vurderingsmetoden utarbeidet og anvendt på Orkla-vassdraget som planlagt.

Innenfor hydrologi har det vært lagt stor vekt på klimaforskning, med deltakelse både i nasjonale prosjekter finansiert av energibransjen og det nordiske prosjektet Climate, Water and Energy. Arbeidet med å utvikle hydrologiske modeller ble videreført. To større EU-prosjekter innen glasiologi er under avvikling. Et nytt EU-finansiert breprosjekt som skal undersøke i hvilken grad satellittbilder kan brukes til å studere isbreens bevegelse er under oppstart. Utarbeidelse av et nytt og bedre snøkart, sammen med Meteorologisk institutt, er så godt som avsluttet.

Nærmere omtale av programmer, prosjekter, resultater, samarbeid mv. er lagt ut på NVEs nettsider (www.nve.no).

Post 50 Norges forskningsråd

Gjennom Norges forskningsråd finansierer Olje- og energidepartementet (OED) strategisk og brukerstyrt forskning innen petroleumssektoren og energi- og vassdragssektoren, samt forskningsbasert nyskaping.

Det foreslås bevilget 393,3 mill. kroner til Norges forskningsråd over OEDs budsjett i 2005, en økning på 105,8 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2004. Videre foreslås det at tilsagnsfullmakten på 33 mill. kroner videreføres for 2005, jf. Forslag til vedtak V.

I Revidert budsjett 2004 ble det vedtatt å øke Fondet for forskning og nyskaping med 1 mrd. kroner øremerket petroleumsforskning. Dette gir en avkastning på om lag 46 mill. kroner årlig fra og med 2006. For 2005 vil avkastningen fra fondet øremerket petroleumsforskning øke med om lag 28 mill. kroner. Midlene bevilges over Utdannings- og forskningsdepartementets budsjett.

Energiforskningen gjennom Forskningsrådet vil dermed totalt øke med om lag 134 mill. kroner i 2005, fordelt med om lag 113 mill. kroner til petroleumsforskning, 10 mill. kroner til forskning og

innovasjon rettet mot utvikling av fremtidens rene energisystem (RENERGI), herunder hydrogen og 11 mill. kroner til å styrke deltakelse i EU-prosjekter.

Det er viktig å sikre en bred og god deltakelse fra alle relevante forskningsmiljøer i EUs ramme-program for forskning. Evalueringen av norsk deltakelse i det femte rammeprogrammet peker på at det er nødvendig å styrke finansieringen av instituttsektoren for å sikre god deltakelse fra denne sektoren. Forskningsrådet har satt i verk en ordning med delfinansiering av egenandelen når instituttene får tildelt prosjekt fra EU. Instituttene hører inn under sektoransvaret til flere departement. For 2005 foreslås det avsatt 11 mill. kroner over OEDs budsjett til delfinansiering av egenandelen ved EU-prosjekt i det sjette rammeprogrammet.

Tabell 5.11 Fordeling av bevilgning under kap. 1830, post 50 til forskning i regi av Norges forskningsråd

Formål	(i 1 000 kr)		
	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005	Endring
Petroleumssektoren:			
PETROMAKS	27 000	137 800	110 800
Prosjektrettet teknologiutvikling i petroleumssektoren	30 000	50 000	20 000
Annen brukerstyrt forskning	43 000	0	-43 000
Annen strategisk forskning	37 500	34 500	-3 000
Sum petroleumssektoren	137 500	222 300	84 800
Energi- og vassdragssektoren:			
RENERGI	84 400	94 400	10 000
Utvikling av renseteknologi for gasskraftverk ¹	50 000	50 000	0
Annen strategisk forskning	15 600	15 600	0
Sum energi- og vassdragssektoren	150 000	160 000	10 000
Deltakelse i EU-prosjekter		11 000	11 000
Sum bevilgning til Norges forskningsråd	287 500	393 300	105 800

¹ Bevilgningen inngår i forskningsprogrammet RENERGI i 2004

For å sikre en effektiv og god bruk av forskningsmidlene, gir departementet Forskningsrådet anledning til å omdisponere midler mellom virkemidler innenfor den enkelte sektor.

I tillegg til bevilgningen over denne posten vil deler av avkastningen fra Fondet for forskning og nyskaping som disponeres av Forskningsrådet bli benyttet til energiforskning. I 2004 brukes

79,2 mill. kroner av avkastningen fra fondet til forskning med relevans for Olje- og energidepartementet. Dette fordeler seg med 18,2 mill. kroner til RENERGI, 28 mill. kroner til PETROMAKS, 28 mill. kroner til to sentre for fremragende forskning og 5 mill. kroner til kompetansefelt for næringsutvikling rettet mot instituttsektoren.

Strategisk forskning

Strategisk forskning er et virkemiddel for å stimulere til langsiktig faglig utvikling innen et forskningsinstitutt/universitet eller på et spesielt fagområde. Strategisk forskning er også et viktig virkemiddel for å knytte sammen forskningsgrupper ved universitetene og oppdragsinstituttene. Valg av innsatsområder for den strategiske forskningen gjøres på bakgrunn av en vurdering av fremtidige muligheter for norsk næringsliv og den kompetanse norske miljøer har. Det er hovedsakelig tre typer aktiviteter innenfor strategisk forskning:

- Strategisk instituttprogrammer (SIP) utgjør en del av instituttens basisfinansiering. Formålet med strategiske instituttprogrammer er å bidra til at instituttsektoren kan bygge opp et godt tilbud innenfor energi- og petroleumssektoren for norsk næringsliv. Programmene utformes i dialog mellom instituttene, aktuelle brukermiljøer og Forskningsrådet.
- Strategiske universitetsprogrammer (SUP) skal bidra til å støtte forskergrupper ved universitetene med å utvikle fagområder som vil være viktige for energi- og petroleumssektoren. Det tas også sikte på å utvikle miljøer som kan delta aktivt i internasjonalt forskningssamarbeid.
- Strategisk grunnleggende forskning som inngår som en del av de store programmene i Forskningsrådet (RENERGI og PETROMAKS). De strategiske prosjektene skal ivareta grunnleggende aktiviteter ved universiteter og forskningsinstitutter som kan gi et bedre fundament for petroleums- og energisektorens egne forskningsaktiviteter, samt for Forskningsrådets brukerstyrte forskning.

Forskningsrådet er hovedansvarlig for å utvikle strategien knyttet til satsingen på de strategiske programmene.

Det overordnede målet for den strategiske forskningen er å oppnå faglig styrking av de enkelte instituttene og universitetene på relevante områder gjennom å bygge opp kompetanse, utdanne forskere og utvikle internasjonalt anerkjente miljøer. Dette skal føre til at den teknisk-industrielle universitets- og instituttsektoren utvikler et godt tilbud for næringslivet og andre brukere innen petroleums- og energisektoren.

Brukerstyrt forskning

Gjennom støtte til brukerstyrt forskning ønsker departementet å stimulere til økt verdiskaping og konkurransekraft i næringslivet, og til positive økonomiske ringvirkninger i samfunnet for øvrig. Det

legges vekt på at brukernes prioriteringer og behov ivaretas. Brukerne, som best kjenner markedetsbehovene og hvor mulighetene for suksess og vekst ligger, er dermed med på å sette premisser for forskningen. Støtten til prosjekter skal utløse og forsterke næringslivets egen satsing på forskning og utvikling. Støtten forutsetter forpliktende medvirkning fra brukerne.

Forskningsrådet foreslår konkrete og etterprøvbare resultatmål for prosjektene. Dette danner grunnlag for rapportering og evaluering i etterhånd. Flere brukerstyrte aktiviteter samfinansieres med andre departementer.

OEDs midler blir i hovedsak kanalisert til programmene PETROMAKS og RENERGI, Demo 2000 samt til utvikling av renseteknologi for gasskraftverk. Midlene blir deretter fordelt til brukerstyrte innovasjonsprosjekter med verdiskapingsfokus og kompetanseprosjekter med brukermedvirkning med fokus på felt der næringslivet ser behov for å utvikle kompetanse i forskningsinstitutt eller universitet. OED finansierer også samfunnsfaglige programmer, herunder PETROPOL.

Petroleumssektoren

Stortingsbehandlingen av St.meld. nr. 38 (2001–2002) Om petroleumsvirksomheten ga bred tilslutning til å arbeide for å realisere den langsiktige utviklingsbanen for petroleumsvirksomheten. Realisering av denne krever blant annet at alle potensielt lønnsomme petroleumsressurser på kontinentalsokkelen blir produsert. Dette gir oljeproduksjon fra norsk kontinentalsokkel i over 50 år fremover og gassproduksjon i et enda lengre perspektiv. Dette krever en betydelig teknologiutvikling og forskningsinnsats.

Statlig medvirkning gjennom universitets- og høyskolesektoren og de offentlige forskningsprogrammene i regi av Norges forskningsråd har vært viktig for å sikre tilstrekkelig teknologiutvikling. Erfaring viser at målrettet, langsiktig FoU-satsing er en nødvendig innsatsfaktor i utviklingen av olje- og gassvirksomheten. Ikke minst har teknologisatsingen vært avgjørende for å bygge opp en konkurransedyktig norskbasert leverandørindustri.

Snøhvit har latt seg realisere fordi det gjennom en 10–20 årsperiode er nedlagt et systematisk forskningsarbeid innen LNG-teknologi og flerfase-transport. Denne forskningsinnsatsen har skjedd i et nært samarbeid mellom universiteter, petroleumsinstitutter, Norges forskningsråd og industrien. Utviklingen av Ormen Lange-feltet som en plattformfri løsning hvor prosesseringen skjer på land, hadde ikke latt seg gjøre uten utviklingen av

et unikt IKT-verktøy for design av rørleggingsoperasjoner. Dette er utviklet av norske forskningsmiljøer gjennom langsiktig innsats og er enestående i verden.

Vi har i dag utnyttet $\frac{1}{3}$ av våre anslåtte petroleumsressurser. Det er et stort ressursgrunnlag og inntektspotensiale igjen. På samme måte som dagens utbygginger er et resultat av forskningsinvesteringer gjort på 70-, 80- og 90-tallet, er det avgjørende at vi i dag foretar tilsvarende investeringer innen tema som for eksempel leting, økt utvinning og integrert produksjonsstyring (inkludert fjerndrift) for å ha kunnskap og menneskelige ressurser som er i stand til å håndtere utfordringer fremover. Fremtiden vil også preges av arbeid i miljø sensitive områder, hvor en stor del av ressursgrunnlaget ligger. Dette må adresseres i forskningen fremover.

På bakgrunn av de utfordringer norsk petroleumsvirksomhet står overfor, er det særlig tre hovedområder som er kritiske for å realisere den langsiktige utviklingsbanen:

- Økt utvinning.
- Mer effektiv leting.
- Miljøvennlige løsninger for aktiviteter i sårbare områder.

Påviste ressurser utgjør hovedtyngden av ressursbasen og representerer det største verdiskapingspotensialet på norsk kontinentalsokkel. Det er et mål å øke utvinningsgraden for olje til 50 pst. eller mer. Oppgaven med å sikre forskning og teknologutvikling som gir økt utvinningsgrad er tidskritisk.

Viktige deler av ressursgrunnlaget på norsk kontinentalsokkel knytter seg til uoppdagede ressurser. Ressurstilveksten i de senere år har avtatt som følge av at prospektene blir mindre og vanskeligere å påvise. Mindre prospekter og mer krevende leting gjør at det blir stadig vanskeligere å erstatte produserte ressurser med ny ressurstilvekst. Fallende påviste volumer har også ført til at enhetskostnadene innen leting øker. Det vil være en sentral utfordring fremover å kompensere for denne negative utviklingen gjennom utvikling og bruk av mer effektiv leteteknologi.

Betydelige deler av ressursene på norsk kontinentalsokkel ligger i områder hvor miljøutfordringene er krevende. Regjeringen besluttet før jul å tillate fortsatt helårig petroleumsvirksomhet i Barentshavet sør med visse unntak. Det er behov for teknologiutvikling som er direkte rettet mot målet om en bærekraftig petroleumsvirksomhet også i miljøfølsomme områder.

PETROMAKS

Petroleumsforskningen vil i 2005 hovedsakelig være organisert i ett stort program kalt PETROMAKS. Programmet har stor faglig spennvidde og omfatter både strategisk grunnleggende forskning og kompetanseutvikling, anvendt forskning og teknologiutvikling og forskning som underlag for politikkutforming. Eksisterende programmer innen strategisk og brukerstyrt forskning og prosjektrettet teknologiutvikling innen petroleumssektoren, samordnes med det nye store tverrgående programmet PETROMAKS. OED vil drøfte dette nærmere med Forskningsrådet, blant annet under hensyntagen til teknologistrategien OG21.

PETROMAKS skal, sammen med Demo 2000, bidra til å oppfylle målene; økt utvinning, mer effektiv leting, samt miljøvennlige løsninger for aktiviteter i sårbare områder, samt til at den nasjonale teknologistrategien til petroleumsnæringen, «Olje og gass i det 21. århundret» (OG21) gjennomføres.

Hovedmålene og delmål til PETROMAKS er:

- Optimal ressursforvaltning: finne og utvikle flere petroleumsressurser, øke utvinningen av petroleumsressursene og tilrettelegge for en optimal HMS.
- Næringsutvikling basert på olje og gass: bidra til etablering av ny næringsvirksomhet og bidra til styrking av eksisterende næringsliv.
- Internasjonal konkurransekraft: økt eksport av petroleum og petroleum relaterte varer og tjenester.

PETROMAKS vil involvere universitets- og høyskolesektoren, instituttsektoren og næringslivet og bidra til samarbeid mellom aktørene i disse forskningsmiljøene. For forskerprosjekter (FP) og kompetanseprosjekter med brukervedvirkning (KMB) er det et krav at utdanning integreres i prosjektet. Den tredje kategorien prosjekter er brukerstyrte innovasjonsprosjekter (BIP).

Etter første utlysningsrunde av PETROMAKS-prosjekter, er indikasjonen at det er en svært stor søknadsmasse i forhold til tilgjengelige midler.

Annen strategisk forskning

Annen strategisk forskning vil i 2005 bestå av strategiske institutt- og universitetsprogrammer, samt det internasjonale forskningsprogrammet EUROMARGINS.

Et viktig mål for de strategiske institutt- og universitetsprogrammene er at de skal bidra til kompetanseoppbygging på områder som er knyttet til reservoarkarakterisering og reservoarstyring,

samt til utvikling av teknologi for optimal leting/prospektidentifisering.

Norge deltar i det femårige internasjonale forskningsprogrammet EUROMARGINS, som gjennom integrerte flernasjonale prosjekter blant annet har som mål å utvikle bedre letemodeller innenfor petroleumssektoren. Videre vil forskning rundt stabilitetsforhold på kontinentalsokkelen være viktig i forhold til utbygging av nye installasjoner. Programmet bidrar til rekruttering av marinegeologisk og -geofysisk personale med internasjonal erfaring fra petroleumsindustrien.

Aktivitetene fra det tidligere strategiske programmet PETROFORSK (Grunnleggende petroleumsforskning) videreføres innenfor PETROMAKS.

Annen brukerstyrt forskning

Den teknologiske brukerstyrte petroleumsforskningen vil fra 2005 samles i PETROMAKS ved at Olje- og gassprogrammets aktiviteter og prosjekter overføres til dette programmet. Også det samfunnsvitenskapelige programmet PETROPOL videreføres i 2005 som et eget program innenfor PETROMAKS. Det samme gjelder også for programmet Effekter av utslipp til sjø, PROOF.

Prosjektrettet teknologiutvikling (Demo 2000)

Hovedmål for programmet Demo 2000 er å omsette OG21-prioriteringene til konkrete prosjekter for utvikling, demonstrasjon og testing av nye teknologiske løsninger for norsk kontinentalsokkel og for eksport. Programmet spiller en sentral rolle i å fremme forslag til større pilotprosjekter som er velegnet for samarbeid mellom flere utvinningstillatelser på norsk kontinentalsokkel.

Demo 2000 har en stor søknadsmasse i forhold til tilgjengelige midler. De statlige midlene er svært viktige når det gjelder å utløse prosjekter. Statens finansieringsandel i et Demo 2000 prosjekt er om lag 25 pst.

Energi- og vassdragssektoren

Energi-sektoren er preget av en rekke utfordringer knyttet til klimautslipp, leveringssikkerhet, effekt- og energibalanse og fleksibilitet. På alle disse feltene er offentlig forskningsinnsats nødvendig for å sikre en tilfredsstillende utvikling og verdiskaping i sektoren gjennom nye teknologiske og organisatoriske løsninger.

De største utfordringene i dag er å utvikle mer miljøvennlig teknologi for energiproduksjon. For å redusere presset på miljøet er det samtidig nød-

vendig med endringer i forbruksmønsteret av energi. Begge deler kan lettere oppnås gjennom et mer fleksibelt energisystem som nytter flere energibærere, mer desentral produksjon og en bedre energiutnyttelse på brukersiden. Dette vil bidra til å øke leveringssikkerheten og stabiliteten i elektrisitetssystemene.

Et godt samspill mellom forskningsmiljøer og bedrifter er viktig, slik at nye løsninger raskt kan tas i bruk. Nye løsninger innenfor produksjon og bruk av energi har et stort potensial for næringsutvikling – markedet for nye fornybare energikilder er et av de raskest voksende markedene internasjonalt.

Det er en kontinuerlig utfordring for den brukerstyrte forskningen å dekke de kortsiktige kunnskapsbehov som endringer i energisektoren krever. Samtidig ønsker man å stimulere industri og næringsliv til samarbeid med forskningsmiljøer med en mer langsiktig horisont, både for fremtidig næringsutvikling og som grunnlag for et fremtidig energisystem karakterisert av energieffektivitet og miljøvennlig ressursforvaltning.

Forskningsinnsatsen skal være robust for endringer i samfunnets behov og rammebetingelser. Bred deltakelse i internasjonale forskningsprogrammer er viktig.

Forskningsrådet skal i tett samarbeid med Enova SF og NVE bidra til en målrettet kompetanseoppbygging med sikte på å nå målsettingene innenfor energisektoren på en mest mulig robust og kostnadseffektiv måte. Det er også viktig med et tett samspill med det virkemiddelapparatet som finnes i Innovasjon Norge.

RENERGI – Fremtidens rene energisystem

Det meste av energiforskningen ble i 2004 organisert i ett stort program kalt RENERGI – Fremtidens rene energisystem. Fra og med 2005 er midlene til utvikling av renseteknologi for gasskraftverk skilt ut som et eget satsingsområde. Regjeringen foreslår å styrke forskning i skjæringsfeltet mellom miljø og energi med 10 mill. kroner knyttet til utvikling av fremtidens rene energisystem. Satsingen er særlig rettet mot innovasjon innenfor energisektoren og utvikling av hydrogen som energibærer.

RENERGI har stor faglig spennvidde og omfatter både strategisk grunnleggende forskning og kompetanseutvikling, anvendt forskning og teknologiutvikling, og forskning som underlag for politikkutforming.

Programmet skal utvikle kunnskap og løsninger som grunnlag for bærekraftig forvaltning av landets energiressurser og internasjonalt konkur-

ransedyktig næringsutvikling knyttet til energisektoren. Det legges vekt på å bygge opp kompetente og robuste FoU-miljøer som kan betjene næringsliv og forvaltning på en tilfredsstillende måte. Dette krever en bevisst satsing på rekrutteringstiltak innen alle aktiviteter. Samtidig må det stimuleres til innovasjon og langsiktighet i energiforsyningen og den tilhørende leverandør- og tjenesteindustri.

Sentrale forskningstemaer innenfor RENERGI vil være:

- Fornybare energikilder
- Energiproduksjon uten utslipp
- Effektiv og fleksibel energibruk hos sluttbruker
- Hydrogen – produksjon, lagring og anvendelse
- Bruk av naturgass til energiformål
- Utvikling av nødvendige samfunnsmessige rammebetingelser for fornyelse av energisystemene

RENERGI vil ha en egen systematisert «fremsynsprosess» (foresight) løpende parallelt med fremdriften i programmet. Hensikten er å fange opp nye forskningsbehov og forskningsmuligheter slik at programmet kan tilpasse seg disse.

På kort og mellomlang sikt vil RENERGI ha følgende forskningsprioriteringer:

- Nye teknologier, systemer og løsninger som bidrar til energiomlegging gjennom effektivisering av energiproduksjon og energibruk, økt energitilgang og høyere systemmessig sikkerhet og fleksibilitet.
- Miljøvennlig energisystem gjennom reduserte utslipp av klimagasser, annen luftforurensning, arealbruk med mer.
- Nye internasjonalt konkurransedyktige varer og tjenester tilknyttet energisektoren.
- Kunnskap som gir støtte til myndighetenes og næringslivets langsiktige strategier på energiområdet, offentlig debatt og utforming av offentlige virkemidler.
- Internasjonalt konkurransedyktige forskningsmiljøer på prioriterte fagområder med omfattende samarbeid med internasjonale forskningsmiljøer og ulike typer brukere.

Annen strategisk forskning

Den strategiske forskningen vil dels være en integrert del av RENERGI og dels programmer utenfor RENERGI. Disse vil ha som mål å bygge opp kompetanse på områder av strategisk betydning for energisektoren.

Katalyse og organisk syntetisk kjemi (2000–2006) er et eget program utenfor RENERGI. Programmet skal gi økt kompetanse på foredling av naturgass og skal bidra til økt verdiskaping innen norsk kjemisk industri. Grunnleggende forskning innenfor katalyse skal i hovedsak rettes mot katalytiske prosesser for foredling av naturgass til mer verdifulle kjemikalier som for eksempel metanol, drivstoffer og andre kjemikalier. En annen del av satsingen, finansiert i sin helhet av Utdannings- og forskningsdepartementet (UFD), belyser ulike temaer innen organisk syntetisk kjemi.

Strategiske institutt- og universitetsprogram ligger også utenfor RENERGI. Programmene brukes strategisk av instituttene og universitetene til å bygge opp sin kompetanse på områder der det er marked for forskningsprosjekter knyttet til verdiskaping og ressursforvaltning på energiområdet.

Programmet Energi for fremtiden ble i 2004 integrert i RENERGI.

Utvikling av renseteknologi for gasskraftverk

Fra og med 2005 er midlene til utvikling av renseteknologi for gasskraftverk skilt ut fra RENERGI og blir et eget satsingsområde i Forskningsrådet. Dette har sammenheng med etableringen av den nye innovasjonsvirksomheten for miljøvennlige gasskraftteknologier i Grenland og opprettelsen av et nytt nasjonalt gassteknologiprogram, jf. omtale under kap. 1827. Det nye gassteknologiprogrammet skal administreres gjennom et nært samarbeid mellom Norges forskningsråd og innovasjonsvirksomheten i Grenland. Programmet vil finansieres dels fra Forskningsrådets midler til utvikling av renseteknologi for gasskraftverk og dels fra avkastningen på fondskapitalen over kap. 1827. Programmet vil i første omgang rette seg mot forskning, utvikling og utprøving av teknologi for gasskraft med CO₂-håndtering. Dette omfatter kunnskaper og løsninger for:

- CO₂-fangst før, under eller etter kraftproduksjonen
- kompresjon av CO₂
- transport av CO₂
- langtidslagring av CO₂ i form av enten injeksjon, deponering eller andre bruksområder

Det foreslås avsatt 50 mill. kroner over kap. 1830, post 50 til utvikling av renseteknologi for gasskraftverk i 2005, en videreføring av saldert budsjett 2004.

Resultatrapport 2003

Petroleumssektoren

Strategisk forskning

Hovedmålet for den strategiske forskningen er å oppnå faglig styrking på internasjonalt nivå av de enkelte universitetene og instituttene på relevante områder gjennom å bygge opp kompetanse på internasjonalt nivå, utdanne forskere og utvikle anerkjente miljøer. OEDs bevilgning til strategisk forskning innen petroleumssektoren var på 38,3 mill. kroner i 2003.

Virkemidlene innenfor strategisk forskning er nettverksprogram, strategiske instituttprogram og strategiske universitetsprogram.

Antall programmer og resultater av grunnleggende kompetanseoppbygging for 2003 var:

- 1 nettverksprogram
- 7 strategiske instituttprogrammer
- 2 strategiske universitets- og høyskoleprogram
- 17 doktorgrader
- 16 postdoktorstipend

De vitenskapelige aktivitetene i den strategiske forskningen rapporteres å være god og av gjennomgående høy faglig kvalitet.

Forskningsprogrammet Grunnleggende petroleumsforskning (PetroForsk), som ble etablert for perioden 1998–2004 fokuserer primært på utvikling av relevant kunnskap og kompetanse innen basisdisiplinene. PetroForsks faglige visjon er å støtte forskning som kan bidra til å fremskaffe teknologi som overflødiggjør letebrønner og som bringer utvinningsprosenten i operative og fremtidige felt opp på det teoretisk maksimale nivå. Den samlede prosjektporteføljen teller 37 prosjekter. Et eksempel på en vellykket satsing innenfor PetroForsk er:

Automatisk overvåking av mikrojordskjelv. I et PetroForsk-prosjekt ved NORSAR er det utviklet et dataprogram som automatisk analyserer mikroseismiske hendelser (en slags mikroskopiske jordskjelv) i petroleumsreservoarer, gruver etc. De mikroseismiske hendelsene presenteres grafisk og visuelt, og programmet er blant annet et hjelpemiddel for å vurdere om forkastninger i området er passive eller aktive. Dette bidrar til økt olje- og gassutbytte fra reservoarer og til å gjøre malmgruver tryggere. Prosjektet har ført til at mikroseismikk nå har blitt etablert som et nytt fagfelt ved NORSAR.

For nærmere informasjon om resultater fra de enkelte teknologiprogrammer vises det til Fors-

kningsrådets hjemmeside på, www.forskningsrådet.no.

Brukerstyrt forskning

Den brukerstyrte petroleumsforskningen har i 2003 vært organisert innenfor programmene Olje- og gass (OG), PETROPOL og langtidsvirkninger av utslipp til sjø fra petroleumsvirksomheten (PROOF). OEDs bevilgning til brukerstyrt forskning innenfor petroleumssektoren var på 44,7 mill. kroner i 2003.

Det største prosjektvolumet for teknologidelen av OG-programmet lå innenfor temaene prosessering, flerfase og brønntransport og reservoar- og utvinningsteknologi.

Resultatmålene for teknologidelen av OG-programmet ble i stor grad nådd, med følgende konkrete resultater:

- 6 nye KMBer
- 3 nye doktorgrader
- 1 nytt postdoktorstipend
- 2 nye bedriftskunder
- 1 nyetablering og 4 nye forretningsområder i eksisterende bedrifter
- 1 prosjekt med formelt internasjonalt samarbeid
- 3 nye patenter
- 16 forbedrede produkter/prosesser/tjenester

Et eksempel på vellykket satsing innen OG-programmet er:

Oljeselskapene bruker i dag milliarder av kroner på tørre letebrønner. Statoil og senere EMGS har vist at en ny metode som baserer seg på elektromagnetiske bølger kan ha stort potensial for å redusere disse kostnadene. OG-programmet har et prosjekt for å utvikle ny sensorteknologi som bidrar til at metoden får et større anvendelsesområde som gir sikrere estimater. I dag virker metoden best for større og grunnere reservoarer på dypt vann.

I PETROPOL har det foruten igangsetting av nye prosjekter lagt stor vekt på formidling av resultater. Det ble i 2003 avholdt en konferanse i Oslo, «En oljeverden mellom terror og enevelde. Om vilkår for utvikling og internasjonal petroleumsvirksomhet i Midt-Østen etter krigen i Irak».

PROOF-programmet har i 2003 vært i en oppstartsfasen. De totalt 25 prosjektene som inngår i programmets portefølje dekker til sammen alle de prioriterte fagområdene. Foreløpig finansierer programmet to doktorgradsstipendiater og en postdoktorstipendiat.

Prosjektrettet teknologiutvikling i petroleumssektoren (Demo 2000)

Til sammen 29 prosjekter var aktive i 2003. Prosjektene omfattet alle teknologiområdene som er dekket av Demo 2000-programmet (undergrunns-teknologi, boring og brønn, prosessering på havbunn/nedihulls, dypvann og gassutnyttelse), med særlig vekt på prosessering på havbunnen.

Den femte søknadsrunden av Demo 2000 ble utlyst i januar 2003 og 16 nye prosjekter ble vedtatt støttet. Flere av prosjektene ble ført frem til vellykket pilot og demonstrasjon på felt i full skala i løpet av 2003.

For nærmere informasjon om resultater fra de enkelte teknologiprogrammene vises det til Forskningsrådets hjemmeside, www.forskningsradet.no.

Energi- og vassdragssektoren

Strategisk forskning

Antall programmer og resultater av grunnleggende kompetanseoppbygging i 2003 var:

- 2 nettverksprogram
- 5 strategiske instituttprogram
- 1 strategisk universitetsprogram
- 25 doktorgrader
- 11 postdoktorstipend

Energi for fremtiden (2000–2006) har i 2003 hatt sin andre store utlysning. Programmet hadde en prosjektportefølje på 13 prosjekter. $\frac{3}{4}$ av programmets midler gikk til prosjekter innen områdene naturgass og hydrogen. Andre viktige områder er bioenergi og CO₂-fri kraftproduksjon. Samlet gikk 85 pst. av programmets midler til å støtte økt kunnskap om Norge som energileverandør i fremtiden. Særlig innenfor temaet lagring av hydrogen er det finansiert flere prosjekter, blant annet innenfor lagring av hydrogen i faste stoffer. Det er arbeidet med grunnleggende materialtekniske problemstillinger for anvendelse blant annet innenfor membranteknologi, elektrolytter i brenselceller og elektolysører. Det er også sett på hvordan hydrogen og hydrogenbaserte brenslere vil forbrenne i et mikrobrennkammer. Programmets hjemmeside er www.program.forskningsradet.no/enerfram/.

Katalyse og organisk syntetisk kjemi (KOSK) (2000–2006) har en prosjektportefølje på 35 prosjekter. Midler fra OED gikk i sin helhet til katalyseprosjekter. Katalyseprosjektene er konsentrert på områdene fremstilling og bruk av syntese-gass, fremstilling og videreforedling av olefiner og direkte konvertering av metan/lette olefiner. Det er gitt støtte til stipendiatstillinger ved universite-

tene og til ulike instituttprosjekter. Flere av prosjektene dreier seg om produksjon av syntese-gass/hydrogen. Det foretas studier av katalysatorer, reaktorsystemer og reaksjonsbetingelser. Blant annet ses det på hydrogenering av CO, som er en viktig del av fremtidige prosesser for konvertering av naturgass til flytende drivstoffer. Programmets hjemmeside er www.program.forskningsradet.no/kosk/.

Brukerstyrt forskning

Innenfor energisektoren har forskningsmidlene gått til brukerstyrte innovasjonsprosjekter og kompetanseprosjekter i programmet Energi, Miljø, Bygg og anlegg (EMBa) og samfunnsfaglige prosjekter i SAMSTEMT-programmet. Det har vært særlig fokus på å styrke kunnskapen innenfor områder man ser vil få stor betydning, men hvor det fortsatt er store uløste utfordringer. To sentrale temaer har vært hydrogen og renseteknologi for gasskraftverk.

Resultatmålene som ble satt for 2003 er stort sett oppnådd. Ett unntak er antall nyetablerte bedrifter. Dette kan skyldes at programmet i noen grad har dreiet sin profil mot mer grunnleggende forskning og kompetanseutvikling. Måltallet om stipendiater er oppnådd. Det er høy norsk deltakelse i EU-prosjekter. De konkrete resultatene som ble oppnådd gjennom prosjektene i 2003 var:

- 91 årsverk utført av doktorgradsstipendiater, hvorav 15 avlagte doktorgrader
- 83 SMB-foretak har deltatt
- 1 ny bedrift/foretak er etablert basert på sektorens FoU-resultater
- 22 nye eller forbedrede produkter/prosesser/tjenester er blitt utviklet
- 13 nye patenter er registrert
- 28 bedrifter som deltar i EU-prosjekter er støttet
- 55 artikler i vitenskapelige tidsskrifter med referee er publisert

EMBa har hatt stor pågang av søknader til programmet. Programmet hadde i 2003 en portefølje på til sammen 169 prosjekter. Myndighetenes fokus på energiomlegging er reflektert ved høy fokusering på distribuerte løsninger, og forskning omkring energisystem og energibruk.

Det blir for eksempel innenfor energibruk arbeidet med lavenergibygg. Her ser man på mulighetene for å redusere bruken av energi til oppvarming ved hjelp av økt isolering, bedre tetting og økt passiv solutnyttelse. Dette reduserer behovet for teknisk kompliserte oppvarmingssystemer. På forsyningsikkerhetsområdet er det utviklet et systemvern som er helt nytt i sitt slag.

Resultatet er bedre kapasitetsutnyttelse og leveringssikkerhet i det norske sentralnettet.

Innenfor den delen av EMBa som er rettet mot *utvikling av renseteknologi for gasskraftverk*, er det etablert en omfattende portefølje av prosjekter. På grunn av bevilgningsreduksjonen fra 2002 til 2003 ble det ikke startet opp nye prosjekter i 2003. Sentrale temaer i prosjekter som fortsetter er membranseparasjon, hydrogen- og oksygenanriket forbrenning, nye kraftprosesser og brenselceller.

I det internasjonale prosjektet «Carbon Capture Project – CCP» deltar norske forskningsmiljøer og industriaktører sammen med ledende internasjonale partnere for å se på mulighetene for kostnadsreduksjoner for gasskraftverk med CO₂-håndtering. Etter tre års innsats, ble det i 2003 identifisert og videreutviklet lovende teknologier som kan gi betydelige reduksjoner. Arbeidet omfatter både forbedringer innenfor dagens teknologier med eksosgassrensing, men spesielt er nyere og mer integrerte løsninger (såkalte «pre-combustion» teknologier) fremhevet, fordi disse

teknologiene samtidig bidrar til overgangen til et fremtidig hydrogensamfunn.

EMBa-programmets hjemmeside er www.program.forskningsradet.no/emba/.

I SAMSTEMT-programmet ble det tildelt midler til 12 nye prosjekter. Totalt var det 20 prosjekter i porteføljen i 2003 med til sammen syv stipendiat-ter. Mens hovedtema «Internasjonale miljøavtaler og klimapolitikk» var det største i tidligere utlysningssrunder, ble hovedtema «Energimarkeder og energibruk» størst i runden i 2003. I programmet er det blant annet kartlagt hvordan energi- og klimapolitikken i Vest-Europa påvirker energiproduksjon, energihandel og utslipp av CO₂ og SO₂ under markedsintegrasjon på kort og lang sikt. Det er også gjort undersøkelser om hvordan vannbåren varme basert på fornybar energi påvirker Norges effekt-, energi- og klimagassbalanse i et sammenkoblet nordeuropeisk kraftmarked. Programmets hjemmeside er www.program.forskningsradet.no/samstemt/.

Post 70 Internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak, kan overføres

(i 1 000 kr)

Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
Nordisk energiforskning	6 140	6 700	7 200
IEA-prosjekter	1 613	2 700	2 700
ETAP	158		
Sum post 70	7 910	9 400	9 900

Deltakelse i internasjonalt FoU-samarbeid på energiområdet har høy prioritet og er et viktig supplement til den nasjonale forskningen. Samarbeid på tvers av landegrensener er avgjørende, ikke bare for å kunne holde et høyt faglig nivå blant norske forskningsmiljøer, men også av strategiske grunner for å etablere kontakter og allianser med andre land. Deltakelse i internasjonale prosjekter er kompetanseoppbyggende og gir både faglig og økonomisk drahjelp til å løse sentrale forskningsoppgaver. Samtidig er internasjonalt samarbeid også et utstillingsvindu for norske teknologi- og kunnskapsleverandører. På energiområdet deltar Norge i første rekke i samarbeidsaktiviteter innenfor EU, IEA og på nordisk nivå. Over Olje- og energidepartementets budsjett for 2005 dekkes støtte til Nordisk energiforskning, samt til enkeltprogrammer innenfor IEA.

Budsjettforslag 2005

Det foreslås bevilget totalt 9,9 mill. kroner til internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak i 2005, en økning på 0,5 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2004. Økningen har sammenheng med økte utgifter til Nordisk energiforskningsprogram som følge av at Norges BNP-andel har økt.

Nordisk energiforskning

Nordisk energiforskning (NEFP) er en institusjon under Nordisk Ministerråd. Institusjonens formål er å fremme og videreføre det nordiske samarbeidet på energiforskningsområdet. Den skal styrke de nasjonale energiforskningsprogrammene og forskningsinstitusjonene i Norden, og bidra til en felles strategi for forskning og utvikling på de deler av energiområdet som er av felles nordisk interesse. Institusjonen forestår også strategiar-

beid og rådgivning i forhold til prosjekter i Nordisk Ministerråd. Institusjonen samfinansieres av de nordiske landene med 27,5 mill. kroner årlig etter en fastsatt fordelingsnøkkel. Norges andel er i 2005 på 7,2 mill. kroner.

De tematiske forskningsaktivitetene som det vil bli arbeidet med skal støtte opp under kjerneområder som er utpekt av energiministrene som hovedsatsingene i det nordiske energisamarbeidet: Det nordiske el-samarbeidet, klimaspørsmål og regionalt samarbeid. Ut i fra dette er det i den nye virksomhetsperioden (2003–2006) blitt valgt ut fem tematiske områder:

- integrasjon av energimarkedet
- fornybare energikilder
- energieffektivitet
- hydrogensamfunnet
- konsekvenser av klimaendringer på energiområdet.

Mål og strategier

Nordisk energiforskning skal bidra til kunnskapsbaserte forutsetninger for en kostnadseffektiv reduksjon av energiforbruket og utvikling av nye fornybare energikilder og miljøvennlig energiteknologi. Dette skal skje gjennom å styrke grunnkompetansen ved universiteter, høyskoler og andre forskningsinstitusjoner, og gjennom å skape velfungerende forskernettverk mellom de nordiske landene, mellom forskning og næringsliv og med regionale aktører. Det er også et mål å øke nordiske forskningsmiljøers internasjonale konkurransekraft, samt å øke interaksjonen med Nordens nærområder, det vil si Østersjøregionen og enkelte arktiske områder. Tildeling av stipendier og lønnsbidrag til forskerstudenter og forskere står sentralt.

Resultatrapport 2003

I 2003 ble syv fagprogram for perioden 1999–2002 avsluttet. Resultatene er rapportert gjennom årsrapporter og sluttrapporter som kan finnes på www.nefp.info. I 2003 ble det etablert 15 nye prosjekter innenfor de fem tematiske satsingsområdene. Gjennom institusjonens prosjekter er om lag 250 personer fra sentrale FoU-aktører i Norden og nærområdene involvert. Til sammen er det i 2003 gitt støtte til 82 doktorgradstipend og 22 postdoktorstipend innenfor de ulike fagområdene. Av de involverte var 21 norske. Aktivitetene rettet mot Nordens nærområder er videreført og gode kontakter er knyttet med forskergrupper i Baltikum og Nord-Vest Russland. Det har vært engasjert 22 doktorgradstipendiater fra Baltikum og Russ-

land. NEFP har også etablert samarbeid med prosjekter og programmer som gjennomføres i EU og IEA-regi. NEFP er forvaltningsorgan på vegne av Nordisk Ministerråd for fire forvaltningsprosjekter.

IEA-prosjekter

Eneregiinformasjonsutveksling

Norge deltar i IEAs flernasjonale informasjonsprogram Energy Technology Data Exchange (ETDE). Programmet er konsentrert omkring oppbygging av en felles, internasjonal energidatabase.

Enova SF er ansvarlig for oppfølgingen fra norsk side, mens det praktiske arbeidet ivaretas av Institutt for energiteknikk (IFE) som innhenter relevant informasjon på energiområdet og bearbeider og formidler denne videre til energidatabasen. Databasen er tilgjengelig via Internett. IFE er norsk administrator og tildeler brukernavn og passord. Markedsføring av denne basen og den potensielle nytte norske brukere kan ha av ETDE vil fortsatt være viktig i tiden fremover.

For 2005 er det satt av 1,7 mill. kroner til ETDE, en videreføring av saldert budsjett 2004.

Resultatrapport 2003

IFE fortsatte i 2003 overvåking av norsk energiliteratur og utarbeidet og la inn emnemessige og bibliografiske beskrivelser til ETDE. Det ble til sammen lagt inn 605 dokumenter til den internasjonale energidatabasen.

Forskning og utvikling innenfor olje- og gassområdet

IEA er en sentral koordinator og tilrettelegger for internasjonale samarbeidsprosjekter innenfor forskning og utvikling på energisektoren. På olje- og gassområdet har norske selskaper og myndigheter vært aktive deltagere gjennom mange år. Deler av midlene vil bli brukt til å støtte IEAs «Energy technology perspective (ETP)». ETP-prosjektet er en viktig premissleverandør i forbindelse med forskning på fremtidens teknologisystem. Videre vil deler av bevilgningen bli brukt til å støtte andre utviklingsprosjekter innenfor petroleumsektoren. Totalt sett foreslås det bevilget 1 mill. kroner til dette formålet.

Resultatrapport 2003

IEA har arbeidet videre med å styrke vektleggingen av olje og gass i sitt arbeid med energiteknologi basert på videre oppfølging av dette området i

berørte fora i 2003. Gjennom IEAs hovedkomite for energiforskning og teknologi, CERT, ble et klarere fokus på olje og gass forankret i Working Party for Fossil Fuels som til nå hovedsakelig har fokusert på kull. Gjennom norsk formannskap i

IEAs olje- og gassteknologigruppe har også teknologisamarbeidsavtalen innen økt oljeutvinning blitt trukket sterkere inn i IEAs overordnede teknologiarbeid.

Programkategori 18.60 Statsforetak

Statnett SF er det systemansvarlige nettselskapet i Norge. Foretaket er heleid av staten. Som systemansvarlig er Statnett SF pålagt å sikre momentan balanse mellom produksjon og forbruk til enhver tid og å foreta samfunnsøkonomisk lønnsomme investeringer i det sentrale overføringsnettet. Slike investeringer er en viktig del av oppgaven med å sikre den momentane balansen.

For å ivareta sine oppgaver skal Statnett SF alene eller sammen med andre planlegge og pro-

sjektere, bygge, eie og drive overføringsanlegg og utenlandsforbindelser. Innenfor de rammer foretaket er pålagt skal Statnett SF drives etter forretningsmessige prinsipper og gi best mulig avkastning på den statlige innskuddskapitalen.

Statnett SF er underlagt Norges vassdrags- og energidirektorats monopolkontroll.

Statsforetaket Enova som forvalter Energifondet er omtalt i tilknytning til kap. 1825 Omlegging av energibruk og energiproduksjon.

Kap. 4860 Statsforetak under Olje- og energidepartementet

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
70	Garantiprovisjon, Statnett SF	12 861	11 900	10 100
90	Avdrag, Statnett SF			400 200
	Sum kap. 4860	12 861	11 900	410 300

Post 70 Garantiprovisjon, Statnett SF

Ved behandlingen av St.prp. nr. 63 (2001–2002) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2002, jf. Innst. S. nr. 225 (2001–2002), ble det vedtatt å innføre en garantipremie på Statnett SFs lån fra 1. juli 2002 for å nøytralisere støtteelementet som ligger i statsgarantien for allerede opptatte forpliktelse. Ordningen med garantipremie må ses i sammenheng med endringene i statsforetaksloven som trådte i kraft 1.1.2003, jf. Ot.prp. nr. 13 og Innst. O. nr. 45 (2002–2003). I endringslovens overgangsregler er det vedtatt at staten opprettholder sitt garantiansvar for forpliktelse pådratt før 1.1.2003 og at statsforetakene skal betale en årlig provisjon som motsvarer de fordeler de statsgaranterte lånene gir. Det vises også til Stortingets vedtak om at statens garantiansvar skal begrenses til konkrete låneavtaler tatt opp før 1.1.2003 og forpliktelse knyttet til disse, jf. Ot.prp. nr. 101 (2002–2003) og Innst. O. nr. 8 (2003–2004).

Garantipremien beregnes for hvert enkelt låneopptak foretatt før 1.1.2003, slik at premien tilsvare den fordelen selskapet har av at gjelden har

statsgaranti i henhold til statsforetaksloven. Dette medfører at premien beregnes markedsmessig ut fra hva de enkelte lånene ville ha kostet selskapet dersom de ikke hadde hatt statsgaranti på de tidspunkt de ble tatt opp. Fordelen som ble oppnådd for hvert enkelt lån ble beregnet av uavhengig rådgiver i januar 2003 og viser store individuelle forskjeller alt etter tidspunktet for låneopptak og løpetiden for det enkelte lån. For Statnetts lånemasse pr. 1.1.2003 ble den gjennomsnittlige fordelen beregnet til 0,2 pst. For å kompensere for en viss usikkerhet i beregningen ble garantipremien for det enkelte lån satt 10 pst. høyere enn beregningsresultatet. Det øker den gjennomsnittlige garantipremien pr. 1.1.2003 til 0,22 pst.

Statnett hadde pr. 1. januar 2003 lån med statsgaranti på til sammen 6 188 mill. kroner. Departementet anslår at foretakets lån med statsgaranti vil utgjøre om lag 3 650 mill. kroner pr. 1. januar 2005 og om lag 2 590 mill. kroner pr. 1. januar 2006.

På bakgrunn av forventet utvikling i lånemassen og fastsatt garantipremie pr. lån, anslår departementet garantiprovisjonen for Statnett SF i 2005

til 10,1 mill. kroner, en reduksjon på 1,8 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2004.

Det er en viss usikkerhet i anslaget da garanti-provisjonen vil avhenge av forfallstrukturen til Statnetts statsgaranterte lån.

Endelig garantiprovisjon for 2005 fastsettes i desember 2005 basert på faktisk utvikling i foretakets lånemasse med statsgaranti.

Post 90 Avdrag, Statnett SF

Staten ved daværende Nærings- og energidepartementet inngikk i 1993 avtale med Statnett SF om et serielån på 4 002 mill. kroner med endelig forfall 15. desember 2006. Det budsjetteres med 400,2 mill. kroner i avdrag fra Statnett SF i 2005. Det er i henhold til nedbetalingsplanen i avtalen.

Kap. 5608 Renter av lån til statsforetak under Olje- og energidepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
80	Renter, Statnett SF	48 359	48 500	48 500
	Sum kap. 5608	48 359	48 500	48 500

Post 80 Renter, Statnett SF

Renteinntektene fra Statnett SF anslås til 48,5 mill. kroner i 2005. Rentene er knyttet til foretakets seri-

elån med en saldo på 800,4 mill. kroner pr. 1. januar 2005. Eventuell førtidig nedbetaling av lånet vil medføre lavere renteinnbetaling enn forutsatt.

Kap. 5680 Utbytte fra statsforetak under Olje- og energidepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
80	Utbytte, Statnett SF	400 500	450 000	360 000
	Sum kap. 5680	400 500	450 000	360 000

Vedrørende 2004

Ved Stortingets vedtak av 18. juni 2004 ble post 80 Utbytte, Statnett SF økt med 68 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 63 og Innst. S. nr. 250 (2003–2004).

Post 80 Utbytte, Statnett SF

Investeringsnivået i sentralnettet de siste ti årene har vært lavt sammenliknet med det som var vanlig på 1970- og 1980-tallet. Dette har sammenheng med at Statnett SF gjennom ulike tiltak har klart å øke utnyttelsen av eksisterende forbindelser uten å foreta nye investeringer. Potensialet for økt utnyttelse av eksisterende nett har etter hvert nådd en grense, og Statnett vil i årene fremover måtte foreta betydelige re- og nyinvesteringer i kraftnettet for å opprettholde en tilfredsstillende leverings-sikkerhet.

Det vises også til at de oppgaver Statnett ble pålagt gjennom behandlingen av St.meld. nr. 18 (2003–2004) Om forsyningssikkerheten for strøm mv. vil kunne kreve investeringer. Statnett skal løpende utrede og utvikle nødvendige virkemidler for å sikre momentan kraftbalanse gjennom perioder med en svært anstrengt kraftsituasjon. Dette kan inkludere etablering av reservekapasitet som bare skal brukes i svært anstrengte situasjoner.

Statnett er tillagt ansvaret for en samfunnsøkonomisk rasjonell drift og utvikling av landets sentrale overføringsnett for kraft og skal legge samfunnsøkonomiske kriterier til grunn for sine investeringer.

For regnskapsåret 2003 ble utbyttet fra Statnett satt til 90 pst. av konsernets resultat etter skatt. Dette utgjorde 518 mill. kroner. For regnskapsåret 2004 foreslår Regjeringen også et utbytte på 90 pst. av konsernets resultat etter skatt. Det utgjør 360 mill. basert på siste resultatanslag. Endelig

vedtak om utbytte fastsettes i foretaksmøte våren 2005 basert på faktisk resultat for 2004.

Kredittverdighet

Ved etableringen av Statnett SF ble det satt et mål om en egenkapitalandel på om lag 30 pst., jf. St.prp. nr. 100 (1990–91), Innst. S. nr. 28 (1991–92) og St.prp. nr. 1 (1991–92). Statnett har i dag en egenkapitalandel på om lag 38 pst. av total kapitalen, men det forventes at denne vil synke framover som følge av økte investeringer. Regjeringen vil ikke videreføre et mål for foretakets egenkapitalandel.

Egenkapitalandelen til Statnett er en viktig faktor i forhold til kredittvurderingen av foretaket. Statnett bør ha en størrelse på egenkapitalen som er forsvarlig ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten. Dersom egenkapitalandelen blir for lav vil foretaket få problemer med å opprettholde den ønskede ratingen og pådra seg økte lånekostnader.

Statnett er i dag kredittvurdert (ratet) som AA+ fra Standard & Poor's og AA- fra Moody's. Det er viktig, særlig med tanke på Statnetts rolle som systemansvarlig i det norske kraftsystemet, at markedsaktørene har tillit til Statnett. Statnett bør av den grunn ha en kredittverdighet (rating) på linje med sammenlignbare selskaper. De danske og finske systemansvarlige selskapene har en rating på AA-nivå.

Statnetts låne- og garantiramme

Statnett har i dag en låne- og garantiramme på 10 mrd. kroner, fastsatt av Stortinget i forbindelse med etableringen av foretaket, jf. St.prp. nr. 100 (1990–91) og Innst. S. nr. 28 (1991–92). Låne- og garantirammen er nedfelt i foretakets vedtekter i henhold til statsforetaksloven. Bakgrunnen for låne- og garantirammen var at staten tidligere garanterte for statsforetakenes forpliktelser. Staten garanterer fortsatt for Statnetts konkrete låneavtaler tatt opp før 1.1.2003 og forpliktelser knyttet til disse, jf. Ot.prp. nr. 101 (2002–2003) og Innst. O. nr. 8 (2003–2004). Det betales en markedsmessig garantipremie for denne garantien, jf. post 70 Garantiprovisjon, Statnett SF. Etter at statens garantiansvar ble tatt vekk for nye lån er garantiansvaret med hensyn til Statnetts gjeld redusert. I 2003 utgjorde garantiansvaret 4,3 mrd. kroner og det vil bli redusert til 1,8 mrd. kroner i 2006.

Departementet vil føre tilstrekkelig kontroll med de forpliktelser som staten har påtatt seg i tilknytning til de statsgaranterte lånene gjennom den alminnelige eierstyring av foretaket. Regjeringen foreslår derfor å oppheve den tidligere fastsatte

låne- og garantirammen for Statnett. Det vises i denne forbindelse til tilsvarende vedtak for Statkraft, jf. St.prp. nr. 53 og Innst. S. nr. 248 (2003–2004).

Det er ikke fastsatt avkastningskrav for Statnett SF. Det innhentes heller ikke eksterne verdurderinger av foretaket. Reguleringsregimet for nettselskaper er basert på at selskapene kan oppnå normalavkastning over tid dersom de drives effektivt med regler for maksimal og minimal avkastning, fastsatt av Norges vassdrags- og energidirektorat. Som en konsekvens av dette reguleringsregimet, vil den reelle verdien av Statnett SF ligge nær opptil den bokførte. Foretaket skal søke å oppnå høyest mulig avkastning innenfor de rammer myndighetene har satt. Rammene omfatter blant annet nettregeringsregimet og at Statnett er pålagt å gjennomføre samfunnsøkonomisk lønnsomme investeringsprosjekter.

Konsernet omfatter foruten morselskapet Statnett SF det heleide datterselskapet Statnett Transport AS, samt Statnett Skagerrak AS som er et heleid selskap under Statnett Transport AS. Det heleide datterselskapet Statnett Forsikring AS inngår ikke i konsernregnskapet da selskapets drift er vesentlig forskjellig fra resten av konsernet. Videre inngår Statnetts andel av de felles kontrollerte virksomhetene Nord Pool ASA, Nord Pool Clearing ASA, EuroKabel AS og Nord Pool Consulting ASA, hvor morselskapet direkte eller indirekte har 50 pst. eierandel.

Statnetts direkte og indirekte eierandel i Nord Pool Spot AS er på 30 pst. Nord Pool Spot AS eies nå av de systemansvarlige nettselskapene i de fire nordiske landene og av Nord Pool ASA med 20 pst. hver. I tillegg har Statnett, gjennom sitt eierskap i Nord Pool ASA, en indirekte eierandel i Nord Pool Spot AS på 10 pst.

Statnett Entreprenør AS ble solgt til finske Eltel Networks i april 2003. Salget av Statnett Entreprenør vil ikke endre Statnetts pålagte oppgaver med å ivareta beredskapen i kraftsystemet og vedlikeholdet av sentralnettet.

Resultatrapport 2003

Konsernet hadde et resultat etter skatt på 576 mill. kroner i 2003 mot 445 mill. kroner i 2002. Av foretakets årsresultat er 518 mill. kroner utbetalt i utbytte, tilsvarende om lag 90 pst. av årsresultatet etter skatt, jf. St.prp. nr. 1 og Budsjett-innst. S. nr. 9 (2003–2004). Driftsinntektene i 2003 var på 5 885 mill. kroner mot 9 435 mill. kroner i 2002. Nedgangen skyldes i all hovedsak reduksjon i salg av spot og regulerkraft. Omsetningen av spotkraft inngikk i regnskapet frem til andre halvår 2002. Da

ble Nord Pool Spot AS skilt ut fra Nord Pool ASA og føres nå som tilknyttet selskap. Driftsresultatet var 1 006 mill. kroner i 2003 mot 922 mill. kroner i 2002.

Resultatforbedringen kan blant annet ses i sammenheng med lavere kostnader vedrørende energitap ved kraftoverføring, lavere netto finanskostnader samt gevinster ved salg av regionalnett og av datterselskapet Statnett Entreprenør AS våren 2003.

Statnett SF oppnådde for 2003 en regnskapsmessig egenkapitalavkastning på 13 pst. etter skatt og den bokførte egenkapitalandelen var på 38,2 pst. pr. 31. desember 2003. De tilsvarende tallene for konsernet var 12,8 pst. og 38,9 pst.

Tertialrapport pr. 30. april 2004

Konsernet hadde pr. 1. tertial 2004 et resultat etter skatt på 130 mill. kroner og et driftsresultat på 257 mill. kroner. For 1. tertial 2003 var resultatet etter skatt og driftsresultatet henholdsvis 192 og 346 mill. kroner. Konsernet hadde en omsetning på 1 825 mill. kroner pr. 1. tertial 2004 mot 2 297 mill. kroner på samme tid i 2003.

Resultatendringen skyldes i hovedsak økte kostnader for systemtjenester og redusert inntektsramme for Statnett fastsatt av Norges vassdrags- og energidirektorat.

Tabell 5.12 Nøkkeltall for Statnett konsern

	(i mill. kroner)			
	2002	1. tertial 2003	2003	1. tertial 2004
Driftsinntekter	9 435	2 297	5 885	1 825
Driftsresultat	922	346	1 006	257
Resultat etter skatt	445	192	576	130
Utbytte til OED	400,5		518	
Bokført egenkapitalandel	36,9 pst.	38,2 pst.	38,9 pst.	39,8 pst.

Programkategori 18.70 Petroleumsvirksomheten

Programkategorien omfatter utgifter og inntekter i forbindelse med Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (SDØE) og Statoil ASA.

Statens direkte økonomiske engasjement (SDØE)

SDØE ble opprettet med virkning fra 1. januar 1985, ved at de fleste av Statoils utvinningstillatelser på norsk kontinentalsokkel ble delt i en direkte økonomisk del til staten (SDØE) og en økonomisk del til Statoil. SDØE-ordningen er et feltspesifikt virkemiddel ved at andelen blir tilpasset lønnsomheten og ressurspotensialet i den enkelte utvinningstillatelse.

Ordningen innebærer at en fastsatt andel av inntekter, kostnader og investeringer knyttet til de enkelte utvinningstillatelser og felt på kontinentalsokkelen samt tilknyttede anlegg kanaliseres over statsbudsjettet.

Petoro AS ivaretar SDØE på vegne av staten.

Verdivurdering 2003

Som en del av eieroppfølgingen av SDØE og Petoro har Olje- og energidepartementet benyttet en eksternt konsulent for å gjennomføre en verdivurdering av SDØE-porteføljen pr. 1. januar 2004. I verdivurderingen pr. 1. januar 2004 anslås porteføljens verdi til 438 mrd. kroner. Beregningene er basert på tall innrapportert av Petoro til Revidert nasjonalbudsjett 2004, jf. St.prp. nr. 63 (2003–2004), og prisforutsetningene lagt til grunn for

Nasjonalbudsjettet 2004, jf. St.meld. nr. 1 (2003–2004).

I tillegg ble verdien pr. 1. januar 2004 sammenlignet med resultat av fjorårets verdivurdering av SDØE, jf. St.prp. nr. 1 (2003–2004).

Denne analysen viser at dersom en benytter konstante prisforutsetninger, (prisforutsetningene lagt til grunn i Nasjonalbudsjettet 2003) økte verdien med om lag 14 mrd. kroner i løpet av 2003. Hvis man benytter prisforutsetningene fra Nasjonalbudsjettet 2003 på startverdien og forutsetningene fra Nasjonalbudsjettet 2004 på sluttverdien, var verdiøkningen på om lag 26 mrd. kroner.

De største verdidriverne for SDØE-porteføljen i 2003 var Troll, Ormen Lange og Gullfaks.

SDØEs produksjon og reserver

SDØEs produksjon av olje i 2003 var 309 mill. fat. Gassproduksjonen i 2003 var 23,7 mrd. Sm³ mot 21 mrd. Sm³ i 2002. NGL- og kondensatproduksjonen var 2,8 mill. tonn i 2003.

SDØEs olje- og gassreserver estimeres i henhold til Oljedirektoratets definisjon av forventningsverdier. SDØEs forventede oljereserver (inkludert våtgass) var ved utgangen av 2003 om lag 427 mill. Sm³, en reduksjon på 30 mill. Sm³ i forhold til begynnelsen av året. SDØEs forventede gassreserver var 1 018 mrd. Sm³ ved utgangen av 2003, en økning på 127 mrd. Sm³ i forhold til begynnelsen av året. En Sm³ olje tilsvarer 6,29 fat, mens 1 000 Sm³ gass tilsvarer 6,29 fat oljeekvivalenter.

Tabell 5.13 SDØEs olje- og gassreserver pr. 31. desember 2003

Forventede reserver ¹	Olje ² (mill. Sm ³)	Gass (mrd. Sm ³)
Ved inngangen til 2003	457	891
Justering av tidligere anslag	10	5
Utvidelser og funn	13	146
Forbedret utvinning	1	
Produksjon	-54	-24
Ved utgangen av 2003 (31.12.2003)	427	1 018

¹ Forventede reserver representerer forventningsverdier i henhold til ressursklasse 1–3 i Oljedirektoratets ressursklassifiserings-system. Reserver i produksjon, reserver med godkjent plan for utbygging og drift og reserver som rettighetshaverne har besluttet å utvinne.

² Inkludert våtgass (NGL)

Oljepris

Ved utarbeidelse av statsbudsjettet for 2004 ble det lagt til grunn en gjennomsnittlig oljepris på kr 170 pr. fat. I revidert budsjett 2004 ble det lagt til grunn en gjennomsnittlig oljepris på kr 200 pr. fat, jf.

St.prp. nr. 63 og Innst. S. nr. 250 (2003–2004). I budsjettet for 2005 er det lagt til grunn en gjennomsnittlig oljepris på kr 230 pr. fat. Det understrekes at den fremtidige utviklingen i oljeprisen er usikker.

Tabell 5.14 Gjennomsnittlig realisert oljepris for SDØE i 2001–2003, samt prisforutsetninger for 2004 og 2005

	2001	2002	2003	2004 ¹	2005 ²
Oljepris i løpende kroner pr. fat	250	196	190	200	230

¹ Revidert budsjett 2004, jf. St.prp. nr. 63 og Innst. S. nr. 250 (2003–2004).

² Budsjettforslag for 2005.

Tabell 5.15 Kapitalbalansen for SDØE

	(i mill. kroner)				
	2001	2002	2003	2004 ¹	2005 ²
Anleggskapital pr. 31. desember	125 239	117 010	117 910	122 256	129 356

¹ Revidert budsjett 2004, jf. St.prp. nr. 63 og Innst. S. nr. 250 (2003–2004).

² Budsjettforslag for 2005.

Langsiktige mål og strategier

Det langsiktige målet for forvaltningen av SDØE-porteføljen er å oppnå høyest mulig inntekter til staten. SDØE, kombinert med skatte- og avgiftssystemet, er et velegnet virkemiddel for å sikre staten en høy andel av verdiskapingen på norsk kontinentalsokkel. Gjennom SDØE kan en tilpasse statens andel av petroleumsrenten til det enkelte felt. I konsesjonstildelinger vurderes direkte statlig deltagelse gjennom SDØE i forhold til lønnsomheten

og ressurspotensialet i den enkelte utvinningstillatelse.

Resultatmål

Ved at SDØE har et engasjement i et betydelig utvalg felt og utvinningstillatelser på kontinentalsokkelen, vil lønnsomheten i stor grad samsvare med lønnsomheten på norsk kontinentalsokkel generelt. Det er derfor ikke fastsatt konkrete resultatmål for SDØE.

Tabell 5.16 SDØEs kontantstrøm

	(i mill. kroner)		
	2003	2004 ¹	2005 ²
Innbetalinger ³	102 720	103 200	118 700
Utbetalinger ⁴	35 235	42 923	46 100
Netto kontantstrøm	67 485	60 277	72 600

¹ Revidert budsjett 2004, jf. St.prp. nr. 63 og Innst. S. nr. 250 (2003–2004).

² Budsjettforslag for 2005.

³ Innbetalinger = driftsinntekter + overføring fra Statens petroleumforsikringsfond + renter på mellomregnskapet + pro et contra oppgjør.

⁴ Utbetalinger = driftsutgifter + lete- og feltutviklingsutgifter + fjerningsutgifter + investeringer + overføring til Statens petroleumforsikringsfond + pro et contra oppgjør.

SDØEs netto kontantstrøm i 2003 var på om lag 67,5 mrd. kroner. I 2004 forventes en netto kontantstrøm på om lag 60,3 mrd. kroner og i 2005 budsjetteres det med en netto kontantstrøm på om lag 72,6 mrd. kroner.

Fullmakter

Fullmakt til å inngå forpliktelser utover gitte bevilgninger under SDØE hvor øvre grense for SDØEs forholdsmessige andel for det enkelte prosjekt/fase utgjør 5 mrd. kroner foreslås inntatt i budsjettet for 2005, jf. Forslag til vedtak VII. Det vises for øvrig til St.prp. nr. 41 (2003–2004) for nærmere omtale av fullmakten.

Fullmakten knyttet til forenklet myndighetsbehandling ved mindre utbyggingssaker på norsk kontinentalsokkel, foreslås videreført i budsjettet for 2005, jf. Forslag til vedtak VIII. Det vises for øvrig til St.prp. nr. 1 (1992–1993) og St.prp. nr. 1 (2000–2001) for nærmere omtale av fullmakten.

Fullmakten til å godkjenne overføring av eienomsrett mot bruksrett, foreslås videreført i budsjettet for 2005, jf. Forslag til vedtak IX. Det vises

for øvrig til St.prp. nr. 1 (1992–1993) for nærmere omtale av fullmakten.

Fullmakten til overdragelse av andeler i utvinningstillatelser, foreslås endret i budsjettet for 2005, jf. Forslag til vedtak X. For å forenkle saksbehandlingen i forbindelse med eventuelle overdragelser av andeler i utvinningstillatelser foreslås det å overføre fullmakten fra Kongen til Olje- og energidepartementet. En slik fullmakt vil kun anvendes i svært kurante tilfeller av justeringer i SDØE-porteføljen. Det vises til St.prp. nr. 1 (1994–1995) og St.prp. nr. 50 (1995–1996) for nærmere omtale og retningslinjer for overdragelse av SDØE-andeler.

Fullmakt til at Olje- og energidepartementet kan godkjenne deltakelse for Petoro i forbindelse med overdragelse og samordning av andeler i utvinningstillatelser foreslås inntatt i budsjettet for 2005, jf. Forslag til vedtak XI. Det vises for øvrig til St.prp. nr. 41 (2003–2004) for nærmere omtale av fullmakten.

I forbindelse med nysalderingen, vil det hvert år bli gitt en samlet orientering til Stortinget om bruken av fullmaktene.

Kap. 2440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (jf. kap. 5440)

Post	Betegnelse	(i 1 000 kr)		
		Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
22	Fjerningsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	2 875		
25	Pro et contra oppgjør	208 905		
30	Investeringer	16 038 211	19 700 000	22 000 000
50	Overføring til Statens petroleumforsikringsfond	980 600	1 300 000	1 200 000
	Sum kap. 2440	17 230 591	21 000 000	23 200 000

Vedrørende 2004

Ved Stortingets vedtak av 18. juni 2004 ble post 22 Fjerningsutgifter bevilget med 10 mill. kroner. Videre ble post 30 Investeringer og post 50 Overføring til Statens petroleumsforsikringsfond redusert med henholdsvis 200 og 187 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 63 og Innst. S. nr. 250 (2003–2004).

Post 22 Fjerningsutgifter, overslagsbevilgning

Fjerningstilskuddsloven er opphevet. Fjerningsutgifter budsjetteres derfor under underpost 24.2 Driftsutgifter i 2005.

Post 30 Investeringer

	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
Prosjekter vedtatt utbygd	16 038 210	17 400 000	17 400 000
Prosjekter under vurdering	0	2 300 000	4 600 000
Sum investeringer	16 038 210	19 700 000	22 000 000

(i 1 000 kr)

SDØEs andel av investeringene på kontinental-sokkelen forventes for 2005 å bli 22 000 mill. kroner. Av dette anslaget utgjør prosjekter som er besluttet utbygd om lag 17 400 mill. kroner og prosjekter under vurdering om lag 4 600 mill. kroner. Totalt er dette en økning på om lag 2 300 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2004.

De prosjektene som har størst investering i 2005 er Ormen Lange, Langeled, Snøhvit og Troll Olje.

Post 50 Overføring til Statens petroleumsforsikringsfond

Overføringene til Statens petroleumsforsikringsfond anslås til 1 200 mill. kroner i 2005, en reduksjon på 100 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2004. Reduksjonen har hovedsakelig sammenheng med endrede betingelser for driftsforsikringen i forbindelse med Statoils reforhandling av forsikringsavtalen. Overføringen gjenspeiler hva SDØE alternativt måtte ha betalt i forsikringspremier i det private forsikringsmarkedet.

Kap. 5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (jf. kap. 2440)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
01	Pro et contra-oppgjør	51 006		
24	Driftsresultat	62 695 761	52 400 000	73 200 000
30	Avskrivninger	14 092 013	15 900 000	14 900 000
50	Overføring fra Statens petroleumsforsikringsfond	1 482 152		
80	Renter av statens kapital	6 390 077	6 800 000	7 700 000
85	Renter på mellomregnskapet	2 016		
	Sum kap. 5440	84 713 025	75 100 000	95 800 000

(i 1 000 kr)

Vedrørende 2004

Ved Stortingets vedtak av 18. juni 2004 ble post 24 Driftsresultat økt med 7 000 mill. kroner. Videre

ble post 30 Avskrivninger redusert med 1 600 mill. kroner og post 80 Renter av statens kapital økt med 400 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 63 og Innst. S. nr. 250 (2003–2004).

Post 24 Driftsresultat

		(i 1 000 kr)		
Underpost	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
24.1	Driftsinntekter	101 184 699	95 300 000	118 700 000
24.2	Driftsutgifter	-17 362 291	-18 900 000	-21 600 000
24.3	Lete- og feltutviklingsutgifter	-642 541	-1 300 000	-1 300 000
24.4	Avskrivninger	-14 092 013	-15 900 000	-14 900 000
24.5	Renter av statens kapital	-6 392 093	-6 800 000	-7 700 000
	Sum post 24	62 695 761	52 400 000	73 200 000

Driftsresultatet for SDØE er anslått til 73 200 mill. kroner i 2005, en økning på 20 800 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2004. Anslaget for 2005 er utarbeidet på grunnlag av en gjennomsnittlig oljepris på kr 230 pr. fat.

Underpost 24.1 Driftsinntekter

Driftsinntektene for SDØE forventes å bli 118 700 mill. kroner i 2005, en økning på 23 400 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2004. Økningen skyldes hovedsakelig at forventet oljepris har økt fra kr 170 pr. fat i saldert budsjett 2004 til kr 230 pr. fat i budsjettforslaget for 2005.

Underpost 24.2 Driftsutgifter

Driftsutgiftene for SDØE forventes å bli 21 600 mill. kroner i 2005, en økning på 2 700 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2004.

Underpost 24.3 Lete og feltutviklingsutgifter

Lete- og feltutviklingsutgifter for SDØE forventes å bli 1 300 mill. kroner i 2005, en videreføring av saldert budsjett 2004.

Underpost 24.4 og post 30 Avskrivninger

Avskrivninger på statens kapital i petroleumsvirksomheten er anslått til 14 900 mill. kroner for 2005, en reduksjon på 1 000 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2004. Driften belastes med avskriv-

ninger for å ta hensyn til kapitalslit og gir dermed et mer korrekt bilde av ressursbruken. Dette er en kalkulatorisk kostnad uten kontantstrømseffekt, jf. motpost under kap. 5440, post 30.

Underpost 24.5 og post 80 Renter av statens kapital

Renter av statens kapital er anslått til 7 700 mill. kroner for 2005, en økning på 900 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2004. Driften belastes med renter av statens kapital for å ta hensyn til kapitalkostnader og gir dermed et mer korrekt bilde av ressursbruken. Dette er en kalkulatorisk kostnad uten kontantstrømseffekt, jf. motpost under kap. 5440, post 80.

Post 85 Renter på mellomregnskapet

Fra og med april 2003 ble kassarapporter til det sentrale statsregnskapet generert automatisk. Implementeringen medførte endret oppsett av kassarapporten for SDØE. Endringen innebærer at det fra april 2003 oppstår et mellomværende med staten (mellomværende utgjør differansen mellom føring på kapittel/post i bevilgningsregnskapet og likviditetsbevegelser). Mellomværende omfatter over-/underinnkalling av kontanter fra operatørene (differansen mellom kontantinnkalling og avregning fra operatør), arbeidskapital, avregning fra operatør, merverdiavgift og mellomværende med betalingsformidler m.m.

Kap. 5685 Aksjer i Statoil ASA

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
80	Utbytte	5 133 489	5 133 000	4 877 000
	Sum kap. 5685	5 133 489	5 133 000	4 877 000

Vedrørende 2004

Ved Stortingets vedtak av 18. juni 2004 ble post 80 Utbytte økt med 89 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 63 og Innst. S. nr. 250 (2003–2004).

Rådgivere

Olje- og energidepartementet engasjerte våren 2002 tre rådgivere som kunne bistå departementet ved behov. Rådgivingstjenesten ville kun bli honorert dersom en konkret situasjon skulle oppstå.

I juli 2004 solgte staten om lag 117 mill. aksjer i Statoil ASA. Denne transaksjonen vil bli nærmere omtalt i nysalderingen for 2004. Staten eier etter transaksjonen 1 653 362 598 aksjer i Statoil ASA. Dette tilsvarer 76,3 pst. av selskapets aksjer. I transaksjonen benyttet Olje- og energidepartementet en av de tre rådgiverne som finansiell rådgiver.

Departementet er fremdeles avhengig av den kompetanse rådgivere tilbyr. Disse gir uavhengige vurderinger for å supplere departementets egen fagkompetanse og kapasitet. Ved behandlingen av budsjettet for 2004 ble Kongen innvilget fullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 1800, post 21 Spesielle driftsutgifter til dekning av utgifter i forbindelse med meglerhonorar og faglig bistand ved salg av statlige aksjeposter samt andre endringer som kan få betydning for eierstrukturen i Statoil ASA. Fullmakten foreslås for 2005 endret fra at Kongen har fullmakten til at OED har fullmakten, jf. omtale under kap. 1800, post 21 Spesielle driftsutgifter.

Post 80 Utbytte

Statoil ASA ble delprivatisert og børsnotert i juni 2001. Etter delprivatiseringen beholdt staten en

eierandel i Statoil på 81,7 pst. av aksjene. I juli 2004 foretok staten et ytterligere nedsalg innenfor rammen av Stortingets fullmakt. Etter salget eier staten om lag 76,3 pst. av aksjene og private investorer og institusjoner eier om lag 23,7 pst.

Allmennaksjelovens bestemmelser regulerer prosedyrer med henhold til utbetaling av utbytte. Hvilke beløp som kan utdeles i utbytte beregnes i henhold til regnskapet til Statoil ASA (NGAAP), ikke konsernregnskapet (USGAAP). Forslaget om utdeling av utbytte må fremsettes av styret, og aksepteres av bedriftsforsamlingen og generalforsamlingen. Generalforsamlingen kan beslutte å redusere, men ikke øke, utbytte som er foreslått av styret.

Da det ikke foreligger offentlig informasjon med foreløpig prognose for årsresultatet for 2004, har ikke departementet beregnet anslag for eventuelt utbytte for 2004 til utbetaling i 2005. I budsjettet for 2005 legges det foreløpig til grunn hva som ble utbetalt i utbytte i 2004 for regnskapsåret 2003, men justert for ny statlig eierandel på 76,3 pst. av aksjene. I 2004 ble det utbetalt et utbytte på kr 2,95 pr. aksje, tilsvarende en total utbetaling på 6 390 mill. kroner. Justert i henhold til statens nåværende antall aksjer, tilsvarer dette et utbytte på om lag 4 877 mill. kroner. Staten eier 1 653 362 598 aksjer i Statoil ASA.

Det understrekes at budsjettert utbytte for regnskapsåret 2004 ikke er et forventningsrettet estimat, men en teknisk fremskriving. Vedtak om eventuelt utbytte fattes i ordinær generalforsamling våren 2005. Styrets eventuelle forslag til utbytte vil fremgå av selskapets årsrapport for 2004. Statens andel av styrets eventuelle forslag til utbytte vil bli presentert i revidert budsjett 2005.

Del III
Andre Saker

6 Stortingets anmodningsvedtak nr. 359 (2003–2004)

Ved behandlingen av St.meld. nr. 18 (2003–2004) Om forsyningssikkerheten for strøm mv. (Forsyningssikkerhetsmeldingen) fattet Stortinget følgende anmodningsvedtak, jf. Innst. S. nr. 181 (2003–2004):

«Stortinget ber Regjeringen ta initiativ til å utrede en ny generasjon kraftkontrakter for kraftforedlende industri, tilpasset industriens behov for kraft til konkurransedyktige priser og med klare energieffektiviseringsmål innenfor EØS-regelverket.»

6.1 Innledning og sammendrag

I Forsyningssikkerhetsmeldingen ble det pekt på at usikkerheten om hva vannkraften kan produsere i det enkelte år er et grunnleggende trekk ved den norske energiforsyningen som krever særlig oppmerksomhet. Det må legges til grunn at det også i årene framover vil kunne komme perioder med betydelig nedbørssvikt. Som framholdt i meldingen er det derfor nødvendig med en langsiktig strategi for å bedre forsyningssikkerheten.

I Forsyningssikkerhetsmeldingen ble det lagt opp til å supplere markedet med ekstra sikkerhet i svært anstrengte kraftsituasjoner. Svært anstrengte kraftsituasjoner vil inntreffe sjelden. Slik ekstra sikkerhet kan betraktes som en form for forsikring som samfunnet betaler for å redusere faren for rasjonering. Ulike former for reservkapasitet og energiopsjoner – både på produksjons- og forbrukssiden – ble vurdert som mulige alternativer for å håndtere svært anstrengte kraftsituasjoner.

Sommeren 2004 la Prosessindustriens Landsforening (PIL) fram en skisse der industrien bidrar til forsyningssikkerhet gjennom en opsjonsordning. Den grunnleggende ideen er at industrien skal levere en garantert tørrårssikring gjennom et marked for energiopsjonsavtaler organisert av den systemansvarlige. Eventuelle energiopsjoner kan gi en fortjenestemulighet for industrien og dermed være et bidrag til gode rammevilkår.

Statnett SF er systemansvarlig i det norske kraftsystemet. Dette er en viktig oppgave for samfunnet og Statnetts rolle og ansvar er derfor tydelig

avklart, sist i Forsyningssikkerhetsmeldingen. Forslaget fra PIL må behandles innenfor de rammer som ble trukket opp i meldingen. Regjeringen forutsetter derfor at Statnett arbeider videre med dette i samarbeid med PIL, øvrige aktører i markedet og NVE.

Bakgrunnen for anmodningsvedtak nr. 359 (2003–04) var blant annet at størstedelen av de kontrakter som den kraftintensive industrien og treforedlingsindustrien har med Statkraft på myndighetsbestemte vilkår, løper ut i årene fremover.

Regjeringen har i dette framlegget lagt betydelig vekt på å gjennomgå de relevante EØS-reglene. I første rekke gjelder det reglene om statsstøtte og tjenester av allmenn økonomisk betydning.

Denne gjennomgangen viser at det ikke er mulig for staten å gi industrien nye kraftkontrakter med vilkår under markedsvilkår ved å innta krav knyttet til energieffektivisering eller forsyningssikkerhet i nye kontrakter på myndighetsbestemte vilkår. Prisavslagene må i tilfelle tilsvare de virkelige kostnadene for bedriftene. Når det gjelder kontrakter der bedriftene får redusert sin kraftpris mot å påta seg energieffektiviseringstiltak, må ordningene dessuten være av relativt kort varighet og trappes ned over tid.

I tillegg til EØS-avtalens bestemmelser, legger Regjeringen vekt på at ordninger basert på langsiktige kraftkontrakter er lite fleksible og lite målrettede. Industribedriftene er forskjellige, og en opsjonsordning vil derfor kunne fungere bedre enn standardiserte kraftkontrakter.

Flere bedrifter og industristeder vil kunne stå overfor særlige utfordringer etter hvert som kontraktene på myndighetsbestemte vilkår utløper. Regjeringen vil følge situasjonen nøye og bidra innenfor det regionalpolitiske virkemiddelapparatet under Kommunal- og regionaldepartementet.

I kap. 6.2 nedenfor omtales de eksisterende kontraktene og leieavtalene som industrien har med Statkraft på myndighetsbestemte vilkår.

I kap. 6.3 gjennomgås de relevante EØS-reglene knyttet til statsstøtte og tjenester av allmenn økonomisk betydning.

Regjeringens vurderinger av Stortingets anmodningsvedtak er inntatt i kap. 6.4.

I kap. 6.5 vurderes blant annet innspillet fra PIL om energiopsjoner i sammenheng med Forsyningssikkerhetsmeldingen.

6.2 Bakgrunn

6.2.1 Statkraft SFs avtaler på myndighetsbestemte vilkår

Statkraft har i dag kraftkontrakter på myndighetsbestemte vilkår med den kraftintensive industrien og treforedlingsindustrien på om lag 16 TWh/år. I tillegg disponerer industrien om lag 4 TWh/år gjennom avtaler fra 1960-tallet om foregrepet hjemfall. Denne industrien har til sammenlikning et forbruk på om lag 37–40 TWh/år. Dagens kraftavtaler med Statkraft dekker følgelig om lag halvparten av forbruket.

Avtalene på myndighetsbestemte vilkår løper i hovedsak ut i perioden 2004–2011. Fra og med 2012 vil Statkrafts forpliktelser på myndighetsbestemte vilkår utgjøre om lag 2,3 TWh/år. Dette omfatter en kraftkontrakt og tre leieavtaler som ble inngått i henhold til St.prp. nr. 52 (1998–99) og St.prp. nr. 78 (1999–2000). Avtalene starter opp i perioden 2006–2011, jf. nærmere omtale under kap. 6.2.2. Kontrakten løper til 2020 og leieavtalene til 2030.

Statkrafts kontrakter på myndighetsbestemte vilkår avviker fra ordinære kommersielle kontrakter på flere måter. I tillegg til at myndighetene har bestemt pris, volum og mer detaljerte bestemmelser i kontraktene, er det lokale bindinger som for eksempel at kraften skal benyttes ved et navngitt produksjonssted og behovsvilkår om at bedriften/konsernet må ha behov for kraften.

Det er stor variasjon på prisene og volumene i dagens avtaler på myndighetsbestemte vilkår. Prisene varierer fra rundt 5 øre/kWh i de eldste såkalte 1950-kontraktene til i overkant av 20 øre/kWh. Gjennomsnittsprisen på alle avtalene er på 12 øre/kWh. Avtalenes prisvilkår må ses ut fra forholdene når de ble inngått og hele løpetiden under ett.

6.2.2 St.prp. nr. 52 (1998–1999) og St.prp. nr. 78 (1999–2000)

Allerede på 1990-tallet pågikk det en politisk debatt om hvordan den kraftintensive industrien og treforedlingsindustrien kunne sikres forutsigbare rammebetingelser etter utløpet av de myndighetsbestemte avtalene med Statkraft.

I vårsesjonen 1999 la Regjeringen Bondevik I på denne bakgrunn fram St.prp. nr. 52 (1998–1999) Om Statkrafts industrikontrakter og leieavtaler.

Norsk Hydro og Norske Skog hadde på det tidspunkt inngått langsiktige kraftkontrakter med Statkraft på ordinære forretningsmessige vilkår. Elkem hadde inngått en tilsvarende avtale med Vattenfall. For årene 2010–2020 omfattet de tre avtalene en samlet kraftleveranse på om lag 14 TWh/år.

Også de andre bedriftene som hadde kontrakter på myndighetsbestemte vilkår hadde behov for å sikre sine fremtidige kraftvilkår. Ved behandlingen av St.prp. nr. 52 (1998–99), jf. Innst. S. nr. 233 (1998–99), ble derfor 18 industribedrifter tilbudt nye kraftkontrakter. Prisen skulle i utgangspunktet være 15,5 øre/kWh (1999-kroner) og kontraktene skulle løpe i 20 år fra 1. januar 2001. Kontraktsvolumene skulle fastsettes med utgangspunkt i bedriftens kraftbehov og annen krafttilgang 1. januar 1999. Totalt utgjorde dette i underkant av 5 TWh/år. Kontraktsvolumene skulle trappes ned fra og med 2011.

I tillegg ble industrien tilbudt nye leieavtaler for kraftanlegg og fallrettigheter i Saudavassdraget, Tyssovassdraget og i Bremanger. Leieavtalene omfattet i overkant av 2 TWh/år og prisen ble foreslått til 15,75 øre/kWh (1999-kroner) forutsatt oppstart 1. januar 2001. De nye avtalene skulle ha en varighet på 30 år.

Avtalene skulle erstatte eksisterende krafttilgang. Det var forutsatt at tilbudet om nye avtaler var en overgangsordning, og at bedriftene i økende grad måtte sikre sitt kraftbehov innen ordinære markedsorganisasjonens rammer. Ordningen med å tildele kraft til nye prosjekter ble avvirket.

I St.prp. nr. 52 (1998–99) var det stilt vilkår om at industrien skulle bidra med effektregulering og tørrårssikring, i tillegg til at det ble åpnet for krav om energieffektivisering. Videre skulle bedriftene betale løpende spotmarkedspris dersom denne i gjennomsnitt over syv døgn oversteg 30 øre/kWh (1999-kroner, justert med endringer i konsumprisindeksen). Disse forholdene var det tatt hensyn til i de nevnte prisene.

De bedriftene som allerede hadde avtaler med Statkraft på myndighetsbestemte vilkår, skulle terminere disse samtidig med at de nye avtalene ble inngått. Den økonomiske verdien av de eksisterende kontraktene, i form av differansen mellom kontraktspris og forventet markedspris fremover, skulle komme til fratrekk i den nye kontraktsprisen. Dette kunne gi grunnlag for betydelig lavere priser enn det som var utgangspunktet i proposisjonen. Formålet med termineringsvilkåret var å bidra til at den prisøkningen flere av bedriftene sto overfor kunne jevnes ut over et lengre tidsrom.

Myndighetenes tilbud i henhold til St.prp. nr. 52 (1998–1999), jf. Innst. S. nr. 233 (1998–99),

ble klaget inn for EFTAs Overvåkingsorgan (ESA) av Miljøstiftelsen Bellona. Bellona hevdet at prisvilkårene i kontraktene var lavere enn prisen i langsiktige markedskontrakter, og således innebar statsstøtte i strid med EØS-avtalen. ESA konkluderte med at vilkåret om terminering av de eksisterende avtalene, kunne innebære at de nye avtalene kom til å inneholde statsstøtte. ESA ville åpne formell prosedyre dersom avtalene ble inngått. ESA uttalte for øvrig at prisen i kontrakter som ikke var omfattet av termineringsvilkåret syntes å samsvare med markedsvilkår.

Regjeringen Stoltenberg foreslo derfor i St.prp. nr. 78 (1999–2000) å endre opplegget, jf. Innst. S. nr. 251 (1999–2000). Eksisterende avtaler skulle nå løpe uendret fram til ordinært utløpstidspunkt, og tilbudte avtaler skulle først tre i kraft når de aktuelle avtalene var utløpt. Utenom dette ble det ikke foreslått endringer i forhold til St.prp. nr. 52 (1998–1999).

Av alle de 18 bedriftene som ble tilbudt kontrakter var det kun en bedrift (Eramet), som inngikk ny kraftkontrakt. Alle leieavtalene ble inngått. Til sammen utgjør dette om lag 2,3 TWh/år.

Tradisjonelt hadde industrien sikret sin krafttilgang på myndighetsbestemte avtaler, egen kraftproduksjon eller kraftavtaler med lokale kraftprodusenter. Ved å tilby avtaler til erstatning for de gamle kontraktene bidro myndighetene til å gi bedriftene en gradvis tilpasning til ordinære markedsorganisasjonens rammer. De nye avtalene skulle derfor bare dekke en viss prosentandel av total krafttilgang og volumene ble trappet ned hvert år fra og med 2010, slik at bedriftene i økende grad måtte sikre kraftbehovet i markedet. Det ble fremhevet i proposisjonene at intensjonen med de nye avtalene var en overgangsordning til et markedsorganisasjonens system.

6.3 EØS-avtalens statsstøtteregler mv.

I det følgende gis en gjennomgang av de relevante EØS-reglene. I første rekke gjelder det reglene om statsstøtte og om tjenester av allmenn økonomisk betydning.

EØS-retten har på disse områdene gjennomgått en betydelig utvikling i de senere år.

6.3.1 EØS-avtalens forbud mot statsstøtte

EØS-avtalen inneholder et generelt forbud mot statsstøtte. Forbudsbestemmelsen fremgår av avtalens artikkel 61 nr. 1, som lyder:

«Med de unntak som er fastsatt i denne avtale, skal støtte gitt av EFs medlemsstater eller

EFTA-statene eller støtte gitt av statsmidler i enhver form, som vrir eller truer med å vri konkurransen ved å begunstige enkelte foretak eller produksjonen av enkelte varer, være uforenlig med denne avtales funksjon i den utstrekning støtten påvirker samhandelen mellom avtalepartene».

Selve støttebegrepet tolkes vidt, og vil kunne omfatte nærmest enhver form for overførsel fra det offentlige. Det er ikke kun rene offentlige tilskudd som omfattes av begrepet, men også lettelser av ulike slag. Støtten kan komme fra myndighetene direkte, men også støtte fra statseide eller statskontrollerte foretak vil kunne omfattes av forbudet.

For at det skal kunne være tale om ulovlig statsstøtte i EØS-avtalens forstand må støtten være spesifikk, det vil si at den må begunstige enkelte foretak eller produksjonen av enkelte varer. Dette benevnes ofte som «selektivitetskriteriet». Samtidig må støtten vri eller true med å vri konkurransen, og den må påvirke samhandelen mellom partene i EØS-avtalen.

Statsstøttereglene i EØS-avtalen er ikke til hinder for at staten inngår avtaler som kunne vært inngått av en rasjonell markedsinvestor. Dersom kraftprisen i eventuelle nye kontrakter kun reflekterer særlige forhold knyttet til kontraktsforholdet, som eksempelvis uttak på høyt spenningsnivå, langsiktige avtaler mv., vil man som hovedregel finne seg utenfor statsstøttereglene.

Prinsippet om at det ikke er tale om statsstøtte dersom det inngås nye kraftkontrakter på vilkår som ikke er gunstigere enn markedsvilkår er for så vidt selvsagt. Industrien vil i et slikt tilfelle ikke ha fått noen fordeler ut over hva det er mulig å få i markedet. Som nevnt i kap. 6.2.2 aksepterte ESA ved behandlingen av St.prp. nr. 52 (1998–1999) at vilkårene i de tilbudte kontraktene og leieavtalene ikke var gunstigere enn markedsvilkår, men krevde at termineringsvilkåret knyttet til de eksisterende kontraktene ble tatt bort.

Hvis den fastsatte prisen derimot ligger under det nivå en rasjonell markedsaktør ville solgt kraften for, vil det i utgangspunktet foreligge støtte. Slike kontrakter vil fremstå som selektive ettersom de tilbys en nærmere bestemt gruppe industrifirmer. Det vil også måtte legges til grunn at kontraktene normalt vil oppfylle vilkårene om at støtten vrir eller truer med å vri konkurransen og at den påvirker samhandelen mellom partene i EØS-avtalen. Slike gunstige kraftkontrakter vil derfor innebære støtte i artikkel 61 nr. 1s forstand.

EØS-avtalens artikkel 61 nr. 2 angir visse former for statsstøtte som uansett er tillatt, men ingen

av alternativene er relevante i forhold til de spørsmål som her vurderes. Artikkel 61 nr. 2 lyder:

«Forenlig med denne avtales funksjon skal være:

- a) støtte av sosial karakter som gis de enkelte forbrukere, forutsatt at den ytes uten forskjellsbehandling på grunnlag av varenes opprinnelse,
- b) støtte som har til formål å bøte på skader som skyldes naturkatastrofer eller andre eksepsjonelle hendelser,
- c) støtte til økonomien i visse områder i Forbundsrepublikken Tyskland som er påvirket av Tysklands deling i den utstrekning støtten er nødvendig for å oppveie de økonomiske ulempene forårsaket av delingen.»

ESA kan i tillegg godkjenne støtte etter artikkel 61 nr. 3. Denne bestemmelsen lyder:

«Som forenlig med denne avtales funksjon kan anses:

- a) støtte som har som formål å fremme den økonomiske utvikling i områder der levestandard er unormalt lav, eller der det er alvorlig underbeskjeftigelse,
- b) støtte som har som formål å sikre at et viktig prosjekt av felles europeisk betydning kan realiseres, eller å bøte på en alvorlig forstyrrelse av økonomien i en av EFs medlemsstater eller en EFTA-stat,
- c) støtte som har til formål å lette utviklingen av enkelte næringsgrener eller på enkelte økonomiske områder, forutsatt at støtten ikke endrer vilkårene for samhandelen i et omfang som strider mot felles interesser,
- d) andre former for støtte angitt av EØS-komiteen i samsvar med del VII.»

For norske formål er det særlig artikkel nr. 3 bokstav c som er aktuell. Visse former for miljøstøtte kan eksempelvis godkjennes under denne bestemmelsen, se nærmere i kap. 6.3.2.

6.3.2 Betydningen av energieffektiviseringsmål

I Stortingets anmodningsvedtak er det lagt til grunn at eventuelle nye kontrakter skal inneholde «klare energieffektiviseringsmål».

Dersom forpliktelsene som bedriftene skal påta seg med hensyn til energieffektivisering, skal kompenseres gjennom redusert kraftpris, vil dette i utgangspunktet ha karakter av driftsstøtte. Slik støtte er vanskelig forenlig med EØS-avtalens

artikkel 61 nr. 1. Samtidig er det visse muligheter for å få aksept for driftsstøtte med utgangspunkt i ESAs retningslinjer for anvendelsen av statsstøtte-reglene, kap. 15 om støtte til miljøvern, punkt D.3. Friheten til å gi støtte avhenger av hvilken form for støtte som er aktuell.

Retningslinjene oppstiller egne regler for støtte i form av reduserte miljøavgifter. ESAs avgjørelse av 30. juni 2004 (149/04/COL) om redusert elektrisitetsavgift er et eksempel på anvendelse av disse retningslinjene. ESA aksepterte her en redusert el-avgiftssats for enkelte former for industri (blant annet treforedlingsindustrien) ned mot det fastsatte europeiske minimumsnivå. Fritak for enkelte produksjonsprosesser innen kraftintensiv industri ble ikke ansett som offentlig støtte, og ble derfor ikke vurdert under retningslinjene.

Utfallet av saken har direkte sammenheng med harmoniseringen som er gjort under energiavgifts-direktivet (2003/96/EC). Retningslinjene åpner også for en videre reduksjon i avgiftsnivået, så fremt det inngås avtaler med bedriftene om at de påtar seg forpliktelser med hensyn til energieffektivisering. Slike ordninger kan vare inntil ti år. Det er med bakgrunn i dette regelverket at treforedlingsindustrien vil kunne få fullt fritak for elavgiften, jf. omtale i St.meld. nr. 2 (2003–2004) Revidert nasjonalbudsjett (kap. 5) og St.prp. nr. 63 (2003–2004) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2004 (kap. 2.2).

Det er viktig å understreke at ovennevnte del av retningslinjene bare gjelder fritak for miljøavgifter, og at prinsippene ikke uten videre er overførbare til andre former for støtte. Miljøstøtteretningslinjene åpner imidlertid generelt for driftsstøtte til energisparing, jf. punkt D.3.1 (b). Slik støtte kan imidlertid bare gis hvis den er absolutt nødvendig, er begrenset til å dekke merkostnadene som følge av tiltakene og er av maksimalt fem års varighet. Støtten må i tillegg som hovedregel være degressiv; det vil si at den må trappes ned fra maksimalt 100 pst. av ekstra kostnader det første året til 0 pst. ved utgangen av det femte året.

Eventuell støtte til energieffektiviseringstiltak i form av reduserte kraftpriser må vurderes i forhold til regelverket som er gjennomgått ovenfor. Støtte gitt i medhold av miljøretningslinjene må meldes til og godkjennes av ESA før den kan iverksettes.

6.3.3 Tjenester av allmenn økonomisk betydning – Altmarkdommen

Dersom industrien yter tjenester av allmenn økonomisk betydning, vil et prisvilkår som kun kom-

penserer for industriens kostnader knyttet til utførelsen av slike tjenester, kunne falle utenfor statsstøttereglenes virkeområde dersom visse forutsetninger er oppfylt. På dette feltet har det skjedd en utvikling i senere rettspraksis fra EF-domstolen, spesielt gjennom Altmarkdommen (sak C-280/00).

Det legges innledningsvis til grunn at en tjeneste av allmenn økonomisk betydning må være en tjeneste som er rettet mot allmennheten. Det antas blant annet av den grunn at det ikke er mulig å pålegge enkelte bedrifter forpliktelser knyttet til energieffektivisering innenfor dette konseptet. Men bedrifter som påtar seg forpliktelser av hensyn til forsyningssikkerheten vil kunne bli omfattet av reglene om tjenester av allmenn økonomisk betydning.

Ved Stortingets behandling av Forsyningssikkerhetsmeldingen, ble tjenester av allmenn økonomisk betydning knyttet til forsyningssikkerhet, framholdt som et virkemiddel for å sikre industrien kraft til mer forutsigbare priser og samtidig ivareta de konkurransemessige behov, jf. særmerknad fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet i Innst. S. nr. 181 (2003–2004).

I Altmarkdommen slo EF-domstolen fast at en godtgjørelse som bare kompenserer for utførelsen av en tjeneste av allmenn økonomisk betydning ikke er å anse som statsstøtte etter EØS-avtalens artikkel 61. Bakgrunnen var i korthet at støttemotakeren ikke får noen økonomisk fordel i forhold til andre foretak. Domstolen oppstilte imidlertid fire nærmere vilkår for at kompensasjonsordningen automatisk skal falle utenfor artikkel 61. Dersom disse fire vilkårene ikke er oppfylt, må eventuelle ordninger notifiseres til ESA og godkjennes i henhold til vilkårene i EØS-avtalens artikkel 59 nr. 2. Forholdet til artikkel 59 nr. 2 om EØS-avtalens anvendelse på tjenester av allmenn økonomisk betydning gjennomgås nærmere nedenfor i kap. 6.3.4.

Det første vilkåret i Altmarkdommen er at de aktuelle foretak må være pålagt en tjeneste av allmenn økonomisk betydning, og at forpliktelsene må være klart definerte. I forhold til tidligere praksis innebærer vilkåret en viss skjerpelse i forhold til hvor klart de aktuelle tjenester må være definert.

Videre må kompensasjonen ikke overstige kostnadene ved oppfyllelsen av forpliktelsene. I denne vurderingen skal det også tas hensyn til eventuelle inntekter som springer ut av oppfyllelsen av tjenesten. Det er også rom for en rimelig fortjeneste knyttet til tjenesteutøvelsen, all den tid hensikten er at konkurransesituasjonen ikke skal påvirkes.

Som et tredje vilkår oppstiller Altmarkdommen et krav om at beregningen av kompensasjonen må være fastlagt på forhånd på en objektiv og gjennomsiktig måte. Dette vilkåret synes å innebære en innstramming i forhold til tidligere rettstilstand.

Det fjerde og siste vilkåret etter Altmarkdommen er at kompensasjonens størrelse bestemmes enten etter en offentlig anskaffelsesprosedyre eller på grunnlag av en analyse av omkostningene som et gjennomsnittlig, tilstrekkelig utstyrt og veldrevet foretak vil ha. Dette under hensyn til inntekter og en rimelig fortjeneste ved oppfyllelse av forpliktelsene.

I praksis synes vilkårene i Altmarkdommen særlig å kunne være oppfylt der relativt spesifikke tjenester utføres av private foretak etter åpen anbudskonkurranse. Ved mer komplekse tjenesteytelser, der det er vanskelig å finne et virksomt marked for utvelgelse av tjenesteyterne, vil det være vanskeligere å oppfylle kriteriene Altmarkdommen oppstiller for at ordningen skal falle helt utenfor virkeområdet for artikkel 61.

Altmarkdommen og annen rettspraksis fra EF-domstolen vil i praksis være avgjørende for ESAs anvendelse av reglene.

6.3.4 EØS-avtalens artikkel 59 nr. 2 om tjenester av allmenn økonomisk betydning

Dersom vilkårene som er angitt i Altmarkdommen er oppfylt, vil som nevnt overføringene til foretakene som utfører tjenester av allmenn økonomisk betydning ikke være statsstøtte i EØS-avtalens forstand. Oppfylles derimot ikke vilkårene, vil ordningen som utgangspunkt måtte anses som støtte i henhold til EØS-avtalens artikkel 61, og spørsmålet blir da om ordningen likevel kan godkjennes etter EØS-avtalen artikkel 59 nr. 2. En ordning som faller inn under artikkel 59 nr. 2 må notifiseres til ESA.

Artikkel 59 nr. 2, som angir EØS-avtalens anvendbarhet overfor tjenesteytere som utfører tjenester av allmenn økonomisk betydning, lyder:

«Foretak som er blitt tillagt oppgaven å utføre tjenester av allmenn økonomisk betydning, eller som har karakter av et fiskalt monopol, skal være undergitt reglene i denne avtale, fremfor alt konkurransereglene, i den utstrekning anvendelsen av disse regler ikke rettslig eller faktisk hindrer dem i å utføre de særlige oppgaver som er tillagt dem. Utviklingen av samhandelen må ikke påvirkes i et omfang som strider mot avtalepartenes interesser.»

Ut fra Kommisjonens arbeidsdokumenter, blant annet det nylig framlagte «Community framework for state aid in the form of public service compensation» (DG D(2004)), virker det som om det først og fremst er tre vilkår som må være oppfylt for at artikkel 59 nr. 2 skal komme til anvendelse.

For det første må ordningen gjelde tjenesteytelser av reell allmenn økonomisk interesse. Dette innebærer trolig både at de aktuelle tjenesteytelsene må relatere seg til samfunnsinteresser av en viss karakter, og at de ikke må være uegnet eller unødvendige for å nå de relevante mål. Når det gjelder fastsettelsen av hvilke tjenester som er av allmenn økonomisk betydning, vil det i stor grad være opp til den enkelte stat å avgjøre dette. ESA og Kommisjonen vil imidlertid kunne overprøve de helt klare feilvurderinger av hva som faller innenfor tjenestebegrepet i artikkel 59 nr. 2.

For det andre må det aktuelle foretaket være tillagt oppgaven. I dette ligger det at oppgaven må være pålagt ved en offisiell rettsakt, eksempelvis lov, forskrift, myndighetsvedtak eller avtale. Et sentralt moment er her at de aktuelle forpliktelser må defineres i rettsakten. Det er i denne sammenheng i hvert fall nødvendig med en nærmere beskrivelse av forpliktelsene, hvem som skal utføre oppgavene og kriteriene for beregningen av kompensasjonen og hvordan dette eventuelt skal revideres. Rettsakten må også presisere vilkårene for tilbakebetaling av eventuell overkompensasjon og kriteriene for en eventuell intervensjon fra statens side i tilfelle underkompensasjon.

Til sist må kompensasjonen ikke overstige det som er nødvendig til dekning av de omkostninger som er forbundet med å utføre de aktuelle tjenestene. I denne forbindelse skal det tas hensyn til eventuelle inntekter som tjenesteytelsen genererer, samt gis rom for en rimelig fortjeneste ved utførelsen. Relevante omkostninger er alle kostnader som er direkte forbundet med utførelsen av tjenesten, samt et rimelig bidrag til de faste omkostningene og en rimelig forrentning av egenkapitalen i det omfang denne anvendes til den offentlige tjeneste. Alle fordeler som ytes av statsmidler regnes med i kompensasjonen, og det er en forutsetning at midlene reelt anvendes av foretaket til utførelsen av de tjenester av allmenn økonomisk betydning som foretaket er tillagt.

Dersom foretaket også driver annen virksomhet, kan det kun tas hensyn til de omkostninger som knytter seg til den aktuelle tjeneste. Dette kan forutsette at omkostningene og utgiftene fra de ulike virksomheter fremgår særskilt i de interne regnskaper.

For å kontrollere at det ikke ytes overkompensasjon, må staten med jevne mellomrom foreta undersøkelser av tjenesteutøvelsen.

Det er trolig også et krav at de aktuelle tjenestene ikke kan utføres på en annen måte som medfører mindre konkurransevridning, og at samhandelen ikke påvirkes i et omfang som strider mot avtalepartenes interesser.

6.3.5 EU-kommisjonens avgjørelse i «CADA»-saken (Irland)

En irsk ordning for å sikre forsyningssikkerheten ble omtalt i forbindelse med Stortingets behandling av Forsyningssikkerhetsmeldingen. Den irske systemansvarlige hadde kommet til at det ikke ville være tilstrekkelig produksjonskapasitet i Irland til å sikre en tilstrekkelig forsyningssikkerhet. Myndighetene ønsket derfor å fremskaffe mer produksjonskapasitet, noe som ble gjort gjennom en anbudskonkurranse. Dette har visse likhetstrekk med tiltak som ble diskutert i Forsyningssikkerhetsmeldingen.

I en avgjørelse av 16. desember 2003 (N 475/03) har Kommisjonen godkjent det irske CADA-systemet («Capacity and Differences Agreements»), etter en anvendelse av testen fra Altmarkdommen. Kommisjonens avgjørelse viser blant annet at oppgaver i tilknytning til forsyningssikkerhet kan anses som tjenester av allmenn økonomisk betydning. Det er viktig å legge merke til at Kommisjonen foretok en relativt utførlig vurdering av hensiktsmessigheten av den valgte løsningen. Det fremheves at den aktuelle reservekapasiteten ikke ellers ville blitt fremskaffet av markedet, at behovet er klart demonstrert, at det er gjort tiltak for å begrense forbruket og øke overføringsmuligheter fra andre nett, og at det ikke etableres en kapasitet som går ut over hva som kan anses rimelig. Avgjørelsen er også illustrerende for viktigheten av å gjennomføre en åpen anbudskonkurranse hvis vilkårene knyttet til transparens og kompensasjonsnivå skal kunne oppfylles.

Forsyningssikkerhet får nå økt oppmerksomhet internasjonalt, og regelverk for å håndtere dette er under utvikling innenfor EØS-området. I det nye elmarkedsdirektivet (2003/54/EC) er landene forpliktet til å sikre muligheten for å kunne etablere ordninger som legger til rette for ny produksjonskapasitet eller tiltak på forbrukssiden. Slike tiltak skal imidlertid bare kunne iverksettes dersom forsyningssikkerheten ikke ivaretas på en tilfredsstillende måte gjennom markedet. Tiltakene skal eventuelt iverksettes på bakgrunn av anbudsprosedyrer eller andre tilsvarende prosedyrer basert på transparens, offentlige kriterier og

ikke-diskriminering. I tillegg la EU-kommisjonen i desember 2003 fram et utkast til direktiv om forsyningssikkerhet som nå diskuteres innenfor EU, og som blant annet omhandler tiltak som kan iverksettes for å ivareta forsyningssikkerheten. Både tiltak innenfor produksjon og forbruk er omtalt i utkastet.

6.4 Regjeringens vurderinger

Regjeringen legger til grunn at gjennomgangen foran viser at det ikke er mulig for staten å gi industrien nye kraftkontrakter med vilkår under markedsvilkår ved å innta krav knyttet til energieffektivisering eller forsyningssikkerhet i kontraktene. Prisavslagene må i tilfelle tilsvare de virkelige kostnadene for bedriftene.

Når det gjelder kontrakter der bedriftene får redusert sin kraftpris mot å påta seg energieffektiviseringstiltak, må ordningene dessuten være av relativt kort varighet og trappes ned over tid, jf. omtalen under kap. 6.3.2.

Når det gjelder kontrakter der bedriftene får redusert kraftpris mot å påta seg forpliktelser knyttet til forsyningssikkerhet, kan et slikt opplegg i prinsippet tenkes utformet på flere måter. En mulighet kunne være å bygge videre på opplegget som ble foreslått i St.prp. nr. 52 (1998–1999). Som nevnt i kap. 6.2.2 var det her lagt opp til at bedriftene skulle betale løpende spotmarkedspris dersom denne i gjennomsnitt over syv døgn oversteg 30 øre/kWh (1999-kroner, justert med endringer i konsumprisindeksen). Med opplegget i St.prp. nr. 52 (1998–1999) var det ikke krav om at bedriftene stengte ned sin produksjon dersom spotprisen gikk over 30 øre/kWh. Det ville avhenge av de bedriftsøkonomiske vurderingene til den enkelte bedrift. I en slik sammenheng ville forhold som prisene på bedriftens egne produkter, valutakurser og kostnader knyttet til nedstengning og oppstart m.v. ha avgjørende betydning.

For å gi et bedre bidrag til forsyningssikkerheten, burde eventuelle nye kontrakter hatt strengere krav overfor industrien enn det som var forutsatt i St.prp. nr. 52 (1998–1999). Slike krav kan pålegges industrien som en tjeneste av allmenn økonomisk betydning. Det er i så fall mest nærliggende å tenke seg kontrakter der bedriftene forplikter seg til å stenge eller redusere produksjonen når spotprisen over en viss tid overstiger et bestemt nivå, eller alternativt når myndighetene mener at kraftsituasjonen er svært anstrengt, jf. Forsyningssikkerhetsmeldingen.

Regjeringen mener at det ikke vil være ønskelig å ta i bruk tjenester av allmenn økonomisk betydning i denne sammenheng. For det første vil

det etter Regjeringens oppfatning være vanskelig å utforme et opplegg som enten tilfredsstillende kriteriene i Altmarkdommen eller som kan godkjennes av ESA i henhold til EØS-avtalens artikkel 59 nr. 2, jf. omtalen under kap. 6.3.3 og 6.3.4. Det vil for eksempel være problematisk å oppfylle det tredje vilkåret i Altmarkdommen om at beregningen av kompensasjonen må være fastlagt på forhånd på en objektiv og gjennomiktig måte. For det andre må det i lys av CADA-avgjørelsen forventes en grundig vurdering av hensiktsmessigheten og egnetheten av en eventuell løsning, jf. kap. 6.3.5. Kommisjonens avgjørelse i CADA-saken viser også at det kan bli aktuelt med tilbakebetaling hvis forutsetningene som lå til grunn for beregning av kompensasjonen senere skulle bli endret.

Erfaringene med St.prp. nr. 52 (1998–1999) viser at ESA sannsynligvis vil underkaste en eventuell ny ordning på myndighetsbestemte vilkår en meget grundig behandling. En slik prosess vil ta tid og skape usikkerhet for de bedriftene det gjelder.

Prosessindustriens Landsforening (PIL) la sommeren 2004 fram en skisse der industrien bidrar til forsyningssikkerhet gjennom opsjonsordninger, og ikke gjennom langsiktige kraftkontrakter. Regjeringen ser på PILs skisse som et konstruktivt innspill som må vurderes nærmere.

I tillegg til EØS-avtalens bestemmelser legger Regjeringen vekt på at ordninger basert på langsiktige kraftkontrakter er lite fleksible og lite målrettede. Industribedriftene er forskjellige og en opsjonsordning vil derfor kunne fungere bedre enn standardiserte kraftkontrakter.

6.5 Tiltak for økt forsyningssikkerhet

6.5.1 Oppfølging av St.meld. nr. 18 (2003–2004)

I meldingen ble det pekt på at usikkerheten om hva vannkraften kan produsere i det enkelte år er et grunnleggende trekk ved den norske energiforsyningen som krever særlig oppmerksomhet. Vannkraft utgjør nærmest all kraftproduksjon i Norge og om lag halvparten i Norden. Det må legges til grunn at det også i årene framover vil kunne komme perioder med betydelig nedbørssvikt. Som framholdt i meldingen er det derfor nødvendig med en langsiktig strategi for å bedre forsyningssikkerheten. Det skyldes at det tar tid å få fram nye prosjekter, utvikle markeder for alternative energikilder og endre forbruksmønsteret vesentlig.

Industrien er en stor og viktig aktør når det gjelder å delta aktivt i kraftmarkedet og kan ved fleksibelt kraftforbruk bidra til å motvirke vann-

kraftsystemets svake sider. Industrien kan redusere sine kraftkostnader og øke sin lønnsomhet på denne måten. Det synes som at industrien får et mer og mer bevisst forhold til å variere kraftforbruket etter situasjonen i kraftmarkedet, men at de ulike delene av industrien kan vurdere dette noe forskjellig.

Det kan imidlertid ikke garanteres fullt ut at aktørenes disposisjoner og prismetanismen i alle situasjoner kan hindre at en kommer i en rasjonerings situasjon. Samtidig er det klart at kostnadene for samfunnet kan bli store dersom rasjonerings blir nødvendig. Kostnadene må også antas å øke etter hvert som samfunnet blir mer avhengig av elektrisitet. I meldingen la derfor Regjeringen avgjørende vekt på å redusere faren for rasjoneringsinngrep til et absolutt minimum. Det vil imidlertid ikke være samfunnsøkonomisk lønnsomt å ta i bruk tiltak som fjerner enhver risiko for rasjoneringsinngrep.

Det ble lagt opp til å supplere markedet med ekstra sikkerhet i svært anstrengte kraftsituasjoner. Svært anstrengte kraftsituasjoner vil inntreffe sjelden. Slik ekstra sikkerhet kan betraktes som en form for forsikring som samfunnet betaler for å redusere faren for rasjonerings. Ulike former for reservekapasitet og energiopsjoner, både på produksjons- og forbrukssiden, ble vurdert som mulige alternativer for å håndtere svært anstrengte kraftsituasjoner.

Som nevnt i kap. 6.4.2 la PIL la sommeren 2004 frem en skisse til utforming av en opsjonsordning. Den grunnleggende ideen er at industrien skal levere en garantert tørrårssikring gjennom et marked for energiopsjonsavtaler organisert av den systemansvarlige. PIL mener at store kraftforbrukere i industrien kan levere slik tørrårssikring på en kostnadseffektiv måte.

En energiopsjon vil ifølge PIL gi den systemansvarlige rett til å krevne utkobling av industriens forbruk ut fra gitte kraftmarkedsspesifikke kriterier, dvs. uavhengig av utenforliggende forhold som priser i produktmarkedene, valutakurser m.v., mot at industrien får en økonomisk ytelse. En fordel med et opsjonsmarked er at en får sikkerhet for gitte tilpasninger fra de aktørene som er omfattet av ordningen. Slike opsjoner kan utformes på mange måter, men bør gi mulighet til å sammenlikne tiltak på forbruks- og produksjonssiden. Forslaget fra PIL har som nevnt karakter av en skisse, og det vil være nødvendig å arbeide videre med dette før en opsjonsordning eventuelt kan iverksettes.

Som systemansvarlig har Statnett SF ansvar for å sikre momentan balanse til enhver tid, og dermed legge til rette for en tilfredsstillende leveringskvalitet i alle deler av landet, jf. Ot.prp. nr. 56 (2000–2001) og St.prp. nr. 1 (2001–2002) fra Olje-

og energidepartementet – Del IV. Dette er en meget viktig oppgave av stor betydning for samfunnet. Ansvarsforholdene og rollefordelingen må derfor være avklart, og Statnett må ha et helhetlig ansvar. I Forsyningssikkerhetsmeldingen ble Statnetts rolle som systemansvarlig presisert. Den systemansvarlige har ansvaret for «løpende å utrede og utvikle nødvendige virkemidler for å sikre momentan balanse gjennom perioder med en svært anstrengt kraftsituasjon». Av meldingen fremgår det at tiltakene til den systemansvarlige i slike situasjoner skal vurderes etter samfunnsøkonomiske kriterier. Det er viktig med stramme rammer i forhold til markedet for øvrig, slik at virkemidlet blir et reelt tiltak i en svært anstrengt kraftsituasjon og slik at investeringsinsentivene til markedsaktørene påvirkes minst mulig negativt. I meldingen konkluderte departementet med at det var for tidlig å trekke en endelig konklusjon om opsjoner er et tiltak som kan oppfylle kravene til en slik ordning. Statnett skal i henhold til meldingen ha nær kontakt med energimyndighetene i utformingen av virkemidlene, og forslagene skal forelegges NVE for godkjenning. Det forutsettes at en eventuell ordning med energiopsjoner utformes innenfor rammen av EØS-avtalen.

Regjeringen ser det som viktig at forslaget fra PIL behandles innenfor de rammer som ble trukket opp i Forsyningssikkerhetsmeldingen. Regjeringen forutsetter på denne bakgrunn at Statnett arbeider videre med en ordning med energiopsjoner i samarbeid med PIL, øvrige aktører i markedet og NVE.

6.5.2 Andre tiltak

Flere bedrifter og industristeder vil kunne stå overfor særlige utfordringer etter hvert som kontraktene med Statkraft på myndighetsbestemte vilkår utløper i årene framover. Ett av de industristedene som møter disse utfordringene først er Mo i Rana der et betydelig kontraktsvolum utløper våren 2005.

Som nevnt legger Regjeringen til grunn at det ikke er mulig ut fra EØS-regelverket å gi industrien kraft med vilkår under markedsvilkår, etter som eventuelle forpliktelser som industrien påtar seg ikke kan overkompenseres.

Eventuelle energiopsjoner kan gi en fortjenestemulighet for industrien og dermed være et bidrag til gode rammevilkår. Men det må samtidig understrekes at det er begrensninger i hvor mye dette kan bety totalt sett for industrien. Dessuten er det sannsynlig at ikke alle bedriftene vil delta med store volum i opsjonsmarkedet. Det er for eksempel ikke mulig å se for seg at bedriftenes

inntekter fra energiopsjoner skal kunne dekke opp differansen mellom markedsprisen på kraft og prisen i de eldste kontraktene på myndighetsbestemte vilkår.

Regjeringen vil følge situasjonen for de berørte bedrifter og industristeder nøye og bidra innenfor det regionalpolitiske virkemiddelapparatet under Kommunal- og regionaldepartementet.

7 Sektorovergripende miljøvernpolitikk

Regjeringen legger vekt på å føre en miljøpolitikk der miljømålene søkes oppnådd på en kostnadseffektiv måte. Dette krever en sektorovergripende tilnærming i virkemiddelbruken. Regjeringen vektlegger en langsiktig og forsvarlig forvaltning av de ulike energiressursene innenfor de rammene hensynet til miljøet setter. Dette arbeidet har både et lokalt, nasjonalt og globalt perspektiv.

I det følgende gis en sammenfatning av miljøutfordringer knyttet til petroleums- og energisektoren og politikken Regjeringen vil føre for å imøtekomme disse.

7.1 Miljøutfordringer – status og utviklingstrekk

Det har gjennom flere år blitt gjennomført omfattende tiltak for å bedre miljøsituasjonen både innenfor petroleums- og energisektoren, men sektorene vil også i fremtiden ha virkninger i forhold til miljøet:

- Utslipp til luft fra sektoren kan blant annet medføre klimaendringer, forsuring, overgjødning og dannelse av bakkenært ozon.
- Utslipp til sjø ved leting og utvinning av olje og gass kan blant annet påvirke det marine miljøet.
- Inngrep knyttet til utbygging av ny energiproduksjon, for eksempel i form av demninger, veier, landanlegg og kraftlinjer.

Utslipp til luft

Petroleums- og energisektoren står for en betydelig andel av de norske utslippene til luft av karbondioksid (CO₂), nitrogenoksider (NO_x) og flyktige organiske forbindelser utenom metan (nmVOC), som er nærmere beskrevet under.

I nasjonal sammenheng står petroleumsvirksomheten for om lag 19 pst. av de totale klimagassutslippene og 28 pst. av CO₂-utslippene. Andelene forventes å øke fremover, delvis på grunn av en relativt økende andel produksjon fra modne felt og delvis på grunn av lengre transportavstand til markedet for gass. Det kontinuerlige arbeidet med å øke energieffektiviteten i virksomheten og nye og mer effektive utbyggingsløsninger forventes til en viss grad å motvirke denne utviklingen. Petroleumssektoren bidrar med i underkant av 23 pst. av

de norske NO_x-utslippene. Utslippene av NO_x fra sektoren har vokst jevnt siden 1990 og utslippene forventes å øke også de nærmeste årene. Økningen i utslipp skyldes først og fremst at økt aktivitet har bidratt til høyere energibehov som igjen har bidratt til økte utslipp.

Selv om de totale utslippene av CO₂ og NO_x fra petroleumsvirksomheten har økt betydelig siden 1990, har utslippene pr. produsert enhet blitt redusert i perioden fra 1990 til 2003. Dette skyldes blant annet generell teknologiforbedring og at utslippsreducerende tiltak er gjennomført som en følge av innføringen av CO₂-avgift i 1991. De siste årene har en sett en utflating og svak økning i utslippene pr. produsert enhet. Dette kan føres tilbake til utviklingen på norsk kontinentalsokkel i retning av mer modne felt og en økende total mengde væske og gass. Energiforbruket øker med de totale mengdene som skal behandles.

Petroleumssektoren står for om lag 63 pst. av de nasjonale utslippene av nmVOC i Norge. Hoveddelen av utslippene fra petroleumssektoren kommer fra lagring og lasting av råolje offshore og fra landterminalene. Prognosen for utslipp av nmVOC fra sektoren viser en sterkt avtakende trend etter 2003. Dette skyldes både at oljeproduksjonen forventes å nå sitt toppnivå i løpet av få år og at gjenvinningsutstyr installeres i tråd med pålegg gitt i medhold av forurensningsloven.

Norge skiller seg fra andre land ved at nær halvparten av det innenlandske energiforbruket dekkes av vannkraft. Dette bidrar på den ene siden til lave luftutslipp knyttet til det innenlandske energiforbruket. På den andre siden innebærer det at Norge har et smalere grunnlag for utslippsreduksjoner enn andre land. Produksjon og forbruk av elektrisk kraft kan variere betydelig fra år til år. Dette betyr blant annet at det er viktig for Norge å ha et fleksibelt energisystem gjennom bruk av andre energikilder som supplement til vannkraftproduksjonen.

Utslipp til luft fra innenlands energibruk til stasjonære formål varierer fra år til år. I hovedsak skyldes dette variasjonene i vannkraftproduksjonen og utetemperaturene. I år med høy produksjon av elektrisk kraft og relativt lave priser på elektrisitet, vil det normalt finne sted en vridning mot større bruk av elektrisitet og mindre forbruk av

fyringsolje. I slike år kan utslippene fra bruk av fyringsolje være små. I år med lavere produksjon av vannkraft og høyere priser på elektrisitet, som for eksempel i 2003, vil utslippene være høyere.

Utslipp til sjø

Petroleumsvirksomheten medfører utslipp til sjø av olje, andre organiske forbindelser, kjemikalier og tungmetaller. De viktigste kildene til utslipp til sjø fra sektoren er utslipp av oljeholdig vann som kommer med olje og gass opp fra brønnen (produisert vann) og bore- og brønnoperasjoner.

Mengden produsert vann har økt jevnt de siste årene, og det forventes en videre økning i årene fremover. Dette gjenspeiler at oljefeltene blir eldre og produserer mer vann etter som oljereservene minker. Mengden produsert vann som reinjiseres forventes imidlertid også å øke fremover, men ikke i samme takt som vannproduksjonen.

Det vil være umulig å drive en effektiv olje- og gassvirksomhet uten bruk av kjemikalier. En betydelig innsats rettes derfor inn mot å utvikle kjemikalier med minst mulig miljøeffekter.

De totale utslippene av olje fra norsk petroleumsvirksomhet står for en mindre del av den totale tilførselen til Nordsjøen. Hovedtilførselen kommer fra skipsfart og fra fastlandet via elver. Oljeutslippene fra petroleumssektoren stammer i all hovedsak fra produsert vann ved regulær drift, men også mindre akutte utslipp/søl forekommer. Etter 1991 har utslipp av oljeholdig borekaks vært forbudt på norsk kontinentalsokkel, og dette har bidratt til å redusere oljeutslippene fra virksomheten betydelig. Bedre boretekniske løsninger og nye boremetoder er sentrale for å få til ytterligere miljøvennlige boreoperasjoner. En hovedutfordring er å oppfylle kravet om null miljøskadelige utslipp og forpliktelsene i Oslo-Paris konvensjonen (OSPAR).

Inngrep

Vassdragsutbygginger og andre energirelaterte utbygginger har medført inngrep i natur og kulturmiljøer i Norge, 25–30 pst. av vassdragene er utnyttet til kraftformål. I noen fylker er de fleste større vassdrag utnyttet.

Innen energisektoren er det vassdragsutbyggingen som har hatt størst betydning i forhold til biologisk mangfold, kulturlandskap og friluftsliv. Norge har svært mange vassdrag og vannfall. De er av stor betydning både for økonomiske interesser og for allmenne interesser som naturvern og friluftsliv. Kraftproduksjon står for den viktigste økonomiske utnyttelsen av vassdragene.

I tiden fremover vil en større del av økningen i vannkraften komme fra småkraftverk og opprulling og/eller utvidelse av eksisterende vannkraftverk. Fremtidig økning i energiproduksjonen vil derfor i større grad også måtte baseres på andre kilder enn vannkraft. Ved utnyttelse av flere av disse kildene står en også overfor viktige avveininger i forhold til andre hensyn.

7.2 Regjeringens miljøpolitikk på petroleums- og energiområdet

Regjeringen legger stor vekt på å føre en miljøvernpolitikk der miljømålene søkes oppnådd på en kostnadseffektiv måte. Dette krever en sektorovergripende tilnærming til virkemiddelbruken. Virkemidlene overfører petroleums- og energisektoren, både økonomiske, juridiske og administrative, er omfattende.

Utformingen av miljøvernpolitikken på energiområdet er til dels meget kompleks og krever en helhetlig tilnærming for å gi gode resultater. Dette henger blant annet sammen med de mange ulike typer miljøproblemer sektoren står overfor, og at petroleums- og energisektoren bare er en av flere sektorer som bidrar. I utformingen av energipolitikken står en overfor viktige avveininger mot blant annet hensynet til miljø og andre næringer. Det er viktig at virkemiddelbruken blir tilpasset egenskapene ved det miljøproblemet en ønsker å gjøre noe med. Økonomiske virkemidler vil bli brukt der det ligger til rette for dette. Det er blant annet viktig at energiprisene i størst mulig grad gjenspeiler miljøkostnadene.

Produksjon og bruk av energi er nært knyttet til verdiskaping og velferdsnivå i et moderne samfunn. Dagens energitilbud og -etterspørsel er et resultat av en rekke endringer i blant annet økonomiske, demografiske og teknologiske faktorer.

Innen energiforsyningen må oppmerksomheten mot sikkerhet økes etter hvert som utnyttelsen av produksjonsanlegg og overføringskapasitet blir større. Det er nødvendig med en økt innsats for en mer robust kraftforsyning.

7.3 Rapport om aktiviteten i 2003

Olje- og energidepartementet (OED) har også i 2003 utgitt en egen miljøpublikasjon for petroleumssektoren, «Miljø 2003 Petroleumssektoren i Norge». Publikasjonen inneholder en oversikt over miljøsituasjonen i petroleumssektoren, utfordringene fremover og hvordan industri og myndigheter kan møte disse. Miljøskadelige utslipp fra petroleumsvirksomheten i Norge har økt mindre enn hva den økte produksjonen skulle tilsi. Myn-

dighetenes virkemiddelbruk og økt fokusering på miljøspørsmål er blant de faktorer som har bidratt til denne positive utviklingen. For enkelte parametere har imidlertid den positive trenden de siste to til tre årene snudd.

I perioden 2002–2003 har OED stått for en utredning av konsekvensene av helårig petroleumsaktivitet i de nordlige havområdene fra Lofoten og nordover. Utredningens formål var å presentere de mest sentrale problemstillingene knyttet til miljømessige, fiskerimessige og samfunnmessige konsekvensene av helårig petroleumsvirksomhet i området. Utredningen forelå 1. juni 2003 og ble deretter sendt på offentlig høring. En mer omfattende redegjørelse av ULB-arbeidet ble gitt i St.meld. nr. 38 (2003–2004) Om petroleumsvirksomheten.

OED og Fiskeridepartementet (FID) etablerte vinteren 2003 en arbeidsgruppe som skulle vurdere muligheten for sameksistens mellom fiskerier næringen og petroleumsnæringen i området fra Lofoten og nordover. Arbeidsgruppen har bestått av representanter fra de to næringene og forvaltningen, og arbeidsgruppens tilrådinger vil bli tatt med i det videre arbeidet om petroleumsvirksomhet i området Lofoten-Barentshavet.

Oljedirektoratet (OD) har vært involvert i miljøarbeidet innen petroleumssektoren og kartlagt blant annet utslipp til luft, utarbeidet utslippsprognoser og evaluert kostnader og andre konsekvenser av eksisterende eller planlagte miljøtiltak. I tillegg førte direktoratet en kontinuerlig dialog med selskapene, blant annet for å fremme investeringer og valg av teknologiske løsninger som også er mest mulig miljøeffektive.

For å nå målene på miljøområdet er samspillet mellom myndigheter og berørt industri helt sentralt. Oljeindustriens Miljøforum ble derfor opprettet i 2001 som en samarbeidsarena, og er en videreføring av arbeidet fra forumet Miljøsok som ble avsluttet i 2000. I 2003 har OD deltatt i Miljøforums arbeidsgruppe «Sameksistens mellom fiskeri, havbruk, oljevirksomhet, skipsfart og miljøinteresser». Gruppens målsetting har vært å bidra til at alle interesseparter har felles datagrunnlag, felles forståelse av dette og tilstrekkelig basiskunnskaper om de ulike virksomheter som er brukere av havet.

OED har i 2003 deltatt i arbeidet under Baltic Sea Region Energy Cooperation (BASREC) for å etablere et forsøksområde for de fleksible mekanismene under Kyotoprotokollen i Østersjøregionen. Det har vært arbeidet intensivt med å utvikle dette samarbeidet. Rammene for dette arbeidet er nå fastlagt gjennom en felles rammeavtale (Testing Ground Agreement) og det ble i 2003 etablert et

investeringsfond (Testing Ground Facility) som er en finansieringsordning for å fremme felles gjennomføringsprosjekter i Østersjøregionen.

Departementet koordinerte nasjonale forberedelser knyttet til deltakelse i et internasjonalt forum, Carbon Sequestration Leadership Forum (CSLF), for å øke oppmerksomhet og støtte til videreutvikling og anvendelse av CO₂ for økt oljeutvinning blant sentrale energiland fremover. Etableringen av forumet fant sted i Washington DC i juni 2003.

I samarbeid med en rekke aktører har OD i 2003 fortsatt arbeidet med vurdering av potensialet for bruk av CO₂ til injeksjon i oljefelt for økt oljeutvinning. OD har kartlagt det tekniske potensialet for på norsk kontinentalsokkel til 240–320 mill. Sm³ olje. Arbeidet følges videre opp, blant annet i forhold til kostnadmessige og tekniske utfordringer.

Som en oppfølging av St.meld. nr. 15 (2001–2002) Tilleggsmelding til St.meld. nr. 54 (2000–2001) Norsk klimapolitikk, ba departementet OD om å gjøre en vurdering av mulighetene for ytterligere reduksjoner av klimagassutslipp i forbindelse med fakling. OD avsluttet studiet i 2003. Studien konkluderte med at de viktigste tekniske tiltakene innenfor rammen av CO₂-avgiften i stor grad er gjennomført. For å få til ytterligere reduksjoner i fakling må det fokuseres mer på selskapenes driftsrutiner og driftsregularitet.

USA tok våren 2003 initiativ til å opprette et internasjonalt partnerskap for hydrogen (International Partnership for the Hydrogen Economy, IPHE) med deltakelse fra myndigheter, forskningsinstitusjoner og industri. Norge ble formelt partner i forbindelse med et ministermøte i november 2003. Til sammen deltar 14 land og EU-kommisjonen. Partnerskapet skal bidra til å organisere, koordinere og iverksette internasjonal FoU og demonstrasjon knyttet til hydrogen og brenselceller.

I St.meld. nr. 18 (2003–2004) Om forsyningssikkerheten for strøm mv. som ble fremlagt desember 2003 presiserer Regjeringen en offensiv politikk for en miljøvennlig omlegging av energibruk og energiproduksjon.

Energiomleggingen finansieres over Energifondet som i 2003 ble finansiert av et påslag på nettariffen, og ordinær bevilgning over statsbudsjettet. Energifondet skal bidra til energisparing og ny miljøvennlig energi. Enova SF forvalter Energifondet i henhold til en avtale med Olje- og energidepartementet. Avtalen spesifiserer målene og setter rammene for Enovas forvaltning av Energifondet. I løpet av 2003 har Enova inngått avtaler med et samlet årlig energieresultat på 1 827 GWh. Resultatene

fordeler seg på områdene energibruk med 424 GWh/år, vindkraft med 450 GWh/år og varme med 953 GWh/år.

OED gir hvert år støtte til forsknings- og utviklingsprosjekter som blant annet skal belyse hvilken innvirkning petroleumsaktiviteten og energiforsyningen har på miljø og samfunn. I 2003 ble det bevilget midler til forskningsprogrammet «Langtidseffekter av utslipp til sjø fra petroleumsvirksomheten» – PROOF. I forskningsprogrammet arbeider industrien og myndighetene sammen for å øke kunnskapene om noen av de mest prioriterte problemstillingene. PROOF administreres av Norges forskningsråd og har et årlig budsjett på om lag 20 mill. kroner i perioden 2002–2008.

Departementet har i 2003 også bevilget midler til Forskningsrådets EMBa-program (Energi, Miljø, Bygg og anlegg). Gjennom programmet er det gitt støtte til utvikling av renseteknologi for gasskraftverk, til forskning og utvikling knyttet til effektive og nye fornybare energiteknologier og til effektive energisystemer der miljøforhold står sentralt. Det er også gitt støtte til SAMSTEMT-programmet, som har som hovedformål å utvikle samfunnsfaglige kunnskaper om energi, miljø og teknologi for å gi grunnlag for utformingen av en politikk for bærekraftig utvikling på energiområdet. Gjennom NVE er det gitt støtte til forvaltningsrettede forskningsprosjekter som skal gi økt kunnskap om miljømessige konsekvenser av produksjon, distribusjon og bruk av energi.

Det arbeides for å øke bruken av naturgass innenlands. Politikken på dette området ble trukket opp i St.meld. nr. 9 (2002–2003) Om innenlands bruk av naturgass mv. (Gassmeldingen). Under behandlingen av Gassmeldingen i Stortinget ble Regjeringen blant annet bedt om å utrede de økonomiske sidene ved fremføring av gass til ulike brukere i Norge, jf. Stortingsvedtak nr. 359.

I 2003 ble det utformet et opplegg for tildeling av støtte forvaltet av Enova SF. I 2003 ble det gitt støtte til LNG-mottaksstasjon i Bergen. Det ble også igangsatt arbeid med oppfølging av Stortingets anmodningsvedtak i forbindelse med behandlingen av Gassmeldingen.

7.4 Tiltak som er aktuelle på kort og lang sikt for å løse eksisterende og forebygge nye miljø- og ressursproblemer

Utslipp fra petroleumsvirksomheten i Norge reguleres i stor grad gjennom petroleumsloven og forurensningsloven. Forurensningsloven brukes i dag blant annet ovenfor petroleumsvirksomheten til havs og utslipp av nmVOC fra lasting av råolje.

Anleggene på land står overfor samme type virkemiddelbruk som annen landbasert industri. I petroleumslovgivningen er prosessene knyttet opp mot godkjenning av nye utbyggingsplaner (PUD/PAD) sentrale. Anlegg plassert på land eller i sjø innenfor grunnlinjen er også underlagt bestemmelsene i plan- og bygningsloven. I godkjenningsprosessen av PUD/PAD kan det blant annet stilles betingelser knyttet til valg av tekniske løsninger som påvirker utslipp av ulike gasser. Miljøhensyn i forbindelse med vassdrags- og energivirkksomheten ivaretas gjennom sektorlovgivningen, plan- og bygningsloven og forurensningsloven.

For miljøskadelige utslipp av klimagasser er CO₂-avgiften det sentrale virkemiddelet. CO₂-avgift er pålagt brenning av gass og diesel på innretninger til havs som brukes i petroleumsvirksomheten, mineralolje for drift av supplyflåten og fyringsoljer brukt på land. Fra 1. januar 2003 var CO₂-avgiften på norsk kontinentalsokkel 75 øre pr. liter olje/Sm³ gass. I St.meld. nr. 15 (2001–2002) Tilleggsmelding til St.meld. nr. 54 (2000–2001) Norsk klimapolitikk, foreslår Regjeringen at CO₂-avgiften videreføres inntil et bredt nasjonalt kvotesystem for klimagasser er på plass fra 2008. Det er potensial for reduksjoner av utslippene gjennom forbedring og utvikling av ny teknologi. Potensielle utslippsreduksjoner kan blant annet oppnås gjennom reduksjon av behovet for energi, økning av virkningsgraden ved kraftproduksjon, samordning av kraftforsyningen mellom innretningene og forbedrede driftsprosedyrer i tilknytning til fakling.

I henhold til Protokollen om reduksjon av forsurening, overgjødning og bakkenært ozon av 1999 (Gøteborg-protokollen), er Norge forpliktet til å redusere utslipp av NO_x til 156 kt og utslipp av nmVOC til 195 kt innen 2010. Dette representerer en reduksjon på henholdsvis 29 og 35 pst. sammenlignet med utslippsnivået i 1990. For å gjennomføre disse forpliktelsene vil det også være nødvendig med tiltak i petroleums- og energisektoren. Regjeringen har startet et arbeid for å utrede virkemidler for å sikre at forpliktelsene kan nås på en mest mulig kostnadseffektiv måte. Et kvotesystem for NO_x på kontinentalsokkelen er blant alternativene en vil vurdere i denne sammenheng.

Det har tidligere ikke vært kommersielt tilgjengelig teknologi for å redusere utslippene ved råoljelasting offshore, men det har i flere år vært arbeidet for å gjøre ny teknologi for gjenvinning av nmVOC tilgjengelig for skytteltankere. Norsk oljeindustri har nå teknologi som kan bidra til at vi når vårt utslippsmål. Utslippene av nmVOC fra petroleumsvirksomheten reguleres fra 2000 gjennom utslippstillatelser hjemlet i forurensningsloven. Prognosen for utslipp av nmVOC fra sektoren viser

en sterkt avtagende trend etter 2003. Dette skyldes både at oljeproduksjonen forventes å nå sitt toppnivå i løpet av få år, og at gjenvinningsutstyr installeres i tråd med pålegget gitt i medhold av forurensningsloven.

Regulering av miljøskadelige utslipp til sjø vil fortsatt skje gjennom utslippstillatelser, og man vil arbeide for at målet om null miljøfarlige utslipp fra petroleumsvirksomheten innen 2005 nås. Nullutslippsmålet ble etablert i St.meld. nr. 58 (1996–1997), og ble spesifisert i St.meld. nr. 25 (2002–2003) Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand. Nullutslippsmålet innebærer at det som hovedregel ikke skal slippes ut miljøfarlige stoffer, enten det gjelder tilsatte kjemiske stoffer eller naturlig forekommende kjemiske stoffer. Operatørene på norsk kontinentalsokkel rapporterer til myndighetene om hvilke tiltak som er satt i gang i forhold til nullutslippsstrategien, og myndighetene følger opp dette arbeidet gjennom jevnlige møter med operatørene.

I St.meld. nr. 38 (2003–2004) Om petroleumsvirksomheten legger Regjeringen opp til å invitere industrien til et samarbeid om en mer kostnadseffektiv og fleksibel implementering av miljøkrav i petroleumssektoren innenfor nasjonalt og internasjonalt rammeverk. Regjeringen vil også arbeide for tilrettelegging for bruk av CO₂ for økt oljeutvinning på norsk kontinentalsokkel, blant annet gjennom å ta initiativ til et samarbeidsprosjekt mellom myndigheter og industri. Det er videre tatt initiativ til en dialog med myndighetene i Storbritannia, Danmark og Nederland om disse spørsmålene.

Videreføring av forskningsprogrammet PROOF, jf. kap. 7.3, er et tiltak som vil bidra til å styrke beslutningsgrunnlaget for fremtidig petroleumsvirksomhet på norsk kontinentalsokkel. Resultater fra dette programmet vil blant annet gi departementet et grunnlag for å vurdere behovet for ytterligere tiltak for å øke kunnskapsgrunnlaget omkring dette temaet, eventuelt andre avbøtende tiltak.

Utredningen av konsekvenser av helårig petroleumsvirksomhet i området Lofoten – Barentshavet (se kap. 7.3 for nærmere omtale) vil være beslutningsgrunnlag for Regjeringens videre behandling av spørsmålet om helårig petroleumsvirksomhet i dette havområdet.

Regjeringen ønsker fortsatt å ta hensyn til urørt natur når det gjelder vannkraftutbygginger. For å sikre en helhetlig forvaltning av vannressursene skal det foretas en vesentlig omlegging av Samlet plan for vassdrag. Omleggingen vil i korthet innebære at den nåværende sortering og kategoriinndeling av vannkraftprosjekter erstattes med en sortering av vassdrag og vassdragsområder.

Videre ønsker Regjeringen å stimulere til å utnytte potensialet for opprustning av eksisterende vannkraftverk, herunder moderate utvidelser som ikke er til særlig skade for miljøet. Ved å delegere konsesjonsmyndighet til NVE i vannkraftssaker inntil 5 MW er saksbehandlingen i mindre vannkraftssaker blitt redusert.

Videre har Regjeringen i juni 2004 lagt frem forslag til en suppleringsplan for vassdrag. I proposisjonen om verneplanssuppleringen foreslår Regjeringen å åpne for konsesjonsbehandling av mikro- og minikraftverk i vernede vassdrag.

I St.prp. nr. 75 (2003–2004) som ble lagt frem i juni 2004 har Regjeringen foreslått å verne 52 nye vassdrag, med et samlet utbyggingspotensial på om lag 7,3 TWh/år.

EUs vanddirektiv vil legge føringer for norsk vannressursforvaltning. Vannressursloven ga Norge et moderne og godt egnet styringsverktøy som i stor grad vil ivareta de hensyn som dekkes av EUs vanddirektiv. NVE er fagdirektoratet som ivaretar generelle vannressursprosjekt, inkludert vannkraftsektoren, og vil få en sentral rolle innenfor de rammer som EUs vanddirektiv dekker. NVE har også ansvar for oppfølgingen av vannressursloven, verneplanutvidelsene, samt effektivisering av konsesjonsbehandlingen.

I St.meld. nr. 18 (2003–2004) Om forsyningssikkerheten for strøm mv. signaliserte Regjeringen en økning av ambisjonene for Enovas virksomhet. Departementet og Enova SF har reforhandlet avtalen og økt målene. I henhold til den nye avtalen skal Enova bidra til ny miljøvennlig energiproduksjon og energisparing tilsvarende 12 TWh/år innen utgangen av 2010. Dette er en økning på 2 TWh/år i forhold til den tidligere avtalen. Minimum 4 TWh/år skal være økt tilgang på vannbåren varme basert på nye fornybare energikilder, spillvarme og varmepumper og minimum 3 TWh/år skal være økt produksjon av vindkraft. Innen gjeldende avtaleperiode til og med 2005, skal Enova utløse energisparing og ny miljøvennlig energiproduksjon tilsvarende 5,5 TWh/år. Dette er en økning på 1 TWh/år i forhold til den tidligere avtalen. I tillegg til de kvantifiserte målene skal Enova støtte demonstrasjon av ny teknologi som støtter opp under energiomleggingen på lang sikt. Enova skal videre ha et landsdekkende tilbud av informasjons- og rådgivningstjenester som på kort og lang sikt bygger opp under målene for energiomleggingen.

Under stortingsbehandlingen av Gassmeldingen våren 2003 ble Regjeringen bedt om å gjennomføre nærmere utredninger om kostnader og finansiering av innenlands bruk av naturgass, jf. Innst. S. nr. 167 (2002–2003). Regjeringen presen-

terte resultatene av utredningene i St.meld. nr. 47 (2003–2004) Om innovasjonsverksemda for miljøvennlige gasskraftteknologiar mv. Det samlede potensialet for bruk av gass er spredt på mange steder og det vil ta tid å bygge opp markedet. En må finne fram til transportløsninger som er i samsvar med denne bruken. Regjeringen vil støtte opp under en trinnvis oppbygging av markedet for naturgass.

Enova SF forvalter støtteordningen for naturgass og for 2005 foreslås det bevilget 24 mill. kroner til infrastruktur for naturgass. Videre foreslås det en tilsagnsfullmakt på 20 mill. kroner.

Hydrogen kan bli en viktig energibærer i fremtiden. Hydrogen kan produseres både på grunnlag av fornybare energikilder og fossile brensler og det kan benyttes både som drivstoff i transportsektoren, til storskala kraft- og varmeproduksjon, og til lokal energiproduksjon. Et regjeringsoppnevnt utvalg la 1. juni 2004 frem NOU 2004: 11 Hydrogen som fremtidens energibærer. Der har utvalget foreslått fire konkrete satsingsområder som de mener bør prioriteres i en norsk hydrogensatsing:

- Miljøvennlig produksjon av hydrogen fra norsk naturgass
- Tidlige brukere av hydrogenkjøretøy
- Lagring av hydrogen
- Utvikling av en hydrogenteknologinæring

Utvalget anbefaler å opprette et hydrogenprogram for forskning, utvikling og demonstrasjon. Utvalget har foreslått at programmet bør ha en varighet på ti år og finansieres med om lag 900 mill. kroner over perioden. Departementet vil komme tilbake til oppfølgingen av NOU 2004: 11 etter at en høringsrunde er gjennomført og vurdert.

Som en oppfølging av Stortingets behandling av St.meld. nr. 9 (2002–2003) Om innenlands bruk av gass, la Regjeringen fram St.meld. nr. 47 (2003–2004) Om innovasjonsverksemda for miljøvennlige gasskraftteknologiar mv., i august 2004. I meldingen gjøres det rede for hovedtrekkene i politikken for å realisere gasskraft med CO₂-håndtering, herunder opprettingen av et nytt forvaltningsorgan i Grenland for å fremme innovasjonsvirksomheten for miljøvennlige gasskraftteknologier.

Regjeringen har i Revidert nasjonalbudsjett 2004 satt av et fond på 2 mrd. kroner til satsing på miljøvennlig gasskraftteknologi. Fondets avkastning skal forvaltes av innovasjonsvirksomheten i Grenland, og skal brukes til å støtte utviklingen av miljøvennlige gasskraftteknologier. For å sikre tilstrekkelig finansiering av aktuelle pilotprosjekter vil i tillegg fullmakter og eventuelle bevilgningsbehov utover avkastningen fra fondet kunne vurderes.

De samlede norske FoU-aktivitetene på gasskraftverk med CO₂-håndtering har på få år nådd et stort omfang, og omfatter en rekke teknologier og forskningsområder. Den internasjonale aktiviteten på området er også økt de senere årene. Dette er særlig viktig fordi sentrale leverandører av teknologi er utenlandske, og fordi det er viktig med et størst mulig marked for gasskraftverk med CO₂-håndtering.

Ved behandlingen av Gassmeldingen ga Stortinget støtte til Regjeringens vurdering av et pliktig grønt sertifikatmarked, og ba Regjeringen ta initiativ til – fortrinnsvis – et felles norsk/svensk pliktig grønt sertifikatmarked som eventuelt kan samordnes med et internasjonalt sertifikatmarked. I St.meld. nr. 47 (2003–2004) Om innovasjonsverksemda for miljøvennlige gasskraftteknologiar mv. orienterer Regjeringen om arbeidet med saken og drøfter viktige spørsmål knyttet til sertifikatmarkedet.

Regjeringen har trukket frem forskning i skjæringsfeltet energi og miljø som ett av fire prioriterte områder i forskningspolitikken. Utvikling av teknologier som kan bidra til å begrense energiforbruket, produsere energien mest mulig effektivt og miljøvennlig, og produsere mer miljøvennlig energi på en effektiv måte står helt sentralt.

I 2004 er all energiforskning i Forskningsrådet slått sammen i ett program – RENERGI – Fremtidens rene energisystem. Aktivitetene i de tidligere programmene er der videreført. RENERGI har stor faglig spennvidde og vil omfatte både strategisk grunnleggende forskning og kompetanseutvikling som retter seg mot institutter og universiteter, anvendt forskning og teknologiutvikling der næringslivet står sentralt, og samfunnsfaglig forskning som underlag for politikkutforming. Programmet vil således legge til rette for forskning både i et langsiktig (30 år) og kortsiktig (5–10 år) perspektiv. Fra og med 2005 er midlene til utvikling av renseteknologi for gasskraftverk skilt ut som et eget satsingsområde i Forskningsrådet som skal inngå i det nye nasjonale gassteknologi-programmet.

RENERGI har som hovedmål å utvikle kunnskap og løsninger som grunnlag for miljøvennlig, økonomisk rasjonell og sikker forvaltning av landets energiressurser, og internasjonalt konkurransedyktig næringsutvikling tilknyttet energisektoren. Følgende områder prioriteres:

- Fornybar energiproduksjon; vannkraft og nye fornybare energikilder
- Naturgass
- Hydrogen
- Energisystem; herunder infrastruktur, planlegging og forsyningssikkerhet

- Energimarked
- Energibruk
- Energipolitikk og internasjonale avtaler; herunder virkemidler og miljø

Også når det gjelder den forvaltningsrettede energi- og vassdragsforskningen som foregår i regi av NVE, er det energisektorens innvirkninger på miljøet som står i fokus.

Regjeringen foreslår å øke bevilgningen til RENERGI med 10 mill. kroner i 2005.

8 Grønn stat – innføring av miljøledelse i statlige virksomheter

Olje- og energidepartementet

Olje- og energidepartementet (OED) fokuserer på miljøgevinster ved energibruk, innkjøp, transport og avfallshåndtering i driften av departementet. OEDs visjon er Et grønnere OED. Som overordnet mål skal en bidra til å skape miljøbevisste holdninger hos medarbeidere i OED. Miljøbelastningen skal reduseres så langt det er mulig og IKT skal være et viktig hjelpemiddel for å få dette til.

Når det gjelder energibruk er målet at det totale energiforbruket fra OEDs virksomhet skal reduseres. OEDs ansatte skal være bevisste på hvordan deres adferd kan redusere energibruken blant annet ved å: slukke lys i rom som ikke brukes eller forlates over lengre tidsrom. Slå av PC, kontorutstyr som skrivere, kopimaskiner etc. ved dagens slutt og regulere varmen på kontoret ved å sette ned termostaten i fyringsperioden.

Ved innkjøp skal leverandørene kjenne OED som en innkjøper som stiller miljøkrav til varer og tjenester. Det skal stilles klare miljøkrav til leverandører og oppdragstakere. Kravene til disse skal følges opp. OED skal også aktivt sørge for at eventuelle eksisterende, langsiktige kontrakter blir justert i miljøvennlig retning der det er hensiktsmessig. Departementet skal velge miljømerkede produkter/miljøsertifiserte tjenester der det er valgmuligheter og pris og kvalitet er tilfredsstillende, det skal kjøpes inn minst mulig engangsutstyr og gjennomføres opplæringstiltak for ansatte som arbeider med innkjøp.

Når det gjelder transport er målet at OEDs tjenestereiser bør foregå mest mulig miljøvennlig og at antall videokonferanser bør øke.

Avfallsmengden som genereres i OED skal reduseres. OEDs ansatte skal være bevisst hvordan deres handlinger genererer avfall. Når avfall

oppstår, skal det håndteres slik at det i størst mulig grad går til gjenvinning. Når det gjelder tiltak skal avfall reduseres ved å forbruke mindre, en skal være kritisk til kopiering av alle typer dokumenter og unngå unødvendig utskrift av blant annet e-post. OEDs publikasjoner skal produseres på miljøvennlig papir.

Mye av driften av OED styres av andre. OED har derfor en viktig pådriverrolle overfor utleier (Statsbygg) og fellestjenestene (Ft).

Oljedirektoratet

Oljedirektoratet (OD) fullførte allerede i 2002 arbeidet med å integrere miljøstyring i styringssystemet for det interne HMS-arbeidet. Dette er en videreføring av arbeidet med intern miljøeffektivisering etter deltakelsen i det statlige pilotprosjektet Grønn Stat 1998–2001. Det er siden 1998 foretatt årlige målinger på de fleste miljøindikatorer som ble utviklet i Grønn Stat prosjektet.

Norges vassdrags- og energidirektorat

I 2003 har Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) vært inne i en kartleggingsfase, basert på veiledningen fra Miljøverndepartementet. Målet er å utarbeide konkrete retningslinjer til bruk for hele etaten.

Konkret kan det nevnes at miljøhensyn i dag er integrert i etatens HMS-system. Miljøhensyn er tillagt stor vekt ved anskaffelse av nye anleggsmaskiner og utstyr i 2003. For å spare miljøet har NVE avhendet IT-utstyr for videre gjenbruk, og i forbindelse med inngåelse av ny hotellavtale i 2003 måtte samtlige leverandører dokumentere sin miljøprofil. Som fagdirektorat har NVE dessuten hele tiden fokus på sitt virksomhetsinterne ENØK-arbeid.

9 Prosjekter under utbygging

Tabell 9.1 Investeringsanslag, prosjekter under utbygging

Betegnelse	(i mill. 2004 kroner)			
	PUD/PAD-estimat	Nye anslag	Endring	Endring i pst.
Valhall vanninjeksjon	4 870	7 947	3 077	63
Valhall flanke	4 453	5 003	550	12
Ekofisk Vekst	8 256	8 100	-156	-2
Ringhorne Jurassic	1 400	1 443	43	3
KEP 2005	4 913	4 090	-823	-17
Grane (inkludert olje- og gassrør)	17 099	15 866	-1 233	-7
Fram	4 571	3 621	-950	-21
Oseberg J-struktur	1 470	1 387	-83	-6
Ormen Lange	67 598	67 354	-244	0
Oseberg Vestflanken	2 208	2 256	48	2
Vigdis extention	2 807	2 549	-258	-9
Kvitebjørn	9 583	9 931	348	4
Snøhvit (inkludert snøhvit LNG ¹)	41 490	47 238	5 748	14
Mikkel	2 666	2 093	-573	-21
Kollsnes NGL-anlegg	3 036	2 794	-242	-8
Kvitebjørn oljerør	683	506	-177	-26
Visund gasseksport	2 689	2 622	-67	-2
Kristin	16 996	19 328	2 332	14
Skirne/Byggve	1 835	2 038	203	11
Sum	198 623	206 166	7 543	4

¹ Jf. omtale over er det varslet en ytterligere økning på 4-6 mrd. kroner. Anslaget inneholder også investeringer i LNG-skip.

Olje- og energidepartementet gir en gang pr. år en samlet redegjørelse om kostnads- og lønnsomhetsutviklingen for de enkelte prosjekter hvor plan for utbygging og drift (PUD) eller plan for anlegg og drift (PAD) er blitt forelagt myndighetene og som fortsatt er under utbygging eller har kommet i produksjon etter 1. august foregående år, jf. St.meld. nr. 37 (1998–1999). I redegjørelsen nedenfor sammenliknes anslag pr. 15. juli 2004 med tallmateriale fra PUD/PAD tidspunktet. Som bakgrunn for redegjørelsen har departementet inn-

hentet opplysninger fra operatøren for de enkelte prosjektene.

Følgende prosjekter på norsk kontinentalsokkel er under utbygging eller har kommet i produksjon etter 1. august 2003; Valhall vanninjeksjon, Valhall flanke, Ekofisk Vekst, Ringhorne Jurassic, KEP 2005, Grane (inkludert olje og gassrør), Fram, Oseberg J-struktur, Ormen Lange, Oseberg Vestflanken, Vigdis extention, Kvitebjørn, Snøhvit, Mikkel, Kollsnes NGL-anlegg, Kvitebjørn oljerør, Visund gasseksport, Kristin, Skirne og Byggve.

Kostnads- og lønnsomhetsutvikling

Økninger i investeringsnivået på felt under utbygging trenger ikke være negativt. Hvis det høyere investeringsnivået skyldes utnyttelse av ytterligere kommersielle muligheter vil det bidra til økt verdiskaping fra prosjekter og vil dermed være ønskelig. Samlet viser de oppdaterte investeringstallene en økning på om lag 7,5 mrd. 2004 kroner i forhold til PUD/PAD tidspunktet, jf. tabell 9.1. I tillegg kommer en forventet økning på Snøhvit på 4–6 mrd. kroner som ikke er innarbeidet i tabell 9.1. I beregningene av utvikling i lønnsomhet⁵ er det sett bort fra effekter som skyldes forskjeller i forventede olje-, gass- og NGL-priser i dag og på PUD/PAD tidspunktet. Ser en bort fra prisendringer er den totale lønnsomheten så å si uendret. Økte kostnader trekker i negativ retning, mens økt ressursgrunnlag trekker i positiv retning.

Vigdis extension har redusert estimatet på investeringen med 258 mill. kroner i forhold til PUD. Dette skyldes i hovedsak reduserte bore- og kompletteringskostnader. Prosjektet viser en stor økning i nåverdien som følge av betydelig økning av ressursgrunnlaget.

Kvitebjørn har en økning i investeringsanslagene på 348 mill. kroner i forhold til revidert PUD. Dette skyldes blant annet økte borekostnader som følge av ny kompletteringsstrategi og økte borelengder, samt økte kostnader på plattformen. I tillegg har en fremskyving av investeringene en effekt. Lønnsomheten har økt, noe som hovedsakelig forklares ved høyere olje, gass og NGL mengder.

Investeringsanslaget for Kvitebjørn oljerør er redusert med 177 mill. kroner, blant annet på grunn av redusert arbeidsomfang og lavere materialforbruk.

Investeringsanslaget for Kollsnes NGL-anlegg er redusert med 242 mill. kroner i forhold til PUD. Reduksjonen skyldes i hovedsak at inngått hovedkontrakt ble lavere enn budsjettet, samt at poster for forventet vekst og usikkerhet er redusert. Anlegget har en stor økning i nåverdi. Dette skyldes hovedsakelig at Visund gassen nå er inkludert i det oppdaterte estimatet, noe som gir høyere tariffinntekter.

For Mikkell er investeringsestimatet redusert med 573 mill. kroner i forhold til PUD. Dette skyldes i hovedsak reduserte borekostnader, samt reduksjon i kostnadene for undervannsproduk-

sjonssystemet. Lønnsomheten er økt som følge av økt produksjon og redusert investeringsestimat.

Kristin har en økning i investeringene i forhold til PUD på 2 332 mill. kroner. Økningen skyldes i hovedsak ny borestrategi, men det er også en økning knyttet til plattformen og undervannsanlegget. Lønnsomheten er redusert som følge av det økte investeringsestimatet, i tillegg er det lagt inn en noe lavere produksjonsprofil.

For Snøhvit prosjektet viser det siste oppdaterte investeringsanslaget en økning på 5 748 mill. kroner i forhold til PUD. Stortinget ble orientert om denne kostnadsøkningen 17. desember 2002, og anslaget er uendret siden da. En hovedårsak til økningen var blant annet at konsekvensene av å øke LNG-anleggets kapasitet med 30 pst. ble undervurdert. Statoil varslet i juni i år at det er risiko for ytterligere kostnadsøkning på 4–6 mrd. kroner, samt risiko for mellom seks og tolv måneders forsinkelse på oppstart av de ordinære gassleveransene i forhold til opprinnelige planer. Høsten 2004 skal Statoil foreta en detaljert gjennomgang av kostnader og fremdrift. Lønnsomheten i prosjektet er redusert. Dette skyldes i hovedsak de økte investeringskostnadene som det er redegjort for tidligere. I motsatt retning trekker at det er lagt inn en lengre produksjonsprofil som bidrar til å øke inntektene i forhold til PUD. Departementet planlegger å komme tilbake med en nærmere redegjørelse av prosjektet i nysalderingen 2004.

Produksjonen fra Grane startet i september 2003 og prosjektet ble realisert 1 233 mill. kroner under PUD-estimat. Dette skyldes at de fleste deler av prosjektet ble gjennomført til lavere priser enn antatt i PUD. Som følge av de lavere investeringene er lønnsomheten økt.

Fram startet opp i oktober 2003, og investeringene ble 950 mill. kroner lavere enn estimert i PUD. Reduksjonen er fordelt på alle hoveddeler av prosjektet. Lønnsomheten er redusert som følge av reduksjon i produksjonen.

Byggve og Skirne har en økning i investeringsestimatet på 203 mill. kroner. Økningen skyldes merkostnader i forbindelse med tilknytningsarbeider på Heimdal plattformen. Det er en nedgang i lønnsomheten som skyldes økte investeringer, senere oppstart enn opprinnelig planlagt og høyere driftskostnader.

Valhall vanninjeksjon har en investeringsøkning på 3 077 mill. kroner i forhold til PUD. Dette skyldes hovedsakelig problemer med pælingen ved installasjon av plattformen, samt økte borekostnader (omfang av boreprogram, dyrere komplettering og stimulering). I tillegg kommer mindre endringer på plattformen. Lønnsomheten er

⁵ Lønnsomhet er her definert som nåverdi av fremtidig kontantstrøm.

reduisert som følge av de økte investeringene og forsinket oppstartstidspunkt.

For Valhall flanke er investeringene økt med 550 mill. kroner. Dette skyldes i vesentlig grad at det bores lengre brønner enn antatt i PUD. Lønnsomheten er økt som følge av økt produksjonsprognose.

For Ekofisk Vekst er det en foreløpig reduksjon i investeringene på 156 mill. kroner. Som følge av de reduserte investeringene er det en liten økning i lønnsomheten.

KEP 2005, som skal gjøre Kårstø gassprosesseringsanlegg i stand til å prosessere gass fra Kristin,

har en reduksjon i investeringene på 823 mill. kroner. Dette skyldes at kontraktene som har kommet inn er lavere enn estimatet. For deler av prosjektet er lønnsomheten regulert til 7 pst. av realinvesteringene. Heller ikke for de andre delene av prosjektet er det vesentlige endringer i lønnsomheten.

For Oseberg Vestflanken, Oseberg J-struktur, Ormen Lange, Visund gasseksport og Ringhorne Jurassic er endringene i investeringsomfang og lønnsomhet så små at det ikke blir gitt noen nærmere gjennomgang her.

10 Olje- og energidepartementets beredskapsarbeid

Innenfor petroleumsvirksomheten har Olje- og energidepartementet (OED) det beredskapsmessige ansvaret for leveringssikkerhet fra norsk kontinentalsokkel. Ansvaret utøves gjennom etatsstyring av Oljedirektoratet (OD), samarbeid med relevante departementer, videreutvikling av kriseplanverk, gjennomføring av egen øvelse samt deltakelse i andre relevante øvelser.

Det er en målsetting at drivstoffberedskapen er dimensjonert for å tilpasse seg situasjoner gjennom hele krisespekteret, fra alvorlige forstyrrelser i oljemarkedet i fredstid til en beredskaps/krigssituasjon.

Sentralt i dette arbeidet står blant annet avvikling av OEDs eierinteresser i statlige drivstoffanlegg og tilpasning av dagens modell for lagring av petroleumsprodukter til kriseformål.

Innenfor energi- og vassdragssektoren har OED det overordnede ansvaret for kraftforsyningsberedskap og beredskapsoppgaver knyttet til flom, leirskred, dambrudd og andre ulykker i landets vassdrag. Beredskapsarbeidet utføres i stor grad av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) etter de retningslinjer departementet gir. Gjennom sine forskrifter stiller NVE krav og gir pålegg om beredskapstiltak til den enkelte tiltakshaver, og fører tilsyn med tiltakshavernes oppfølging av beredskapsarbeidet. OED fører tilsyn med NVEs beredskapsarbeid og ivaretar behovet for samordning med andre departementer som Justis- og politidepartementet.

Innenfor kraftforsyningsberedskapen prioriterer OED kraftsystemets evne til raskt å gjenopp-

rette sin funksjonsevne ved skade. Kraftselskapene er gitt incentiver til å ha den nødvendige kapasitet til å sikre driften gjennom ordningen med kvalitetsjusterte inntektsrammer for ikke-levert energi (KILE), som gir selskapene en økonomisk straff ved leveringsavbrudd. Ytterligere incentiver gis gjennom en særskilt bevilgning til en tilskuddsordning for anskaffelse av reservemateriell. En felles database for slikt materiell sikrer en optimal utnyttelse. Videre vektlegger departementet betydningen av IKT-sikkerhet innenfor driften av kraftsystemet. NVE er pålagt å følge opp dette, og vil samarbeide med andre etater og organer om prosjekter for å forsterke IKT-sikkerheten i kraftforsyningen.

I arbeidet med beredskapen i vassdragene prioriterer OED i særlig grad forebygging mot leirskred. Kartleggingen av utsatte områder i de siste årene har påvist flere steder med behov for straks-tiltak av betydelig omfang. Med tanke på de store samfunnsmessige konsekvensene slike skred kan få, har departementet tildelt NVE midler til en betydelig opptrapping av direktoratets program for økt sikkerhet i leirskred mot leirskred.

Flomberedskap er et annet prioritert område, der NVEs flomsonekartprosjekt gir bedre grunnlag for å hindre uhensiktsmessig bruk av områder som er spesielt flomutsatte. I tillegg opprettholdes og utvikles direktoratets hydrologiske beredskap. Anleggsvirksomheten under NVE utgjør en del av NVEs beredskapsorganisasjon, i tilknytning til flomsituasjoner.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I St.prp. nr. 1 om statsbudsjettet for år 2005 føres opp de summene som er nevnt i et framlagt forslag:

a. Sum utgifter under kap. 1800–1830, 2440, 2490	kr	24 722 000 000
b. Sum inntekter under kap. 4810–4860, 5440, 5490, 5608, 5680 og 5685	kr	101 819 100 000

**Forslag
til vedtak om bevilgning for budsjetterminen 2005,
kapitlene 1800–1830, 2440, 2490, 4810–4860, 5440, 5490, 5608,
5680 og 5685**

I
Utgifter:

Kap.	Post	Kroner	Kroner	Kroner
Administrasjon				
1800	Olje- og energidepartementet			
	01 Driftsutgifter		109 400 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>		23 900 000	
	22 Beredskapslagre for drivstoff, <i>kan overføres</i>		21 500 000	
	70 Internasjonalisering av petroleums- virksomheten, <i>kan overføres</i>		19 500 000	
	71 Tilskudd til Norsk Oljemuseum		4 450 000	
	72 Investeringsfond for klimatiltak i Østersjøområdet		7 600 000	186 350 000
	Sum Administrasjon			186 350 000
Petroleumsforvaltning				
1810	Oljedirektoratet (jf. kap. 4810)			
	01 Driftsutgifter		153 200 000	
	21 Spesielle driftsutgifter		56 700 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		5 000 000	214 900 000
1815	Petoro AS			
	70 Administrasjon		219 900 000	219 900 000
	Sum Petroleumsforvaltning			434 800 000
Energi- og vassdragsforvaltning				
1820	Norges vassdrags- og energi- direktorat (jf. kap. 4820 og 4829)			
	01 Driftsutgifter		247 700 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>		52 400 000	

Kap.	Post	Kroner	Kroner	Kroner
	22	Sikrings- og miljøtiltak i vassdrag, <i>kan overføres</i>	73 850 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	5 000 000	
	70	Tilskudd til lokale el-forsynings- anlegg, <i>kan overføres</i>	700 000	
	75	Tilskudd til sikringstiltak, <i>kan overføres</i>	2 600 000	382 250 000
1825		Omlegging av energibruk og energi- produksjon		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	12 000 000	
	74	Naturgass, <i>kan overføres</i>	24 000 000	36 000 000
1827		Miljøvennlig gassteknologi (jf. kap. 4827)		
	50	Administrasjon	10 000 000	
	51	Overføring til innovasjons- virksomheten	45 900 000	55 900 000
2490		NVE Anlegg (jf. kap. 5490, 5491 og 5603)		
	24	Driftsresultat		
		1 Driftsinntekter	-43 000 000	
		2 Driftsutgifter	36 500 000	
		3 Avskrivninger	5 400 000	
		4 Renter av statens kapital	1 100 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	5 000 000	5 000 000
		Sum Energi- og vassdragsforvaltning		479 150 000
Forskningsformål				
1830		Energiforskning (jf. kap. 4829)		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	18 500 000	
	50	Norges forskningsråd	393 300 000	
	70	Internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	9 900 000	421 700 000
		Sum Forskningsformål		421 700 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner	Kroner
Petroleumsvirksomheten				
2440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (jf. kap. 5440)			
	30	Investeringer	22 000 000 000	
	50	Overføring til Statens petroleumssikringsfond	1 200 000 000	23 200 000 000
		Sum Petroleumsvirksomheten		23 200 000 000
		Sum departementets utgifter		24 722 000 000

Inntekter:

Kap.	Post	Kroner	Kroner	Kroner
Ordinære inntekter				
4810	Oljedirektoratet (jf. kap. 1810)			
	01	Gebyr- og avgiftsinntekter	2 800 000	
	02	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	32 900 000	
	03	Refusjon av tilsynsutgifter	9 500 000	
	08	Inntekter barnehage	3 900 000	49 100 000
4820	Norges vassdrags- og energidirektorat (jf. kap. 1820)			
	01	Gebyr- og avgiftsinntekter	25 100 000	
	02	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	42 800 000	
	40	Sikrings- og miljøtiltak i vassdrag	15 400 000	83 300 000
4827	Miljøvennlig gassteknologi (jf. kap. 1827)			
	80	Fondsavkastning	45 900 000	45 900 000
4829	Konsesjonsavgiftsfondet (jf. kap. 1820 og 1830)			
	50	Overføring fra fondet	144 000 000	144 000 000
4860	Statsforetak under Olje og energidepartementet			
	70	Garantiprovisjon, Statnett SF	10 100 000	
	90	Avdrag, Statnett SF	400 200 000	410 300 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner	Kroner
5490	NVE Anlegg (jf. kap. 2490)			
	01 Salg av utstyr mv.		1 000 000	1 000 000
	Sum Ordinære inntekter			733 600 000
Inntekter fra petroleumsvirksomhet				
5440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (jf. kap. 2440)			
	24 Driftsresultat			
	1 Driftsinntekter	118 700 000 000		
	2 Driftsutgifter	-21 600 000 000		
	3 Lete- og feltutviklingsutgifter	-1 300 000 000		
	4 Avskrivninger	-14 900 000 000		
	5 Renter av statens kapital	-7 700 000 000	73 200 000 000	
	30 Avskrivninger		14 900 000 000	
	80 Renter av statens kapital		7 700 000 000	95 800 000 000
	Sum Inntekter fra petroleumsvirksomhet			95 800 000 000
Renter og utbytte mv.				
5608	Renter av lån til statsforetak under Olje- og energidepartementet			
	80 Renter, Statnett SF		48 500 000	48 500 000
5680	Utbytte fra statsforetak under Olje- og energidepartementet			
	80 Utbytte, Statnett SF		360 000 000	360 000 000
5685	Aksjer i Statoil ASA			
	80 Utbytte		4 877 000 000	4 877 000 000
	Sum Renter og utbytte mv.			5 285 500 000
Sum departementets inntekter				101 819 100 000

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2005 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1810 post 21	kap. 4810 post 02
kap. 1820 post 21	kap. 4820 post 02
kap. 1820 post 22	kap. 4820 post 40
kap. 2490 post 45	kap. 5490 post 01

III

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2005 kan overskride bevilgningen under kap. 1800 Olje- og energidepartementet, post 21 Spesielle driftsutgifter, til dekning av meglerhonorar og utgifter til faglig bistand ved salg av statlige aksjeposter samt andre endringer som kan få betydning for eierstrukturen i Statoil ASA.

IV

Fullmakt til å utgiftsføre og inntektsføre uten bevilgning

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2005 kan:

1. utgiftsføre og inntektsføre uten bevilgning pro et contra-oppgjør i forbindelse med salg av SDØE-andeler under:
 - a) kap. 2440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, post 25 Pro et contra-oppgjør.
 - b) kap. 5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, post 01 Pro et contra-oppgjør.
2. utgiftsføre uten bevilgning tilskudd til fjerning av innretninger på kontinentalsokkelen under kap. 2442 Disponering av innretninger på kontinentalsokkelen, post 70 Tilskudd.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

V

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2005 kan gi tilsagn utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt udekket ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1820		Norges vassdrags- og energidirektorat	
	75	Tilskudd til sikringstiltak, kan overføres	2,5 mill. kroner
1825		Omlegging av energibruk og energiproduksjon	
	74	Naturgass, kan overføres	20,0 mill. kroner
1827		Miljøvennlig gassteknologi	
	51	Overføring til innovasjonsvirksomheten	50,0 mill. kroner
1830		Energiforskning	
	50	Norges forskningsråd	33,0 mill. kroner

VI

Fullmakt til å inngå forpliktelser ut over gitt bevilgning

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2005 kan pådra seg forpliktelser utover gitte bevilgninger innenfor følgende beløp:

Kap	Post	Betegnelse	
1800		Olje- og energidepartementet	
	21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres	2,5 mill. kroner
1815		Petoro AS	
	70	Administrasjon	35,0 mill. kroner

VII

Fullmakt til å inngå forpliktelser utover gitte bevilgninger under SDØE

Stortinget samtykker i at Kongen i 2005 kan godkjenne at Petoro AS kan pådra forpliktelser utover gitte bevilgninger under kap. 2440/5440, hvor øvre grense for SDØE sin forholdsmessige andel for det enkelte prosjekt/fase utgjør 5 mrd. kroner knyttet til deltakelse i:

1. Verdioppgradering av statens gass etter avsetningsinstruksen.
2. Pre-interessentskapsfasen ved anlegg av nye rørledninger i tilknytning til norsk kontinentalsokkel.
3. Utviklingsprosjekter under Gassled.

Andre fullmakter

VIII

Utbyggingsprosjekter på norsk kontinentalsokkel

Stortinget samtykker i at Kongen i 2005 kan godkjenne prosjekter på norsk kontinentalsokkel under følgende forutsetninger:

1. Prosjektet må ikke ha prinsipielle eller samfunnmessige sider av betydning.
2. Øvre grense for de samlede investeringer pr. prosjekt utgjør 10 mrd. kroner.
3. Hvert enkelt prosjekt må vise akseptabel samfunnsøkonomisk lønnsomhet og være rimelig robust mot endringer i prisutviklingen for olje og naturgass.

4. Det må være bevilgningsmessig dekning for investeringene under kap. 2440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten.

IX

Overføring av eiendomsrett mot bruksrett

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2005 kan godkjenne overføring av eiendomsrett fra en rettighetshavergruppe hvor Petoro AS som forvalter av SDØE er en av rettighetshaverne, til en annen rettighetshavergruppe. Det forutsettes at Petoro AS som forvalter av SDØE er sikret tilstrekkelig bruksrett. Denne fullmakt vil gjelde for de prosjekter hvor Kongen har fått fullmakt til å godkjenne plan for utbygging/anlegg og drift, samt ved mindre endringer for prosjekter hvor plan for utbygging/anlegg og drift allerede er godkjent. Fullmakten gis under forutsetning av at overføring av eiendomsrett ikke har prinsipielle eller samfunnmessige sider av betydning.

X

Overdragelse av andeler i utvinnings-tillatelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2005 kan godkjenne overdragelse av andeler for Petoro AS som forvalter av SDØE i utvinningstillatelser der det antas at samlede utvinnbare ressurser i forekomstene er mindre enn 10 mill. tonn oljeekvivalenter.

XI

Overdragelse og samordning av andeler i utvinningstillatelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2005 i tråd med forutsetningene i St.prp. nr. 41 (2003–2004), kan godkjenne at Petoro AS kan delta i:

1. Overdragelse (salg, kjøp eller bytte) av deltakerandeler i interessentskap hvor en rettighetshaver velger å tre ut av interessentskapet og hvor SDØE berøres av overdragelsen.
2. Forenklet samordning av utvinningstillatelser med SDØE-andeler.
3. Ny/endret plan for utbygging og drift av forekomster innenfor et samordnet område med SDØE-deltakelse.
4. Overdragelse av deltakerandeler for å oppnå fortsatt harmonisering av deltakerandeler i utvinningstillatelser som er samordnet og hvor SDØE berøres av overdragelsen.

XII

Opphevelse av generalforsamlingsklausulen

Stortinget samtykker i at generalforsamlingsklausulen skal kunne oppheves for gitte tillatelser og erstattes av en vetorett i tråd med konsesjonsdirektivet og petroleumsforskriftens § 12, dersom rettighetshaverne skulle ønske dette. Olje- og energidepartementet skal i så fall godkjenne dette i hvert enkelt tilfelle.

XIII

Nettobudsjettering

Stortinget samtykker i at innovasjonsvirksomheten i Grenland, under kap. 1827, gis unntak fra bevilgningsreglementet § 4 om bruttobudsjettering.

Vedlegg 1**Den finansielle utviklingen i Konesjonsavgiftsfondet**

Tabell 1.1 Oversikt over den finansielle utviklingen i Konesjonsavgiftsfondet

		(i 1000 kr)
Fondskapital pr. 1.1.2003		77 849
Innbetalte konesjonsavgifter	138 449	
Feilinnbetalinger (utbetalt i 2004)	-497	
Renter	1 753	
Overført til statsbudsjettet	-132 600	
Endring i fondskapitalen	7 105	
Fondskapital pr. 1.1.2004		84 954
Budsjetterte konesjonsavgifter	132 000	
Utbetaling av feilinnbetalinger fra 2003	-26	
Beregnete renter	1 700	
Overført til statsbudsjettet	-139 150	
Beregnet endring i fondskapitalen	-5 476	
Beregnet fondskapital pr. 1.1.2005		79 478
Budsjetterte konesjonsavgifter	132 000	
Beregnete renter	1 700	
Forslag til overføring til statsbudsjettet	-144 000	
Beregnet endring i fondskapitalen	-10 300	
Beregnet fondskapital pr. 1.1.2006		69 178

I følge Konesjonsavgiftsfondets vedtekter § 6–7 skal minimum 20 mill. kroner til enhver tid være plassert i statskassen som en sikring mot uforutsette hendelser. Det kan lånes ut inntil

25 mill. kroner til finansiering av tiltak som vedkommende kommune setter i verk og som i tillegg har sammenheng med kraftutbygging eller vassdragsregulering i kommunen.

Vedlegg 2

Lederes ansettelsesvilkår i heleide statlige foretak under Olje- og energidepartementet

Statnett SF

Konsernsjefen i Statnett SF mottok i 2003 lønn på kr 1 341 635. Annen godtgjørelse utgjorde kr 134 985. Konsernsjefen har ordinær pensjonsalder ved fylte 65 år. Ved eventuell fratreden mellom 60 og 65 år er ytelsen 80 pst. av pensjonsgrunnlaget det første året, deretter trappes dette ned til 66 pst. ved fylte 65 år. Arbeidsinntekter fra andre enn Statnett SF fratrekkes pensjonen med 50 pst. Ytelsene reguleres i henhold til grunnbeløpet i folketrygden. I tillegg til denne avtalen har konsernsjefen en fratredelsesavtale dersom han fratrer før fylte 60 år etter styrets initiativ. Avtalen innebærer rett til en årslønn inkludert naturallytelser, samt ytterligere et år uten naturallytelser. I den siste 1-årsperioden skal lønn fra andre enn Statnett SF komme til fradrag i ytelsen. Det foretas ingen regulering av lønnen i 2-årsperioden.

Enova SF

Administrerende direktør i Enova SF mottok i 2003 lønn og godtgjørelse på kr 846 632. Egen avtale om bilhold er avsluttet og godtgjørelsen tillagt ordinær lønn. Årlige pensjonsforpliktelser (medlemskap i Statens pensjonskasse) dekket av Enova utgjør 10 pst. av årslønnen, det vil si kr 65 520. I henhold til ansettelsesavtalen gjelder en gjensidig oppsigelsestid på 3 måneder etter utløpet av prøvetiden og

6 måneder etter to års sammenhengende arbeidsforhold. Hun har ingen avtale om etterlønn.

Petoro AS

Administrerende direktør i Petoro AS mottok i 2003 lønn på kr 2 171 000. Han når pensjonsalder ved fylte 62 år. Pensjonen utgjør 66 pst. av pensjonsgrunnlaget. Utbetalinger fra Folketrygden, utbetalinger fra andre pensjonsordninger hvor pensjonsrettigheter er opptjent før tiltredelse i Petoro AS kommer til fradrag. Han kan gå av med pensjon ved fylte 60 år med full pensjon mot å arbeide 25 pst. som rådgiver. I henhold til ansettelsesavtalen gjelder en gjensidig oppsigelsestid på 6 måneder. Han har ingen avtale om etterlønn.

Gassco AS

Administrerende direktør i Gassco AS mottok i 2003 lønn på kr 1 728 900. Han har rett på rentefritt billån på kr 500 000, samt fast bilgodtgjørelse på kr 105 000 pr. år. Administrerende direktør har en bonusordning som gir inntil 15 pst. av grunnlønn i bonus. Utbetaling i 2004 for oppnådde resultater i 2003 var på kr 207 468. Administrerende direktør når pensjonsalder ved fylte 62 år og pensjonen utgjør 66 pst. av pensjonsgrunnlaget. Gjensidig oppsigelsestid er 6 måneder. Han har ingen avtale om etterlønn.
